

ประเทศจอร์แดน

4.1 ข้อมูลพื้นฐานประเทศจอร์แดน¹

ประเทศจอร์แดนอยู่ภายใต้การปกครองของสหราชอาณาจักร หลังจากการล่มสลายของอาณาจักรฮอตโตมานเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 และได้รับเอกราชในปี 2489 หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 1 (King Abdulla 1) ขึ้นครองราชย์แต่ถูกลอบปลงพระชนม์ในปี 2494 พระราชาธิบดีताल (King Talal) สืบทอดราชบัลลังก์ต่อมาได้ประมาณ 1 ปีก็ถูกถอดออกจากตำแหน่งเนื่องจากสติฟั่นเฟือน อย่างไรก็ตามในช่วงที่ครองราชย์พระองค์ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเพื่อเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศ และได้เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศอาหรับ เช่น ประเทศอียิปต์ และซาอุดีอาระเบียที่เคยเป็นปรปักษ์กับจอร์แดนมาก่อน

ในปี 2495 พระราชาธิบดีฮุสเซน (King Hussein) ขึ้นครองราชย์ รวมระยะเวลาครองราชย์ยาวนานกว่า 46 ปี และสิ้นพระชนม์ในปี 2542 รัชสมัยของพระราชาธิบดีฮุสเซน ได้ทำให้ประเทศจอร์แดนมีเสถียรภาพทางการเมือง นอกจากนี้ ได้มีการพัฒนาและปฏิรูประบบการปกครองประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองที่ถูกกฎหมาย รวมถึงการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาอย่างเสรี พระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 2 (King Abdulla 2) ได้ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระราชบิดา โดยได้ดำเนินนโยบายผูกสัมพันธ์กับอิสราเอลและสหรัฐฯ และดำเนินนโยบายให้ความสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ พระองค์ยังคงเป็นศูนย์รวมแห่งอำนาจโดยมีรัฐสภาจอร์แดนเป็นเวทีสำคัญในการแสดงออกถึงความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ทางการเมืองและสังคมที่มีความหลากหลาย

¹ ข้อมูลจาก World Heritage Foundation และกระทรวงการต่างประเทศไทย

รูปภาพที่ 4.1: กษัตริย์แห่งประเทศจอร์แดน

สมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 1 (2489-2494)

สมเด็จพระราชาธิบดีतालาล (2494-2495)

สมเด็จพระราชาธิบดีฮุสเซน (2495-2542)

สมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 2 (2542-ปัจจุบัน)

ที่มา: [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org)

ประชากรในประเทศจอร์แดนส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง ซึ่งกว่า 3 แสนคน หรือ ร้อยละ 25 ของแรงงานชาวจอร์แดนประกอบอาชีพอยู่นอกประเทศ ส่วนใหญ่ทำงานในกลุ่มประเทศรัฐอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council - GCC) รายได้ส่งกลับประเทศจากแรงงานเหล่านี้มีความสำคัญในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งเป็นแหล่งรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ภายใต้ต้นนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ และผูกสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกของรัชกาลปัจจุบัน จอร์แดนได้ก้าวสู่โลกภายนอกมากยิ่งขึ้น เช่น การเข้าร่วมสมาชิกองค์การการค้าโลก การลงนามความตกลงการค้าเสรีกับสหรัฐฯ ในปี 2543 การลงนามความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปในปี 2544 และมีความตกลงการค้าเสรีกับสิงคโปร์ในปี 2547 ซึ่งเป็นความตกลงการค้าเสรีฉบับแรกที่มีระหว่างประเทศอาหรับกับประเทศในเอเชีย ปัจจุบันจอร์แดนยังคงเผชิญความท้าทายในหลายๆ ด้าน เช่น การรักษาเสถียรภาพทางสังคมไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชนชาติในประเทศ การรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับประเทศอาหรับและประเทศตะวันตกรวมถึงอิสราเอล การไหลเข้าประเทศของผู้ลี้ภัยชาวอิรัก และปัญหาการว่างงาน เป็นต้น

รูปภาพที่ 4.2: แผนที่ประเทศจอร์แดน

ที่มา: <http://www.travlang.com/factbook/geos/jo.html> ข้อมูล ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

1. **ที่ตั้ง/ขนาดพื้นที่:** 92,300 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ทิศเหนือติดกับประเทศซีเรีย ทิศตะวันออกติดกับประเทศซาอุดีอาระเบีย ทิศตะวันตกติดกับประเทศอิสราเอล ทิศใต้ติดกับทะเลแดงและประเทศซาอุดีอาระเบีย
2. **ภูมิอากาศ:** อากาศโดยทั่วไปค่อนข้างแห้งแล้ง มีปริมาณฝนตกน้อย กลางวันมีแดดจัดและอากาศเย็น ในเวลากลางคืน อุณหภูมิฤดูร้อนเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิฤดูหนาวเฉลี่ย 8 องศาเซลเซียส
3. **เขตเวลา:** ซ้ำกว่าไทย 4 ชั่วโมง (GMT+3.00)
4. **เมืองหลวง:** กรุงอัมมาน (Amman)
5. **เขตการปกครอง:** แบ่งออกเป็น 12 จังหวัด (Governorates)
6. **ทรัพยากรธรรมชาติ:** ประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ 2 ใน 3 เป็นทะเลทราย ไม่มีแหล่งน้ำจืดและน้ำมัน อย่างไรก็ตาม ประเทศจอร์แดนมีเหมืองแร่ฟอสเฟต ยูเรเนียม และดินประสิว เป็นต้น
7. **ประชากร:** 6.2 ล้านคน (ปี 2551) โดยกว่าครึ่งเป็นประชากรอพยพจากถิ่นต่างๆ เช่น ดินแดนปาเลสไตน์และประเทศอิรัก ผลสำรวจของ United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) ในปี 2551 พบว่า มีผู้มาลงทะเบียนจำนวน 1,951,603 คน ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับสัญชาติจอร์แดนแล้ว แสดงตนเป็นผู้อพยพชาวปาเลสไตน์และผลพวงจากสงครามอิรักส่งผลให้ประชากรจอร์แดนเพิ่มขึ้นอีกกว่า 1 ล้านคนระหว่างปี 2547-2550 จากการอพยพเข้ามาของชาวอิรัก
8. **เชื้อชาติ:** ชาวอาหรับ ร้อยละ 98 เซอร์คัสเซียน ร้อยละ 1 และอาร์มาเนียน ร้อยละ 1

9. **ภาษาราชการ:** ภาษาอาหรับ อย่างไรก็ตาม มีการใช้ภาษาอังกฤษอย่างกว้างขวาง
10. **ศาสนา:** อิสลาม สายซุนนี ร้อยละ 92 คริสต์ ร้อยละ 6 อิสลาม สายชีอะฮ์ และอื่นๆ ร้อยละ 2
11. **สกุลเงิน:** Jordanian Dinar (JOD)
12. **อัตราแลกเปลี่ยน:** 0.709 ดีนาร์/ดอลลาร์สหรัฐฯ (ปี 2553)
13. **ระบอบการปกครอง:** ปกครองระบอบราชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยใช้รัฐธรรมนูญปี 2495 เป็นบรรทัดฐานและมีนายกรัฐมนตรีที่แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์เป็นหัวหน้ารัฐบาล
14. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP - PPP):** 31.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ปี 2551)
15. **การขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP - real growth rate):** ร้อยละ 5.6 (ปี 2551)
16. **รายได้ประชาชาติต่อหัว (GDP Per Capita - PPP):** 5,283 ดอลลาร์สหรัฐฯ (ปี 2551)
17. **อัตราเงินเฟ้อ (Consumer Price Index):** ร้อยละ 14.9 (ปี 2551)
18. **สัดส่วนแรงงาน- แบ่งตามอาชีพ:** ภาคเกษตรร้อยละ 5 อุตสาหกรรมการผลิตร้อยละ 12.5 และภาคบริการร้อยละ 82.5
19. **อัตราว่างงาน:** ร้อยละ 12.6 (ปี 2551)

4.2 ระดับการเปิดเสรีและความสะดวกในการทำธุรกิจของประเทศจอร์แดน

4.2.1 เสรีภาพทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

ตารางที่ 4.1: แสดงคะแนนของระดับการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของประเทศจอร์แดน เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (GCC) ประจำปี 2553

กลุ่ม GCC			
ประเทศ	เสรีภาพทางเศรษฐกิจ	เสรีภาพทางการค้า	เสรีภาพทางการลงทุน
จอร์แดน	66.1	78.8	65.0
บาห์เรน	76.3	82.9	65.0
คูเวต	67.7	82.5	55.0
โอมาน	67.7	83.4	55.0
กาตาร์	69.0	82.2	45.0
ซาอุดีอาระเบีย	64.1	82.5	45.0
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	67.3	82.8	35.0

ที่มา: www.heritage.org ข้อมูล ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 รวบรวมโดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.2.1.1 เสรีภาพทางเศรษฐกิจ

จากการจัดอันดับระดับการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในปี 2553 ประเทศจอร์แดนได้รับคะแนน 66.1 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 0.7 คะแนน ส่งผลให้จอร์แดนเป็นประเทศที่มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับที่ 52 ของโลก นอกจากนี้หากเปรียบเทียบภายในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ประเทศจอร์แดนอยู่ในอันดับที่ 7 จากทั้งหมด 17 ประเทศ และคะแนนโดยรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากทั่วโลกและภายในภูมิภาค แต่หากเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศ GCC พบว่า เศรษฐกิจของประเทศจอร์แดนมีการเปิดเสรีเป็นอันดับที่ 6 จาก 7 ประเทศซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

สภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของประเทศจอร์แดนได้รับผลพลอยได้มาจากเสรีภาพทางการค้า การลงทุนและภาษีอากร นอกจากนี้ การปฏิรูปทางเศรษฐกิจได้ส่งผลให้เกิดความยืดหยุ่นและการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจมากขึ้น ภาคการเงินของประเทศมีมาตรฐานที่เทียบเท่าสากลเนื่องจากได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย โดยในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเฉลี่ยต่อปีสูงกว่าร้อยละ 7

การบริหารการคลังและการปรับปรุงโครงสร้างของรัฐที่ให้ดำเนินการแบบเอกชนของจอร์แดนถือเป็นกุญแจสำคัญในการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ โดยหนี้สาธารณะของประเทศในปี 2551 ได้ลดลงมาเหลือร้อยละ 60 จากระดับร้อยละ 80 ของ GDP เมื่อปี 2548 แต่การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจโดยรวมของจอร์แดนยังคงถูกบั่นทอนจากปัญหาการทุจริตและความไม่มั่นคงของการบังคับใช้กฎหมายที่มีอิทธิพลทางการเมืองครอบงำ

4.2.1.2 เสรีภาพทางการค้า

การค้าของประเทศจอร์แดน หากเปรียบเทียบกับระดับการเปิดเสรีทางการค้าของกลุ่มประเทศ GCC ประเทศจอร์แดนถือเป็นประเทศที่มีเสรีภาพทางการค้าต่ำที่สุดในกลุ่มนี้ โดยคะแนนเสรีภาพทางการค้าของประเทศจอร์แดนในปี 2553 อยู่ที่ 78.8 อย่างไรก็ตาม ระดับคะแนนดังกล่าวยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนเสรีภาพทางการค้าของโลก ทั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดและข้อห้ามต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอัตราภาษี ค่าธรรมเนียม การขอใบอนุญาตในการทำธุรกิจ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญามีความเข้มงวดน้อยและการบริหารจัดการด้านภาษีที่ไม่มีประสิทธิภาพ

4.2.1.3 เสรีภาพทางการลงทุน

การลงทุนในประเทศจอร์แดนไม่ว่าจะเป็นชาวต่างชาติหรือพลเมืองในประเทศได้รับการดูแลที่เท่าเทียมกัน การกลั่นกรองหรือคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำธุรกิจนั้นต้องมีเงินทุนขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ทั้งนี้ การลงทุนของชาวต่างชาติในอุตสาหกรรมบางสาขาต้องไม่เกินร้อยละ 50 เช่น ธุรกิจก่อสร้าง การขายปลีกและขายส่ง การขนส่ง การนำเข้าและส่งออก ธุรกิจบริการ และธุรกิจสื่อโฆษณา และในบางสาขาธุรกิจไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติมีมาลงทุน ได้แก่ ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและการรักษาความปลอดภัย สโมสรกีฬา การทำเหมืองหิน การบริการด้านศุลกากร และการขนส่งทางบก

สำหรับอุปสรรคการลงทุนจากต่างประเทศของจอร์แดนที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการบริหารงานของประเทศที่มีความเข้มงวดมากเกินไป กฎระเบียบที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ระบบกฎหมายที่อ่อนแอไม่สามารถทนต่อแรงกดดันทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นได้ และการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ ที่ยังไม่สอดคล้องกัน จึงเป็นอุปสรรคต่อการลงทุน นอกจากนี้ การซื้ออสังหาริมทรัพย์บางประเภทในประเทศจอร์แดนต้องได้รับการอนุมัติก่อน อย่างไรก็ตาม บุคคลที่เป็นพลเมืองและที่ไม่ใช่พลเมืองของจอร์แดนสามารถมีบัญชีแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในประเทศจอร์แดนได้โดยไม่มีข้อจำกัด หรือ การควบคุมด้านระบบชำระเงิน/การทำธุรกรรมทางการเงิน/การโอนเงิน หรือการส่งเงินกลับไปยังประเทศตนเอง โดยสรุป เมื่อเปรียบเทียบระดับการเปิดเสรีการลงทุนของประเทศจอร์แดนกับประเทศในกลุ่ม GCC พบว่า ประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านนี้สูงที่สุดเช่นเดียวกับประเทศบาห์เรน

4.2.2 ความสะดวกในการทำธุรกิจในจอร์แดน

ในภาพรวม คะแนนรวมเสรีภาพในการประกอบธุรกิจในประเทศจอร์แดนจากการวิเคราะห์และสำรวจโดย World Heritage Foundation ได้ให้คะแนนอยู่ที่ 65.6 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 64.6 ทั้งนี้ การประกอบธุรกิจในประเทศจอร์แดนยังคงมีเสรีภาพจำกัดจากกฎระเบียบต่างๆ นอกจากนี้ การดำเนินงานต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับส่วนราชการ เช่น การขอใบอนุญาต หรือการเปิด/ปิดกิจการ ยังคงมีอุปสรรคเนื่องจากระบบการทำงานที่ล่าช้าและซับซ้อนเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค แม้ในปัจจุบันระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการในการจัดตั้งธุรกิจคือ 14 วัน ซึ่งน้อยกว่าเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยโลกที่ 35 วัน แต่ได้รับการจัดอันดับความสะดวกในการทำธุรกิจที่ 100 จาก 181 ประเทศ ซึ่งถือว่ามีความสะดวกค่อนข้างต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่ม GCC

ตารางที่ 4.2: อันดับของความสะดวกในการทำธุรกิจของประเทศจอร์แดนเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศ GCC ปี 2553

หัวข้อการจัดอันดับ	อันดับโลก						
	จอร์แดน	บาห์เรน	คูเวต	โอมาน	กาตาร์	ซาอุดีอาระเบีย	สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
1) ความสะดวกในการจัดตั้งบริษัท ²	125	63	137	62	68	13	44
1.1 จำนวนขั้นตอนในการยื่นขอดำเนินการ	8	7	13	5	6	4	8
1.2 ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)	13	9	35	12	6	5	15
2) ขั้นตอนการขอใบอนุญาตก่อสร้าง	92	14	81	130	28	33	27
2.1 จำนวนขั้นตอนในการยื่นขอดำเนินการ	19	13	25	16	19	17	17
2.2 ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)	87	43	104	242	76	94	64
3) ความสะดวกในการสรรหาและจัดจ้างแรงงาน	51	13	24	21	68	73	50
3.1 ดัชนีความลำบากในการจ้างงาน ³	11	0	0	0	0	0	0
3.2 ดัชนีความลำบากในการไล่ออกจากงาน	60	30	0	0	20	0	0
3.3 ค่าใช้จ่ายจากการไล่ออกจากงาน (สัปดาห์ที่ให้อำนาจเงินเดือน)	4	4	78	4	69	80	84
4) ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินของกิจการ	106	22	89	20	55	1	7
4.1 จำนวนขั้นตอนในการยื่นขอดำเนินการ	7	2	8	2	10	2	1
4.2 ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)	21	31	55	16	16	2	2
4.3 ค่าใช้จ่าย (ร้อยละของมูลค่าทรัพย์สิน)	7.5	0.9	0.5	3	0.3	0	2
5) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ	127	87	87	127	135	61	71
5.1 ดัชนีข้อมูลสินเชื่อ ⁴	2	4	4	2	2	6	5
6) การให้ความคุ้มครองผู้ลงทุน	119	57	27	93	93	16	119
6.1 ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ⁵	5	8	7	8	5	9	4
6.2 ดัชนีการคุ้มครองผู้ลงทุน ⁶	4.3	5.7	6.3	5	5	7	4.3
7) ความสะดวกในการชำระภาษี	26	13	11	8	2	7	4
7.1 จำนวนภาษีที่ต้องชำระ	26	25	15	14	1	14	14
7.2 ภาระภาษีทั้งหมด (ร้อยละของกำไร)	31.1	15	15.5	21.6	11.3	14.5	14.1
8) ความสะดวกด้านการค้าขายระหว่างประเทศ	71	32	109	123	41	23	5
8.1 จำนวนเอกสารที่ต้องยื่นในการส่งออก	7	5	8	10	5	5	4
8.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการส่งออก (วัน)	17	14	17	22	21	17	8
8.3 ต้นทุนในการส่งออกต่อตู้สินค้า (ดอลลาร์สหรัฐฯ)	730	955	1060	821	735	681	593
8.4 จำนวนเอกสารที่ต้องยื่นในการนำเข้า	7	6	10	10	7	5	5
8.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเข้า (วัน)	19	15	19	26	20	18	9
8.6 ต้นทุนในการนำเข้าต่อตู้สินค้า (ดอลลาร์สหรัฐฯ)	1,290	995	1217	1037	657	678	579
9) การบังคับใช้สัญญา	124	117	113	106	95	140	134
9.1 จำนวนขั้นตอนในการยื่นขอดำเนินการ	38	48	50	51	43	43	49
9.2 ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)	689	635	566	598	570	635	537
ความสะดวกในการทำธุรกิจ (อันดับรวม)	100	20	61	65	39	13	33

ที่มา: www.doingbusiness.org ข้อมูล ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 รวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

² เป็นอันดับที่เปรียบเทียบกับ 181 ประเทศทั่วโลก โดยอันดับ 1 หมายถึงประเทศที่ทำให้ความสะดวกมากที่สุด และอันดับ 181 หมายถึงประเทศที่ทำให้ความสะดวกน้อยที่สุด

³ ดัชนีความลำบากมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 โดยค่าที่มากขึ้นหมายถึงกฎระเบียบที่มีความเข้มงวดมากขึ้น

⁴ ดัชนีข้อมูลสินเชื่อมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 6 โดยค่าที่มากขึ้นหมายถึง ข้อมูลสินเชื่อมีความหลากหลาย มีคุณภาพ และสามารถเข้าถึงได้ง่าย

⁵ ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 10 โดยค่าที่มากขึ้นหมายถึง การดำเนินธุรกรรมต่างๆมีความโปร่งใสมากขึ้น

⁶ ดัชนีการคุ้มครองผู้ลงทุนมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 10 โดยค่าที่มากขึ้นหมายถึง มาตรการคุ้มครองผู้ลงทุนที่เข้มแข็งขึ้น

4.2.2.1 เปรียบเทียบศักยภาพในการทำธุรกิจของกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

(เรียงจากที่มีศักยภาพมากที่สุด - น้อยที่สุด)

1. ความสะดวกในการจัดตั้งบริษัท
ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน บาหลีเรน กาตาร์ **จอร์แดน** คูเวต
2. ขั้นตอนการขอใบอนุญาตก่อสร้าง
บาหลีเรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย คูเวต **จอร์แดน** โอมาน
3. ความสะดวกในการสรรหาและจัดจ้างแรงงาน
บาหลีเรน โอมาน คูเวต สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ **จอร์แดน** กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย
4. ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินของกิจการ
ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน บาหลีเรน กาตาร์ คูเวต **จอร์แดน**
5. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ
ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาหลีเรน คูเวต โอมาน **จอร์แดน** กาตาร์
6. การให้ความคุ้มครองผู้ลงทุน
ซาอุดีอาระเบีย คูเวต บาหลีเรน โอมาน กาตาร์ **จอร์แดน** สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
7. ความสะดวกในการชำระภาษี
กาตาร์ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย โอมาน คูเวต บาหลีเรน **จอร์แดน**
8. ความสะดวกด้านการค้าขายระหว่างประเทศ
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย บาหลีเรน กาตาร์ **จอร์แดน** คูเวต โอมาน
9. การบังคับใช้สัญญาการค้า
โอมาน คูเวต บาหลีเรน **จอร์แดน** สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
ซาอุดีอาระเบีย

จากการเปรียบเทียบศักยภาพในการประกอบธุรกิจของจอร์แดนกับประเทศภายในกลุ่ม GCC ประเทศจอร์แดน ถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจค่อนข้างต่ำในทุกๆปัจจัย โดยเฉพาะในแง่ของขั้นตอนการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินของกิจการ หรือ ความสะดวกในการชำระภาษี ประเทศจอร์แดนถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านนี้ต่ำที่สุด

4.3 ความตกลงที่สำคัญระหว่างประเทศและความสัมพันธ์กับประเทศไทย

4.3.1 ความตกลงที่สำคัญระหว่างประเทศ

ในปัจจุบัน ประเทศจอร์แดนจัดได้ว่าเป็นประตูการค้าที่สำคัญในแถบตะวันออกกลาง และได้รับความเชื่อถืออย่างกว้างขวางในด้านการปฏิรูปและพัฒนาเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ประเทศจอร์แดนยังได้ชื่อว่าเป็นตัวอย่างนโยบายทางเศรษฐกิจสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่สามารถก้าวผ่านสภาวะวิกฤติ การขาดแคลนวัตถุดิบและทรัพยากรทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาอันสั้นประเทศจอร์แดนสามารถผูกสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านแถบอาหรับผ่านการเข้าร่วมกลุ่ม GAFTA (Greater Arab Free Trade Area) ลงนามร่วมในความตกลงการค้าทวิภาคี ลงนามในความตกลงการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกา หลังจากประสบความสำเร็จในการเข้าเป็นสมาชิก WTO (World Trade Organization) ในปี 2543 เช่นเดียวกันกับการลงนามการเปิดการค้าเสรีกับ EFTA (European Trade Association) และประเทศสิงคโปร์

ตารางที่ 4.3: แสดงการลงนามความตกลงในสัญญาต่างๆ ของประเทศจอร์แดน

ความตกลง	วันที่ลงนาม	วันที่สัญญามีผลบังคับ
GAFTA	19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540	1 มกราคม พ.ศ. 2541
Jordan – EU Association Agreement	24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540	1 พฤษภาคม พ.ศ. 2545
Jordan – US Free Trade Area Agreement	24 ตุลาคม พ.ศ. 2543	17 ธันวาคม พ.ศ. 2544
Jordan – EFTA Free Trade	21 มิถุนายน พ.ศ. 2544	1 มกราคม พ.ศ. 2545
Agadir Agreement	25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547	6 กรกฎาคม พ.ศ. 2549
Jordan – Singapore Free Trade Agreement	16 พฤษภาคม พ.ศ. 2547	22 สิงหาคม พ.ศ. 2548

ที่มา: ประมวล โดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ข้อมูล ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

นอกจากนี้ ประเทศจอร์แดนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของคิกรนาชาติที่สำคัญอื่นๆ อีกหลายองค์กร เช่น Arab League, AFESD (Arab Fund for Economic and Social Development), Arab Parliament, AIDMO (Arabic Industrial Development and Mining Organization), AMF (Arab Monetary Fund), IMF (International Monetary Fund), International Criminal Court, UNHRC (United Nations Human Rights Council), ENP (European Neighbourhood Policy) และสหประชาชาติ (United Nations) และเพื่อยกระดับด้านการลงทุนภายในประเทศ ประเทศจอร์แดนซึ่งตัดสินใจลงนามในความตกลงต่างๆ มากกว่า 35 ความตกลงเกี่ยวกับการคุ้มครองและการประชาสัมพันธ์ด้านการลงทุน และ มากกว่า 25 ความตกลง เกี่ยวกับการคุ้มครองด้านภาษีซ้อนกับประเทศในกลุ่มอาหรับ และที่ไม่ใช่ในกลุ่มประเทศอาหรับ นอกจากนี้ ประเทศจอร์แดนยังเป็นผู้ลงนามในความตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยที่ความตกลงเหล่านี้จะมีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ทางการค้าของประเทศจอร์แดนกับคู่ค้ามีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น พัฒนาการทั้งหมดนี้จะส่งผลดีต่อการส่งเสริมการส่งออก และสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายการค้าของประเทศจอร์แดนมุ่งประโยชน์ไปที่การพัฒนาสวัสดิการและมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวจอร์แดน

4.3.2 ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

4.3.2.1 ความสัมพันธ์ด้านการเมือง

ไทยกับจอร์แดนสถาปนาความสัมพันธ์การทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 โดยสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงแบกแดด ดูแลอาณาเขตครอบคลุมจอร์แดน ซึ่งภายหลังจากปัญหาความไม่ปลอดภัยในกรุงแบกแดดเมื่อปี 2546 สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงแบกแดด ได้ถูกย้ายไปตั้งสำนักงานอยู่ในกรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน ส่วนฝ่ายจอร์แดนได้มอบหมายให้อัครราชทูตจอร์แดนประจำอินเดียดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตจอร์แดนประจำประเทศไทย นอกจากนี้ ฝ่ายจอร์แดนได้แต่งตั้งให้นายจาง ภิมภักดิ์ ดำรงตำแหน่งเป็นกงสุลกิตติมศักดิ์ จอร์แดนประจำประเทศไทย ทั้งนี้ กล่าวได้ว่าประเทศไทยและประเทศจอร์แดนมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างแน่นแฟ้น โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ภายหลังจากที่สถานเอกอัครราชทูตไทยได้ย้ายมาเปิดที่ทำการ ณ กรุงอัมมาน ผู้นำทั้งสองฝ่ายได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือน ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายพัฒนาไปด้วยดี⁷

4.3.2.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ

การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจอร์แดนยังคงมีน้อยมาก โดยในปี 2552 มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณปีละ 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ามาโดยตลอด ทั้งนี้ ประเทศไทยส่งออกรถยนต์และชิ้นส่วนอุปกรณ์ยานยนต์เป็นสินค้าส่งออกหลักไปประเทศจอร์แดน ซึ่งในปี 2548 มีมูลค่า ประมาณ 43.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่สินค้าที่ประเทศไทยนำเข้าจากประเทศจอร์แดนได้แก่ ปุ๋ย แร่ธาตุ (ฟอสเฟต ดินประสิว) เป็นต้น ถึงแม้ในปัจจุบันความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศจอร์แดนจะยังมีไม่มากนัก แต่ช่องทางในการขยายปริมาณการค้าและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างกันยังมีอีกมาก เช่นที่ผ่านมามาสถานเอกอัครราชทูตได้ประสานให้ภาคเอกชนของทั้งสองประเทศได้ติดต่อทางธุรกิจระหว่างกันทำให้มูลค่าทางการค้าเพิ่มขึ้นและสร้างความตื่นตัวให้แก่ภาคเอกชนไทย โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้จัดทำความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศจอร์แดนภายใต้กรอบความร่วมมือ ดังนี้

1. ความตกลงว่าด้วยกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ (Framework Agreement on Economic and Technical Cooperation) ลงนามเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ระหว่างการเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของสมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 2

⁷ โดยล่าสุดเมื่อวันที่ 17 - 22 เมษายน 2549 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เยือนจอร์แดนในฐานะพระราชอาคันตุกะของสมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 2 แห่งจอร์แดน และสมเด็จพระราชินีราเนีย อัล อับดุลเลาะห์ และจากฝ่ายจอร์แดนเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 สมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 2 เสด็จฯ เยือนไทยอย่างเป็นทางการ ครั้งที่ 2 ภายหลังจากการเยือนครั้งแรกเมื่อปี 2547 (อนึ่งเมื่อปี 2549 พระองค์ทรงเสด็จฯ ร่วมงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

⁸ ปัจจุบัน สมาคมมิตรภาพจอร์แดน-ไทย (Jordanian-Thai Friendship Association) ซึ่งมีประธาน (นาย Emad Shakhathreh) และกรรมการบริหารสมาคมฯ และมีนาย Abdel Raouf Al- Rawabdeh อดีตนายกรัฐมนตรีจอร์แดนเป็นประธานกิตติมศักดิ์ ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักธุรกิจระหว่างทั้ง 2 ประเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลการค้าการลงทุนระหว่างกันมากยิ่งขึ้น โดย ล่าสุด วันที่ 1-7 มีนาคม พ.ศ. 2553 ได้จัดงานนิทรรศการ Jordan Week in Thailand และได้รับความร่วมมือจาก Jordan Investment Board (JIB) เข้าร่วมงานนิทรรศการดังกล่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักธุรกิจไทยไปลงทุนในจอร์แดน

2. บันทึกความเข้าใจด้านการบิน ลงนามเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เพื่อปรับปรุงสิทธิการบินระหว่างกัน ปัจจุบัน สายการบิน Royal Jordanian ซึ่งเป็นสายการบินแห่งชาติจอร์แดน มีเที่ยวบิน กรุงเทพฯ - อัมมาน สัปดาห์ละ 6 เที่ยวบิน
3. ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ลงนามเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2548
4. ความตกลงด้านวัฒนธรรม ลงนามเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรฮัชไมต์จอร์แดน

4.4 กฎหมายและนโยบายสนับสนุนการลงทุน

4.4.1 กฎระเบียบในการลงทุน

นับตั้งแต่การขึ้นครองราชย์ของพระราชินีฮัสซาลาที่ 2 เมื่อปี 2542 ประเทศจอร์แดนได้ดำเนินนโยบายเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจหลายประการเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และเปิดประเทศสู่ตลาดโลก ทั้งนี้จอร์แดนได้ปฏิรูปกฎระเบียบและปรับปรุงนโยบายการสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมไอที อุตสาหกรรมผลิตยาและเวชภัณฑ์ เป็นต้น โดยได้มีการแก้ไขกฎระเบียบที่มีการมอบอำนาจให้รัฐมีความยืดหยุ่นในการให้สิทธิพิเศษแก่อุตสาหกรรมต่างๆ ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์รวมถึงการบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปลงทุนในประเทศจอร์แดนดำเนินการผ่านหน่วยงานส่งเสริมการลงทุน Jordan Investment Board (JIB)⁹ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2538 เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนต่างชาติที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศในลักษณะ “One-Stop Shop” ดำเนินการภายใต้กฎระเบียบที่กำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2538 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2543 (Investment Promotion Law No.16 of 1995 & its amendments for the year 2000) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การรับรองสิทธิที่เท่าเทียมกันระหว่างนักลงทุนในประเทศและนักลงทุนต่างชาติ (ยกตัวอย่าง การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เท่าเทียมกัน) ภายใต้ข้อบังคับสิทธิการลงทุนโดยชาวต่างชาติ ฉบับที่ 54 พ.ศ. 2543 (Regulation No. 54 of 2000, entitled "Non Jordanian Investments Promotion Regulation")
2. มีข้อยกเว้นสิทธิในการประกอบธุรกิจ ในธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและการรักษาความปลอดภัย สโมสรกีฬา การทำเหมืองหิน การบริการทางด้านศุลกากร การขนส่งทางบก และสื่อสารมวลชน นอกจากนี้ ได้กำหนดเขตการลงทุน โดยชาวต่างชาติไว้ไม่เกินร้อยละ 50 ในบางอุตสาหกรรม เช่น การผลิตและซ่อมบำรุงเครื่องบินและเรือ และการพิมพ์ เป็นต้น
3. การระบุนโยบายขั้นต่ำสำหรับการลงทุนในประเทศจอร์แดนโดยชาวต่างชาติซึ่งกำหนดไว้ที่ 70,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

⁹ <http://www.jordaninvestment.com/> ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553

4. การคุ้มครองการลงทุนจากการถูกยึดกิจการโดยรัฐ ยกเว้นในกรณีที่เป็นต้องปกป้องผลประโยชน์ทางสังคม (Public Interest) อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กิจการถูกยึด รัฐต้องจ่ายเงินชดเชยที่เป็นธรรมแก่ผู้ลงทุนในสกุลเงินที่สามารถแลกเปลี่ยนได้อย่างเสรี
5. ในกรณีเกิดความขัดแย้งที่ไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งได้ นักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกให้หน่วยงานต่างชาติในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งได้ กล่าวคือ สามารถดำเนินคดีผ่านระบบอนุญาโตตุลาการต่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับ โดย ทั้ง 2 ฝ่ายได้ ทั้งนี้รัฐบาลจอร์แดนเป็นสมาชิกของ International Center for the Settlement of Investment Disputes (ICSID) และเชื่อถือในคำตัดสินขององค์กรดังกล่าว

4.4.1.1 สิทธิประโยชน์ต่างๆที่มอบให้นักลงทุน

ประเทศจอร์แดนมีการแบ่งพื้นที่การลงทุนในประเทศออกเป็น 3 โซน คือ โซน A, B, และ C โดย พื้นที่ในโซน C ถือเป็นพื้นที่ด้อยพัฒนามากที่สุดและในการลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดหากมีการลงทุนในโซนนี้ อย่างไรก็ตาม การลงทุนในอุตสาหกรรม เช่น การเกษตร การขนส่ง (ทางเรือและรถไฟ) นักลงทุนจักได้รับสิทธิประโยชน์ดังเช่นการลงทุนในพื้นที่โซน C โดยมีข้อกำหนดถึงสถานที่ลงทุน ในขณะที่การลงทุนในกิจการการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม แล็บชายฝั่งทะเลสาบเดดซี นักลงทุนจักได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับการลงทุนในพื้นที่โซน A ทั้งนี้ การให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ นี้ ไม่มีการแบ่งแยกระหว่าง นักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนต่างชาติ ดังนี้

1. การยกเว้นภาษีเงินได้และภาษีสังคมรวมระยะเวลา 10 ปี สำหรับโครงการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติโดย คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Investment Promotion Committee)¹⁰ ซึ่งการลงทุนในพื้นที่โซน A จะได้รับการยกเว้นภาษีร้อยละ 25 การลงทุนในพื้นที่โซน B จะได้รับการยกเว้นภาษีร้อยละ 50 การลงทุนในพื้นที่โซน C จะได้รับการยกเว้นภาษีร้อยละ 75 โดย สิทธิประโยชน์ดังกล่าวจักได้รับการต่ออายุ 1 ปี ทุกครั้งที่มีการลงทุนเพิ่มในโครงการที่จักส่งผลให้การผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 25 จำกัดระยะเวลาการได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มไม่เกิน 4 ปี
2. การยกเว้นภาษีการนำเข้าและภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าทุน (Capital Goods) โดยต้องนำเข้ามาในประเทศภายในระยะเวลา 3 ปี ที่โครงการได้รับอนุมัติ ซึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาขยายระยะเวลาให้มากกว่า 3 ปี ได้ตามสมควร
3. การยกเว้นภาษีการนำเข้าและภาษีศุลกากรสำหรับชิ้นส่วนทดแทนที่ใช้ในสินค้าทุน โดยชิ้นส่วนทดแทนนี้ต้องมีมูลค่าต่ำกว่าร้อยละ 15 ของมูลค่าสินค้าทุน อนึ่งนักลงทุนสามารถใช้สิทธิได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปีที่โครงการได้รับการอนุมัติดำเนินการจากคณะกรรมการ
4. สินค้าทุน (Capital Goods) ที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการขยายโครงการจักได้รับการยกเว้นภาษีการนำเข้าและภาษีศุลกากร ในกรณีที่การลงทุนเพิ่มในโครงการจักส่งผลให้การผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 25

¹⁰ มีเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า กรมศุลกากร กรมสรรพากร ผู้อำนวยการ Jordan Investment Board และตัวแทนจากภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ

5. การนำเข้าเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งสำหรับการปรับปรุงโรงแรมหรือโรงพยาบาลได้รับการยกเว้นภาษีการนำเข้าและภาษีศุลกากร 1 ครั้งทุก 7 ปี
6. ในกรณีที่สินค้าทุนที่มีการนำเข้ามีราคาสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากค่าขนส่งที่สูงขึ้นหรืออัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลง ราคาส่วนต่างที่เพิ่มขึ้นนี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี
7. โครงการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้และภาษีสังคมรวมระยะเวลา 2 ปี รวมถึงโครงการที่ย้ายฐานการผลิตเข้าไปตั้งในนิคมตามที่กำหนดไว้
8. โครงการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตได้รับการยกเว้นภาษีทรัพย์สินอย่างไม่มีกำหนด รวมถึงได้รับการยกเว้นค่าใช้จ่ายส่วนมากที่ต้องชำระให้หน่วยงานท้องถิ่น ในการดำเนินการแผนงานจัดตั้งกิจการ
9. ประมวลร้อยละ 95 ของวัตถุดิบที่นำเข้าเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกจกได้รับการยกเว้นภาษีการนำเข้าและภาษีศุลกากรในลักษณะที่ผู้ส่งออกต้องยื่นเรื่องขอคืนภาษี
10. กำไรจากการส่งออกได้รับการยกเว้นการเก็บภาษีรายได้ ยกเว้น การส่งออก ปุ๋ย ดินประสิว และแร่ฟอสเฟต

4.4.1.2 กฎระเบียบด้านการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่มีเสรีในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ กล่าวคือ นักลงทุนต่างชาติสามารถส่งเงินกลับประเทศได้ โดยไม่มีอุปสรรค ซึ่งรวมถึงรายได้ กำไร เงินทุน (ในกรณีเลิกกิจการ) เป็นต้น ทั้งนี้แรงงานต่างชาติที่เข้าทำงานในประเทศสามารถส่งเงินและผลตอบแทนต่างๆ กลับประเทศตนได้โดยเสรีนอกเหนือจากนี้

1. ชาวต่างชาติสามารถเปิดบัญชีธนาคารในสกุลเงินต่างประเทศได้ โดย บัญชีเหล่านี้ได้รับการยกเว้น มีต้องเสียค่าธรรมเนียมให้ธนาคารกลางในการโอนเงิน
2. ธนาคารในจอร์แดนสามารถรับซื้อสกุลเงินต่างประเทศจากประชาชนได้ โดยไม่จำกัดจำนวน รวมถึงการซื้อขายเงินตราล่วงหน้า (Forward Dealings)
3. ประชาชนสามารถเปิดบัญชีและฝากเงินในสกุลเงินต่างประเทศได้ โดยไม่จำกัดจำนวนรวมถึงการโอนเงินไปต่างประเทศไม่มีการจำกัดเพดานที่อนุญาตให้โอนออก
4. ธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินธุรกรรมการโอนเงินออกนอกประเทศได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากธนาคารกลาง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีความเข้มงวดในการตรวจธุรกรรมมากขึ้นเพื่อปกป้องการไม่ให้มีการดำเนินธุรกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมาย

4.4.1.3 การถือครองที่ดินโดยชาวต่างชาติ

ชาวต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ในการลงทุนสร้างกิจการหรือใช้ส่วนบุคคลได้ ทั้งนี้ การถือครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ โดย ชาวต่างชาติต้องได้รับอนุญาตจากผู้บริหารระดับสูงของกรมที่ดิน กระทรวงการคลังของประเทศจอร์แดนก่อน นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ซื้อเพื่อการลงทุนต้องดำเนินการตามแผนภายในระยะเวลา 5 ปี ที่ได้รับอนุมัติ

4.4.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษ

4.4.2.1 เขตปลอดอากร (Free Zones)

เขตปลอดอากรในประเทศจอร์แดนตั้งขึ้นและควบคุมการดำเนินงานภายใต้กฎหมายเขตปลอดอากร พ.ศ. 2527 (Free Zones Corporation Law of 1984, its Amendments and Implementing Regulations) เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตและการค้าในการหาพื้นที่ที่กักเก็บสินค้าในประเทศ โดยมีต้องชำระภาษีอากร และส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินได้สะดวกยิ่งขึ้น

ระบบสาธารณูปโภคในเขตปลอดอากร เช่น ไฟฟ้า ประปา และ โทรคมนาคม มีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ ในเขตยังมีบริการอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น โกดัง ถนน พื้นที่วางตู้สินค้า สาขานาการ บริษัทประกันภัยและ บริษัทบริการด้านพิธีการศุลกากร เพื่อสนับสนุนนักธุรกิจ ทั้งนี้ เขตปลอดอากรสามารถออกหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าที่ผลิตในเขตและมีสัดส่วนวัตถุดิบท้องถิ่นน้อยกว่าร้อยละ 40 ได้

บริษัทที่เข้าไปตั้งในเขตปลอดอากรจะได้รับสิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษีในด้านต่างๆ เช่น ภาษีรายได้ ภาษีศุลกากร เป็นต้น ในปัจจุบัน นอกเหนือจากเขตปลอดอากรที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนแล้วยังมีเขตปลอดอากรอีก 5 แห่งที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ดังนี้

ตารางที่ 4.4: แสดงรายละเอียดเขตปลอดอากรที่ดำเนินโดยภาครัฐของประเทศจอร์แดน

เขตปลอดอากร (Public Free Zones)	ที่ตั้ง	พื้นที่ (ตรม.)	ปีที่เริ่มดำเนินการ (พ.ศ.)
ซาร์กา (Zarqa Free Zone)	เมืองซาร์กา ทางตะวันออกเฉียงใต้	5,200,000	2526
ซาฮับ (Sahab free zone)	เมืองซาฮับ ใกล้กรุงอัมมาน ทางตะวันออกเฉียงใต้	70,000	2540
สนามบินนานาชาติควีนอาเลีย (Queen Alia International Airport Free Zone)	สนามบินนานาชาติควีนอาเลีย ณ กรุงอัมมาน	35,000	2541
อัลคารัก (Al-Karak free zone)	เมืองคารัก ใกล้ทะเลสาบเดดซี ห่าง กรุงอัมมาน ไปทางใต้ 140 กม.	150,000	2544
อัลคารามา (Al-Karama free zone)	เมืองมาฟรัก ห่างกรุงอัมมานไปทาง ทิศเหนือ 80 กม.	2,000,000	2547

ที่มา: Jordan Investment Board (JIB) ประมวล โดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ข้อมูล ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2553

4.4.2.2 เขตอุตสาหกรรมพิเศษในประเทศจอร์แดน (Industrial Zones)

เขตอุตสาหกรรมพิเศษในประเทศจอร์แดนตั้งขึ้นและควบคุมการดำเนินงานภายใต้กฎหมายอุตสาหกรรมพิเศษ พ.ศ. 2528 (Jordan Industrial Estates Corporation Law of 1985, its Amendments and Implementing Regulations) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาของอุตสาหกรรมการผลิตในพื้นที่พิเศษของประเทศ โดยการเตรียมพื้นที่ในราคาเป็นธรรมและมีความพร้อมในด้านระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับโครงการต่างๆ รวมถึงการเชื่อมต่อระบบการขนส่ง การก่อตั้งเขตอุตสาหกรรมพิเศษนี้เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและย่อมในการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันให้ผู้ผลิต

นอกจากนี้ บริษัทที่เข้าลงทุนในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมพิเศษจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีนอกเหนือจากที่ได้รับจากกฎหมายส่งเสริมการลงทุนปกติ ในเขตมีบริการอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น เขตปลอดอากร สาขาย่อยกรรมศุลกากร ศูนย์ฝึกแรงงาน คลินิก สถานีบริการน้ำมัน สาขาธนาคาร และบริษัทบริการด้านพิธีการศุลกากร เพื่อสนับสนุนธุรกิจในอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ อาหาร ยา พลาสติก เฟอร์นิเจอร์ เครื่องสำอาง เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง และเครื่องมือทางการแพทย์ ปัจจุบันมีเขตอุตสาหกรรมพิเศษอยู่ 13 แห่ง ที่ได้รับสถานะ Qualified Industrial Zones (QIZs)¹¹ เช่น

1. **Sahab Estate** ประกอบด้วย บริษัทต่างชาติจำนวน 160 บริษัท (Non-Arab 24 บริษัท และ Arab 139 บริษัท) มีเงินลงทุนโดยรวมอยู่ที่ 1,430.18 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้ การลงทุนหลักๆ ของกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นด้านวิศวกรรม (เกี่ยวกับโลหะและไฟฟ้า) อาหาร พลาสติกและยาง สารเคมี และอุตสาหกรรมฝ้ายและสิ่งทอ
2. **Irbid Estate** มีเงินลงทุนอยู่ที่ 314.74 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประกอบด้วย Non-Arab company 14 บริษัท และบริษัทที่ร่วมทุนระหว่าง Non-Arab และ Jordanian จำนวน 38 บริษัท ซึ่งมีธุรกิจหลักอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมฝ้ายและสิ่งทอ และธุรกิจรองอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมยาและสารเคมี
3. **Karak Estate** มีเงินลงทุนอยู่ที่ 29.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประกอบด้วย บริษัทต่างชาติ 2 บริษัท โดยส่วนใหญ่จะลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร กระดาษ และ สารเคมี
4. **Ma'an Estate** มีเพียงบริษัทต่างชาติเท่านั้น โดย บริษัทต่างชาติทั้ง 11 บริษัท มีการเชื่อมต่อกิจการกับแหล่งอุตสาหกรรม Aqaba ซึ่งมีเงินลงทุนในการลงทุนที่แตกต่างกัน
5. **Aqaba Estate** ประกอบไปด้วย 224 บริษัท มีเงินลงทุน 358.25 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2549 และอีก 7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากการทำความเข้าใจกับต่างชาติ ในอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยวและการเดินเรือ

¹¹ เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 รัฐบาลประธานาธิบดีคลินตัน ได้ผ่านคำแถลงหมายเลข 6955 (Presidential Proclamation No. 6955) อนุมัติให้สินค้าที่ผลิตจากเขตเวสต์แบงก์ ฉนวนกาซา และเขตอุตสาหกรรมพิเศษที่ได้มาตรฐาน (Qualified Industrial Zones) สามารถส่งสินค้าเข้าสู่สหรัฐฯได้ โดยปลอดภาษีอากร ทั้งนี้ เขตอุตสาหกรรมพิเศษที่ได้มาตรฐาน (Qualified Industrial Zones) คือ เขตที่กำหนดโดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลจอร์แดนและอิสราเอลและผ่านการอนุมัติโดยรัฐบาลสหรัฐฯในขั้นสุดท้าย

4.4.2.3 เขตเศรษฐกิจพิเศษอคาบา (Aqaba Special Economic Zone - ASEZ)

Aqaba ได้สถานะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยมีกฎหมายเฉพาะเพื่อกระตุ้นการลงทุน (Aqaba Special Economic Zone Law of 2000 and its Implementing Regulations) และมีหน่วยงาน Aqaba Special Economic Zone Authority (ASEZA) ดำเนินการจัดการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งหมดนับจากปี 2544 ทั้งนี้ เนื่องจาก Aqaba เป็นพื้นที่ที่มีทางออกทางทะเลเพียงแห่งเดียวของประเทศ (มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลแดงยาวประมาณ 27 กิโลเมตร) สามารถเข้าถึงได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ จึงถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านการค้า (การขนส่งทางเรือ) และการท่องเที่ยว

นโยบายการพัฒนาพื้นที่ยุทธศาสตร์แห่งนี้ ริเริ่มโดยพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 2 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาจุดต่อของ 3 ทวีปให้กลายเป็น Business Hub ที่มีการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีเป้าหมายในการดึงดูดการลงทุนให้ได้ 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี 2553 โดย ร้อยละ 50 ของการลงทุนจะพุ่งเป้าไปที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ค่อนข้างมาก ซึ่ง ณ ปัจจุบันการลงทุนในพื้นที่มีมูลค่าสูงกว่า 18 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยกว่าร้อยละ 80 ของการลงทุนเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ ASEZA มีการสนับสนุนงบประมาณรัฐจากกำไรของการดำเนินงานรวมมูลค่ากว่า 140 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี

นโยบายที่สำคัญในการดึงดูดการลงทุน คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 5 นอกเหนือจากนี้ ธุรกิจจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งหมด นักลงทุนสามารถถือครองที่ดินได้ (มีข้อยกเว้นสำหรับบางอุตสาหกรรม) อย่างไรก็ตาม การเช่าในระยะยาว 49 ปี สามารถขออนุมัติได้ตามปกติ¹² โดยการดำเนินการทั้งหมด เช่น การขออนุญาตจัดตั้งธุรกิจ การจ้างแรงงานต่างชาติ¹³ (การขอใบอนุญาตทำงาน) การขออนุมัติการถือครองที่ดิน สามารถดำเนินการผ่าน ASEZA ซึ่งมีบริการ One-Stop-Service สำหรับนักลงทุน และใช้เวลาในการดำเนินการไม่เกิน 1 สัปดาห์ (หากการยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาไม่มีอะไรผิดปกติที่กีดขวาง)

¹² สามารถขออนุญาตพิเศษต่ออายุการเช่าเป็น 99 ปีได้ค่อนข้างง่าย

¹³ สามารถจ้างแรงงานต่างชาติได้ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 70 แต่สามารถขออนุญาตเพิ่มสัดส่วนนี้ได้เป็นกรณีๆ ไป ในกรณีการจ้างงานไม่เกิน 5 คนในธุรกิจขนาดเล็กสามารถจ้างแรงงานต่างชาติได้ทั้งหมด

Commissioner คือ ผู้บริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีทั้งหมด 6 คน ครอบคลุมพื้นที่รวมทั้งสิ้น 375 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 80,000 คน ASEZA ได้มีการวางผังเมืองเพื่อกำหนดเขตอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น เขตชุมชน เขตอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามแนวชายหาด เขตอุตสาหกรรมเบาและเขตกักเก็บสินค้าทางเหนือ หรือเขตอุตสาหกรรมหนักทางใต้ ปัจจุบัน Aqaba มีโรงพยาบาลจำนวน 2 แห่ง และเป็นที่ตั้งของสาขาของมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศ นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนนานาชาติเพื่อรองรับครอบครัวของนักลงทุนและแรงงานต่างชาติ ความสำเร็จในการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ได้กลายเป็นรูปแบบ (Model) ที่สำคัญในการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆ ทั่วประเทศ กล่าวคือ ได้มีการปฏิรูปนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยรวม

ด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีการลงทุนสูงสุด ได้ส่งผลให้ Aqaba กลายเป็นที่ตั้งของโรงแรมระดับหรูมากมาย โดยจำนวนห้องพักได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 1,800 ห้องในปี 2548 เป็นกว่า 4,000 ห้องในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีสนามบิน King Hussein International Airport ที่สามารถเปิดบริการรองรับการลงจอดของเครื่องบินขนาดใหญ่ได้ ASEZA เห็นว่า Aqaba ยังมีศักยภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวจากไทยอีกมาก¹⁴ โดยเฉพาะในด้านการบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไทยมีศักยภาพ เช่น ร้านอาหาร¹⁵ บริการสปา บริการซ่อมบำรุงต่างๆ (เครื่องปรับอากาศ) และบริการซักรีด/ซักแห้ง เป็นต้น และนอกจากภาคบริการ สินค้าไทยในด้านการท่องเที่ยวมีโอกาสนำเข้ามาขายในประเทศจอร์แดนได้ เช่น ผลิตภัณฑ์สปา

ในปัจจุบัน ASEZA มุ่งที่จะขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมเบาเพื่อรักษาสมดุลของเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ ทั้งนี้ ASEZA มองว่า Aqaba น่าจะเป็นได้ทั้งแหล่งผลิต กักเก็บและขนส่งสินค้าที่มีประสิทธิภาพได้ในด้านสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการลงทุนก็มีพร้อม ไฟฟ้ากว่าร้อยละ 50 ที่บริโภคในประเทศผลิตจากพื้นที่นี้ มีน้ำใช้ตลอด 24 ชั่วโมง (ไม่ขาดแคลน) มีท่าส่งก๊าซโดยตรงจากประเทศอียิปต์ ด้านการขนส่งมี สนามบิน¹⁶ มีความพร้อมด้านการคมนาคมทางถนน ซึ่งปัจจุบันกำลังจะบรรลุข้อตกลงในการพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่ร่วมกับบริษัทสัญชาติฝรั่งเศส การขนส่งระบบรางมีเพียงระบบเก่าเพื่อขนส่งแร่ฟอสเฟต เท่านั้น

¹⁴ นักท่องเที่ยวจากไทยเข้าสู่ประเทศจอร์แดนเพิ่มจากระดับ 3,000 คนในปี 2550 เป็นสูงกว่า 10,000 คนในปี 2553

¹⁵ ปัจจุบันมีร้านอาหารไทยแต่อยู่น้อยมาก เนื่องจากขาดการทำตลาดที่ดี อาหารไทยส่วนใหญ่จำหน่ายอยู่ในลักษณะรวมเป็นร้านอาหารเอเชีย

¹⁶ รองรับการลงทุนของเครื่องบินได้ทุกชนิด ยกเว้น Airbus 783

โดยสรุป Aqaba เป็นพื้นที่ที่นักลงทุนให้ความสนใจลงทุนสูง เนื่องจากประเทศมีความปลอดภัย นโยบายและการบังคับใช้กฎหมายโปร่งใส นอกจากนี้ รัฐยังมีความยืดหยุ่นในการปรับกฎระเบียบเพื่อสนองความต้องการนักลงทุน เช่น สัดส่วนการนำเข้าแรงงานต่างชาติ ยกเว้นในบางเรื่อง เช่น การเปิดคาสิโน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ขัดกับศีลธรรมอย่างรุนแรง ความสำเร็จของ Aqaba ส่งผลให้รัฐบาลจอร์แดนเลือกที่จะนำรูปแบบดังกล่าวมาปรับใช้พัฒนาพื้นที่อื่นๆ ของประเทศและในปี 2551 ได้ผ่านกฎหมายพัฒนาพื้นที่ ปี 2551 (Development Area Law enacted in 2008) โดยมีจุดประสงค์เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจในเขตอื่นๆ ของประเทศต่อไป

4.4.2.4 เขตพัฒนาพื้นที่ (Development Areas)

ประเทศจอร์แดนมีเขตเศรษฐกิจพิเศษภายใต้กฎหมายพัฒนาพื้นที่ ปี 2551 (Development Area Law enacted in 2008) ดังนี้

1. *King Hussein Business Park (KHBP)* ครอบคลุมพื้นที่ใช้สอยเพื่อตั้งสำนักงานมากกว่า 112,000 ตารางเมตร และตั้งอยู่ใจกลางเมืองหลวง กรุงอัมมาน สามารถเข้าถึงสถานที่ติดต่อธุรกิจและบริการต่างๆ ได้สะดวก นอกจากนี้ ในพื้นที่ดังกล่าวมีโกดังให้บริการกักเก็บสินค้าและบริการอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ อาทิ เช่น ระบบไอที เป็นต้น
2. *King Hussein Bin Talal Development Area (KHBTD)* ครอบคลุมพื้นที่กว่า 21 ตารางกิโลเมตรและมีสาธารณูปโภคพร้อมในการให้บริการขนส่ง โดย ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือห่างจากกรุงอัมมาน 60 กิโลเมตร ที่เมืองมาร์ฟรัก (Marfaq) บนทางหลวงซึ่งสามารถเชื่อมต่อเข้าประเทศซีเรีย ซาอุดีอาระเบียและอิรัก ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถเข้าถึงท่าเรือที่สำคัญต่างๆ ในภูมิภาค คือ อคาบา (Aqaba) ฮัยฟา (Haifa) เบรุต (Beirut) ตารตุส (Tartous) และลาตาเกีย (Latakia) ทั้งนี้ พื้นที่ดังกล่าวบริหารโดยหน่วยงานพิเศษที่รัฐบาลตั้งขึ้นโดยเฉพาะ คือ Marfaq Development Corporation (MDC)

MDC มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อดึงการลงทุนในอุตสาหกรรมเบา เช่น อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ยาและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เคมี และสินค้าต่างๆ (เฟอร์นิเจอร์ พลาสติก เป็นต้น) เพื่อการส่งออกสินค้าไปในภูมิภาค

3. *Irbid Development Area (IDA)* ครอบคลุมพื้นที่ 3.2 ตารางกิโลเมตร การพัฒนาพื้นที่มีจุดประสงค์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมบริการ เช่น ไอที การแพทย์ การวิจัยพัฒนา และการบริการที่ปรึกษา เป็นต้น IDA ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศ ห่างจากกรุงอัมมาน 55 กิโลเมตร ที่เมืองอิรบิด (Irbid) ทั้งนี้ พื้นที่ดังกล่าวบริหารโดยหน่วยงานพิเศษที่รัฐบาลตั้งขึ้นโดยเฉพาะ คือ Northern Development Corporation (NDC)

NDC มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาพื้นที่อิรบิดเป็นเมืองแห่งความรู้ เพื่อพัฒนาวิทยาการทางด้านต่าง เช่น ด้านไอทีและการแพทย์ ปัจจุบัน อิรบิดเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยและสถานพยาบาลชั้นนำของประเทศ เช่น Jordan University of Science and Technology (JUST) และ King Abdullah University Hospital ซึ่งให้บริการแก่ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กว่า 1 ล้านคน

4. *Ma'an Development Area (MDA)* ครอบคลุมพื้นที่ 8.7 ตารางกิโลเมตร มีการแบ่งการพัฒนาพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ ศูนย์พัฒนาฝีมือ (Skill Development Center) พื้นที่สำหรับพักอาศัย (Residential Community) สวนอุตสาหกรรม (Industrial Park) และ ที่พักพิงสำหรับผู้ไปทำพิธีฮัจญ์ (Hajj Oasis) โดยตั้งอยู่ทางทิศใต้ของประเทศ ห่างจากท่าเรืออาคาบา 110 กิโลเมตร ที่เมืองมาน (Maan) พื้นที่ดังกล่าวบริหารโดย Ma'an Development Company (MDC) หน่วยงานพิเศษที่ตั้งขึ้นจากการร่วมทุนระหว่าง 3 หน่วยงาน คือ South Company for Construction and Development (SCCD), Jordan Industrial Estate Corporation และ Al-Hussein Bin Talal University

MDC มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างงานอย่างน้อย 20,000 ตำแหน่ง ภายใน 15 ปี ด้วยการพัฒนาพื้นที่ 4 ด้าน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ ศูนย์การพัฒนาฝีมือ เพื่อป้อนแรงงานเข้าสู่สวนอุตสาหกรรม ที่ผลิตสินค้าและบริการให้ผู้พักพิงระหว่างเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ซึ่งมีผู้แสวงบุญผ่านกว่า 1.5 ล้านคนต่อปี และสุดท้ายคือ พื้นที่พักอาศัยเพื่อรองรับและให้บริการผู้เข้ามาในพื้นที่โดยรวม

4.4.2.5 สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ

จากการประมวลข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปและเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ของประเทศจอร์แดน ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.5: แสดงการเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศจอร์แดน

สิทธิประโยชน์	หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน (Jordan Investment Board - JIB)	เขตอุตสาหกรรมพิเศษ (Jordan Industrial Estate Corporation - JIEC)	เขตปลอดอากร (Free Zones Corporation - FZC)	เขตเศรษฐกิจพิเศษอควาบา (Aqaba Special Economic Zone - ASEZ)	เขตพัฒนาพื้นที่ (Development Areas)
ภาษีเงินได้	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการลดหย่อนภาษีเป็นเวลา 10 ปี สำหรับโครงการภายใต้ Investment Committee - อัตราการลดหย่อนภาษี โซน A – ร้อยละ 25 โซน B – ร้อยละ 50 โซน C – ร้อยละ 75 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีเป็นเวลา 2 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับการส่งออกและรายได้จากการขายสินค้า และรายได้จากการโอนย้ายสินค้าภายในโซนนี้ - แรงงานต่างชาติได้รับการยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราภาษีคงที่ร้อยละ 5 	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราภาษีคงที่ ร้อยละ 5
ภาษีสั่งคม	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการลดหย่อนภาษีเป็นเวลา 10 ปี สำหรับโครงการภายใต้ Investment Committee - อัตราการลดหย่อนภาษี โซน A – ร้อยละ 25 โซน B – ร้อยละ 50 โซน C – ร้อยละ 75 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีเป็นเวลา 2 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> - แรงงานต่างชาติได้รับการยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษี
ภาษีอากร	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับสินทรัพย์ถาวร, สินทรัพย์ถาวรสำหรับการขยายงานและสินค้าทดแทน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าสินค้าทุกชนิด 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าสินค้าทุกชนิด ยกเว้นยานพาหนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าและอุปกรณ์ทุกชนิดที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่ง
ภาษีสินค้านำเข้า	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับสินทรัพย์ถาวร, สินทรัพย์ถาวรสำหรับการขยายงานและสินค้าทดแทน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าสินค้าทุกชนิด ยกเว้นสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ยานสูบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าและบริการที่ไม่ถือว่าเป็นยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยานพาหนะ
สิทธิประโยชน์ด้านการขยายภายในโซน	N/A	N/A	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษีร้อยละ 8 สำหรับสินค้าและบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในโซน - อัตราภาษีพิเศษสำหรับยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษีร้อยละ 7 สำหรับสินค้าและบริการบางชนิด โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค - อัตราภาษีพิเศษสำหรับยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษีร้อยละ 7 สำหรับสินค้าและบริการบางชนิด

สิทธิประโยชน์	หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน (Jordan Investment Board - JIB)	เขตอุตสาหกรรมพิเศษ (Jordan Industrial Estate Corporation - JIEC)	เขตปลอดอากร (Free Zones Corporation - FZC)	เขตเศรษฐกิจพิเศษอควาบา (Aqaba Special Economic Zone - ASEZ)	เขตพัฒนาพื้นที่ (Development Areas)
ข้อจำกัดในการขายสินค้าออกเขตเศรษฐกิจพิเศษ	- ถ้าไม่ได้อยู่ในเขตปลอดอากร หรือ เขตพัฒนาพื้นที่ จะไม่มีข้อจำกัดในการขายใดๆ	- ถ้าไม่ได้อยู่ในเขตปลอดอากร เขตเศรษฐกิจพิเศษอควาบา หรือเขตพัฒนาพื้นที่ จะไม่มีข้อจำกัดในการขายใดๆ	- ไม่มีข้อจำกัดใดๆ แต่ต้องชำระภาษีอากรและภาษีขายขึ้นอยู่กับมูลค่าสินค้านำเข้า	- ไม่มีข้อจำกัดใดๆ แต่ต้องชำระภาษีอากรและภาษีขายตามความเหมาะสม	- ไม่มีข้อจำกัดใดๆ แต่ต้องชำระภาษีอากรและภาษีขายตามความเหมาะสม
สิทธิประโยชน์ด้านปลอดภาษีในตลาดอเมริกา ภายใต้ข้อตกลง QIZ	นักลงทุนจะได้รับผลประโยชน์จาก QIZ ถ้าอยู่ใน JIEC, FZC และ Private industrial parks บางแห่ง ดังนี้ - Al-Tajmout Industrial Park Al-Qastal Industrial Park - Al-Zay Ready Wear - Al-Mushatta Qualifying Industrial Estate - Al-Hallabat Industrial Park - Resources Company for Development and Investment	นักลงทุนจะได้รับผลประโยชน์จาก QIZ ถ้าอยู่ในพื้นที่เหล่านี้: - Al-Hassan Industrial Estate - Al-Hussein Bin Abdullah II Industrial Estate - Aqaba International Industrial Estate - Ma'an Industrial Estate	นักลงทุนจะได้รับผลประโยชน์จาก QIZ ถ้าอยู่ในพื้นที่เหล่านี้: - Ab-Dulayl Industrial Park - Cyber City Park - Jordan Gateway Project	นักลงทุนจะได้รับผลประโยชน์จาก QIZ ถ้าอยู่ในพื้นที่เหล่านี้: - Aqaba International Industrial Estate	- ไม่มี
ภาษีโรงเรียนและที่ดิน	- ไม่ได้รับยกเว้นภาษี	- ได้รับการยกเว้นภาษี	- ได้รับการยกเว้นภาษี	- ได้รับการยกเว้นภาษี	- ไม่ได้รับยกเว้นภาษี
ค่าธรรมเนียมและภาษีของการขออนุญาตก่อสร้างสิ่งหาริมทรัพย์	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษี	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษี	- ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษี	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษี	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษี
ค่าธรรมเนียมเทศบาล	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม	- ได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียม	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม	- ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม

ที่มา: Jordan Investment Board (JIB) ประมวล โดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ข้อมูล ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2553

4.4.3 การจัดตั้งธุรกิจ

4.4.3.1 กฎหมายบริษัท (The Companies Law No.22 of 1997)

ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการลงทุนได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน ปี 2540 โดยได้มีการจำกัดขั้นตอนการดำเนินงานและทำให้กระบวนการจดทะเบียนของธุรกิจใหม่มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้หลังจากมีการปรับปรุงกฎหมายได้อนุญาตให้ผู้ก่อตั้งบริษัทสามารถประมาณมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่ตามสมควร ทั้งนี้ ขั้นตอนการขออนุญาตสำหรับการจดทะเบียนธุรกิจทั่วไปในจอร์แดนจำแนกได้ ดังนี้

1. การจัดทำเอกสารการก่อตั้งบริษัท (Company's Formation Contract) บริคณห์สนธิและกฎข้อบังคับของบริษัท (Memorandum and Articles of Association) ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 1 วันทำการ และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 800 ดินาร์ (ประมาณ 1130 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการต่อหน้าคณะกรรมการควบคุมการจัดตั้งบริษัท (Companies Control Directorate-CCD) ณ กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าหรือ โดยทนายผู้ทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนหนังสือสัญญาเป็นพยาน ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม
2. การฝากเงินลงทุนขั้นต่ำในสัดส่วนร้อยละ 50 เข้าบัญชีธนาคาร ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 1 วันทำการและไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
3. การขึ้นทะเบียนบริษัทพร้อมมอบใบอนุญาตและการยื่นบันทึกการประชุมสามัญพร้อมคณะกรรมการบริษัทครั้งแรก ณ ฝ่ายจดทะเบียนบริษัท (Company Registry) กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 1 วันทำการและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 81 ดินาร์ (ประมาณ 115 ดอลลาร์สหรัฐฯ)
4. การขึ้นทะเบียน ภาษีนิติบุคคล การหักภาษี ณ ที่จ่ายของพนักงานและการขึ้นทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ณ ฝ่ายจดทะเบียนบริษัท (Company Registry) ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 1 วันทำการ สามารถทำได้ตอนการขึ้นทะเบียนบริษัทและไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
5. การขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสภาหอการค้าหรือสภาอุตสาหกรรม ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 1 วันทำการและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 164 ดินาร์ (ประมาณ 235 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ทั้งนี้ ค่าต่อสมาชิกรายปีจะขึ้นอยู่กับมูลค่าทุนจดทะเบียนบริษัท
6. การยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการค้าจากสำนักงานเขต ซึ่งต้องมีการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการก่อนออกใบอนุญาต โดย หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายรวม 200 ดินาร์ (ประมาณ 282 ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยใช้เวลาดำเนินการรวมทั้งสิ้นประมาณ 8 วันทำการ
7. การขึ้นทะเบียนพนักงานกับหน่วยงานประกันสังคม (Social Security Commission) ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและใช้เวลาไม่เกิน 1 วันทำการในการขึ้นทะเบียน โดยบริษัทต้องส่งรายละเอียดการสมทบกองทุนให้พนักงานให้เจ้าหน้าที่ทุกเดือน

อนึ่งรูปแบบการประกอบธุรกิจที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายในประเทศจอร์แดน มีดังนี้

4.4.3.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (General Partnership)

การก่อตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญในประเทศจอร์แดนนั้นจะต้องประกอบด้วย หุ้นส่วนอย่างน้อย 2 คน แต่ต้องไม่เกิน 20 คน ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อหนี้สินของห้าง และเฉพาะชื่อของหุ้นส่วนที่แท้จริงเท่านั้นที่มีสิทธิ์มีชื่ออยู่ในห้างหุ้นส่วนนั้นๆ การดำเนินการของห้างหุ้นส่วนจักขึ้นอยู่กับผู้จัดการเพียงบุคคลเดียวหรือมากกว่า ซึ่งอาจเป็นหุ้นส่วนหรือไม่เป็นหุ้นส่วนในธุรกิจนี้ได้ ภายใต้กฎหมายนี้ ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นๆ ประกอบไปด้วย 2 หุ้นส่วน แล้วมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งลาออกไป กรณีนี้จะถือว่าห้างหุ้นส่วนนั้นสิ้นสุดลง เพราะหุ้นส่วนที่เหลือสามารถหาบุคคลอื่นมาแทนที่ได้ แต่ถ้าหากไม่สามารถหาบุคคลใดมาแทนที่ได้ภายในระยะเวลา 3 เดือน จะถือเป็นการสิ้นสุดห้างหุ้นส่วนนั้นตามกฎหมาย

4.4.3.3 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership)

ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นจะต้องประกอบด้วย ผู้ถือหุ้น 2 คน หรือมากกว่า ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในหนี้สินของตนเอง และจะต้องประกอบด้วย ผู้ถือหุ้นอีก 1 คน หรือมากกว่า ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในหนี้สินที่จำกัดอยู่กับจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วนนั้นๆ โดยผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นๆ อาจจะไม่ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

4.4.3.4 ห้างหุ้นส่วนจำกัดในรูปแบบการจัดสรร (Limited Partnership in Shares)

การดำเนินธุรกิจในรูปแบบนี้จะต้องประกอบด้วยผู้ถือหุ้น จำนวน 2 คน หรือมากกว่าซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในหนี้สินของตนเอง และจะต้องประกอบด้วยผู้ถือหุ้นส่วนอีก 3 คนหรือมากกว่า ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในหนี้สินที่จำกัดอยู่ในจำนวนหุ้นจากทุนของห้างหุ้นส่วนนั้นๆ โดยที่ผู้ถือหุ้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นปัจเจกบุคคล และชื่อของห้างหุ้นส่วนนั้นๆ จะต้องประกอบด้วยชื่อของผู้ถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งคนหรือมากกว่า และจะต้องมีคำว่า "Limited Partnership in Shares" อยู่ด้วย เงินทุนขั้นต่ำในการดำเนินธุรกิจในรูปแบบนี้อยู่ที่ 100,000 ดินาร์ (141,043.72 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ซึ่งจะต้องถูกแบ่งออกเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละ 1 ดินาร์ (1.41 ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดย หุ้นนี้อาจนำออกจำหน่ายแก่สาธารณะแต่ต้องไม่เกินสองเท่าของเงินทุนของผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นๆ

4.4.3.5 บริษัทมหาชน (Public Shareholding Company)

Public Shareholding Company อาจถูกก่อตั้งขึ้นโดยผู้ถือหุ้นจำนวนสองคนหรือมากกว่า ซึ่งความรับผิดชอบในหนี้สินจะขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นในทุนของบริษัท เงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำในการก่อตั้งบริษัทคือ 500,000 ดินาร์ (705,218.62 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ส่วน Subscribed Capital จะต้องมากกว่า 100,000 ดินาร์ (141,043.72 ดอลลาร์สหรัฐฯ) หรือร้อยละ 20 ของทุนจดทะเบียน ขึ้นอยู่กับว่าจำนวนไหนมากกว่า

4.4.3.6 บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (Mutual Fund Company)

บริษัทกองทุนรวมอาจมีแนวทางการบริหารงานและดำเนินการต่างๆ เช่นเดียวกับบริษัทมหาชน (Public Shareholding Company) โดยวัตถุประสงค์ของบริษัทกองทุนรวมคือตัวแทนการลงทุนของผู้อื่น โดยการนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ การดำเนินธุรกิจนี้ลักษณะนี้อาจมีจำนวนเงินลงทุนที่หลากหลายแตกต่างกันไป โดยที่สามารถทำการไถ่ถอนหุ้นคืนได้ตามมูลค่าของสินทรัพย์ของบริษัท นอกจากนี้ เงินทุนอาจอยู่ในรูปของสินทรัพย์ถาวรซึ่งไม่สามารถไถ่ถอนหลักทรัพย์คืนได้และหลักทรัพย์จะต้องถูกซื้อ-ขายในตลาดหลักทรัพย์

4.4.3.7 บริษัทนอกอาณาเขต (Offshore Company)

บริษัทนอกอาณาเขตอาจอยู่ในรูปแบบของ บริษัทมหาชน บริษัทเอกชน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดในรูปแบบการจำกัดสรร (Partnership Limited in Shares) ซึ่งจะต้องจดทะเบียนภายในประเทศจอร์แดน แต่บริหารจัดการนอกประเทศจอร์แดน วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของธุรกิจนี้ก็เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ บริษัทนอกอาณาเขต (Offshore Company) ไม่มีการเสนอขายหุ้นให้แก่ประชาชนชาวจอร์แดนและถือเป็นข้อห้ามสำหรับชาวจอร์แดนในการร่วมทุน นอกจากนี้ จำต้องมีการลงทุนในหลักทรัพย์ในประเทศจอร์แดนเป็นมูลค่าอย่างน้อยร้อยละ 5 ของทุนบริษัท และถ้าบริษัทประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการประกันภัย การธนาคาร การเงิน และการร่วมทุน จะต้องมียุทธศาสตร์อย่างน้อย 1 ล้านดอลลาร์ (1,410,437.2 ดอลลาร์สหรัฐ)

4.4.3.8 บริษัทต่างด้าว (Foreign Company)

1. สำนักงานผู้แทน (Branch Offices)

โครงสร้างธุรกิจนี้เปิดกว้างสำหรับชาวต่างชาติที่มีความประสงค์จะดำเนินธุรกิจในประเทศจอร์แดน บริษัทต่างชาติที่ได้มีการทำสัญญาในประเทศจอร์แดนจะต้องมีใบอนุญาตตามกฎหมายซึ่งในที่นี้จะต้องทำการลงทะเบียนสำนักงานสาขากับ The Controller of Companies ที่กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม หลังจากที่ได้มีการลงทะเบียนเป็นบริษัทต่างชาติที่มีสัญญาและระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจแล้วนั้น ถ้าบริษัทมีการทำสัญญาใดๆ เพิ่มเติมในประเทศจอร์แดนแล้ว การลงทะเบียนเดิมจะถูกขยายออกไปเพื่อครอบคลุมสัญญาใหม่ แต่ในกรณีที่ไม่มีการทำสัญญาใหม่ บริษัทจะต้องปิดตัวและชำระหนี้ให้เรียบร้อยตามข้อตกลงที่ได้ระบุไว้ในสัญญาในส่วนของค่าธรรมเนียมการลงทะเบียนสำหรับสำนักงานสาขานั้น คือ 250 ดอลลาร์ (352.61 ดอลลาร์สหรัฐ) ถ้าทุนเรือนหุ้นของบริษัทไม่ถึง 1 ล้านดอลลาร์ (1,410,437.24 ดอลลาร์สหรัฐ) และ 500 ดอลลาร์ (705.22 ดอลลาร์สหรัฐ) ถ้าทุนเรือนหุ้นของบริษัทมากกว่า 1 ล้านดอลลาร์

2. สำนักงานภูมิภาค (Regional Offices)

บริษัทต่างชาติได้รับการส่งเสริมให้เปิดสำนักงานภูมิภาคในประเทศจอร์แดนผ่านความตกลงด้านการยกเว้นภาษีและข้อกำหนดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายเงินตราต่างประเทศอย่างเสรี โดยสำนักงานภูมิกานั้นสามารถดำเนินงานจากประเทศจอร์แดนเพื่อบริหารจัดการธุรกิจจากทุกที่ในโลกยกเว้นในประเทศจอร์แดน ทั้งนี้ สำนักงานภูมิภาคไม่สามารถสร้างรายได้ใดๆ ภายในประเทศจอร์แดนได้ กล่าวคือ จุดประสงค์หลัก คือการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสทางธุรกิจในประเทศจอร์แดน

4.4.4 ภาษี¹⁷

การจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศจอร์แดนดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ พ.ศ. 2528 (Income Tax Law, no. 57 of 1985)¹⁸ โดยมีการแก้ไขหลายครั้ง เช่น เมื่อปี 2538 (Amending Law, No. 14 of 1995) ที่ได้กำหนดให้บริษัทที่มีอิสระในการกำหนดปีภาษีของตน ทั้งนี้ การขอคืนภาษีต้องดำเนินการภายในระยะเวลา 4 เดือนหลังสิ้นสุดปีภาษี นอกจากนี้ หากบริษัทชำระภาษีภายหลังการปิดบัญชีภายในระยะเวลา 1-3 เดือนแรก จะได้รับการลดหย่อนภาษีในอัตราระหว่างร้อยละ 2-6 ในขณะที่การผิดชำระภาษีจะถูกปรับในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อเดือน และ เมื่อปี 2544 (Income Tax Law, no. 25 of 2001)¹⁹ ได้มีการแก้ไขสิทธิการลดหย่อนภาษีของสตรีให้มีความเท่าเทียมกับบุรุษ ทั้งนี้ทุกบริษัทที่ดำเนินกิจการในจอร์แดนมีหน้าที่ต้องชำระภาษีของรายได้ที่มีแหล่งที่มาจากรัฐจอร์แดน โดยมีอัตราตามลักษณะ ดังนี้

4.4.4.1 ภาษีเงินได้นิติบุคคลทั่วไป (General Corporate Income Tax)

อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลทั่วไป ณ ปัจจุบัน คือ ร้อยละ 25 โดยมีอัตราการชำระภาษีเฉพาะของบริษัทในบางอุตสาหกรรม เช่น การผลิต ธนาคาร หรือ โรงแรม ที่สามารถจำแนกได้ดังนี้

¹⁷ <http://www.infoprod.co.il/country/jordan2e.htm>

¹⁸ http://www.incometax.gov.jo/incometax/en_main%20menu/en_legislations/En_LawMain.aspx ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553

¹⁹ http://www.incometax.gov.jo/incometax/en_main%20menu/en_legislations/tax Law.aspx ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553

ตารางที่ 4.6: อัตราภาษีตามลักษณะธุรกิจ

ลักษณะธุรกิจ	อัตรา (ร้อยละ)
บริษัทท้องถิ่น	
การผลิต เหมือง โรงแรม โรงพยาบาล การขนส่งและการก่อสร้าง	15
ธนาคารและสถาบันการเงิน	35
ประกันภัย โจรคมนาคม การค้า และการบริการอื่นๆ	25
บริษัทต่างชาติ	
การผลิต เหมือง โรงแรม โรงพยาบาล การขนส่งและการก่อสร้าง	15
ธนาคารและสถาบันการเงิน	35
ประกันภัย โจรคมนาคม การค้า และการบริการอื่นๆ	25
คำสิทธิและบริการทางด้านเทคนิค	10

หมายเหตุ: ทุกกิจการต้องมีการชำระภาษีเพื่อการศึกษาเพิ่มอีกร้อยละ 1 ของรายได้สุทธิหลังหักภาษี

ที่มา: PKF International Limited และ Jordan Investment Board (JIB) ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553

4.4.4.2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax)

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศจอร์แดนมีการจัดเก็บในอัตราก้าวหน้าตามรายรับ อย่างไรก็ตาม มีการลดหย่อนภาษีส่วนบุคคลสำหรับรายได้ที่เป็นค่าจ้าง โดยพนักงานบริษัทเอกชนจักได้รับการลดหย่อนร้อยละ 50 ของรายได้ไม่เกิน 12,000 ดินาร์ (16,925.25 ดอลลาร์สหรัฐฯ) และร้อยละ 25 สำหรับรายได้ส่วนที่เกิน ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐจักได้รับการลดหย่อนร้อยละ 50 ของรายได้ทั้งหมด อนึ่งชาวต่างชาติที่ไม่ได้ทำงานให้บริษัทจอร์แดนได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระภาษีเงินได้ สำหรับสัดส่วนที่ไม่ได้รับการลดหย่อนต้องชำระภาษี ดังนี้

ตารางที่ 4.7: อัตราภาษีตามช่วงรายได้

รายได้ (ดินาร์)	รายได้ (ดอลลาร์สหรัฐฯ)	อัตรา(ร้อยละ)
ไม่เกิน 2,000	ไม่เกิน 2,820.88	5
2,001 - 6,000	2,820.88 - 8,462.62	10
6,001 - 14,000	8,462.62 - 19,746.12	20
เกิน 14,000	เกิน 19,746.12	25

ที่มา: PKF International Limited และ Jordan Investment Board (JIB) ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553

หนึ่งผู้ชำระภาษีต้องชำระภาษีสังคม (Social Service Tax) เพิ่มในอัตราร้อยละ 10 ของจำนวนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีนั้นๆ

4.4.4.3 การหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax)

ภายใต้กฎหมายท้องถิ่นของประเทศจอร์แดน การหักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับผู้มีรายได้ที่เป็นประชากรของประเทศที่ไม่มีความตกลงยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศจอร์แดน ในอัตราดังนี้

ตารางที่ 4.8: อัตราภาษีตามลักษณะรายได้

ลักษณะรายได้	อัตรา (ร้อยละ)
เงินปันผล	0
ดอกเบี้ย	5
ค่าสิทธิ (Royalty Fee)	10
ค่าบริการทางด้านเทคนิค (Technical Services Fee)	10

หมายเหตุ: ค่าสิทธิและค่าบริการทางด้านเทคนิคต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 16 ของจำนวนภาษีที่ชำระที่มา: PKF International Limited และ Jordan Investment Board (JIB) ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553

4.4.4.4 ภาษีการจ่ายเงินปันผล (Dividend Distribution Tax)

บริษัทภายในประเทศที่มีการจ่ายเงินปันผล ไม่ต้องจ่ายภาษีในส่วนนี้

4.4.4.5 ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax - VAT)

ภาษีขายนั้นจะถูกจัดเก็บจากการขายสินค้า การโอนกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้า การให้เช่า รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบระหว่างการดำเนินการ ในที่นี้ คำว่า “สินค้า” หมายถึง ทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ รวมไปถึงทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ เช่น ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร ฯลฯ ภาษีขายนั้นจะถูกจัดเก็บทั้งจากการขายระหว่างรัฐและภายในรัฐเดียวกัน โดยภาษีระหว่างรัฐจะถูกจัดเก็บโดย รัฐบาลกลาง (Central Government) ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามของ Central Sales Tax (CST) ส่วนภาษีภายในรัฐนั้นจะถูกจัดเก็บโดยแต่ละมลรัฐ (Respective State Governments) หรือที่รู้จักในนามของ Local Sales Tax (LST) ในส่วนของอัตราภาษีขายนั้นจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า โดยมี 2 อัตราคือ ร้อยละ 4 และ 16

4.4.4.6 ภาษีธุรกรรมเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Transaction Tax)

ภาษีที่เกิดจากการทำธุรกรรมเกี่ยวกับหลักทรัพย์การซื้อขาย หลักทรัพย์ ตราสารอนุพันธ์ หน่วยลงทุนผ่านตัวแทนที่เชื่อถือได้ หรือการขายหน่วยลงทุนให้กับกองทุนรวม โดยการจ่ายภาษีในส่วนนี้ทั้งในส่วนผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องทำการชำระภาษีเท่ากันในอัตราร้อยละ 0.05 ของมูลค่าตามธุรกรรมนั้นๆ

4.4.4.7 ภาษีจากกำไรในการขายทรัพย์สิน (Capital Gains Tax)

โดยทั่วไปแล้วกำไรหรือรายได้ที่เกิดจากการซื้อ-ขายหลักทรัพย์ สินค้าและทรัพย์สินต่างๆ ไม่ต้องชำระภาษีสำหรับภาษีส่วนบุคคล แต่สำหรับภาคธุรกิจต้องนำมาคำนวณและชำระภาษีด้วย

4.4.4.8 ภาษีระวางน้ำหนักสำหรับธุรกิจการขนส่งสินค้าทางเรือ (Tonnage Tax for Shipping Industry)

ประเทศจอร์แดนมีระบบการชำระภาษีสำหรับธุรกิจการขนส่งสินค้าทางเรือ โดยกำหนดระวางน้ำหนักเป็นต้นขั้นต่ำตามจริง ซึ่งค่าธรรมเนียมจะอยู่ที่ร้อยละ 2.5 โดยบริษัทขนส่งสินค้าทางเรือจะต้องชำระภาษีรายได้ที่เกิดขึ้นจากน้ำหนักจริงนอกเหนือจากรายได้ประจำที่ได้รับ

4.4.4.9 ภาษีธุรกิจสำนักงานผู้แทน (Branch Profits Tax)

สาขาบริษัทต่างชาติในประเทศจอร์แดนจะต้องชำระภาษีโดยคำนวณจากรายได้ที่ได้รับและ/หรือที่เกิดขึ้นเพิ่มเติมภายในประเทศจอร์แดน โดยอัตราภาษีนั้นใช้อัตราเดียวกันกับบริษัทต่างชาติในประเทศทั่วไป

4.4.4.10 ภาษีสวัสดิการ (Fringe Benefits Tax)

ในประเทศจอร์แดนจะไม่มีการจำแนกภาษีจากเงินสวัสดิการ โดยเงินสวัสดิการที่ทางผู้ว่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างนั้น ผู้รับจ้างจะถูกหักภาษีในฐานะของเงินได้พิเศษ ซึ่งจะคำนวณตามรูปแบบที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้ว่าจ้างยังมีสิทธิในการระงับการจ่ายภาษีเงินได้ที่เกิดจากเงินสวัสดิการที่ให้กับผู้รับจ้างในฐานะตัวแทนของผู้รับจ้าง และหากบริษัทปรับเปลี่ยนเงินสวัสดิการให้อยู่ในรูปแบบของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือเงินประกัน ผู้ว่าจ้างจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับจ้าง

4.4.4.11 อากรแสตมป์ (Stamp Duty)

จะถูกหักในอัตราร้อยละ 0.6 จากการทำธุรกรรมทั้งหมดกับทางราชการและภาคเอกชน

4.4.4.12 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (Land and Property Tax)

ในประเทศจอร์แดนจะไม่มีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ยกเว้นภาษีที่เกิดจากการปรับปรุงพื้นที่

4.4.4.13 ภาษีศุลกากร (Customs Duty)

จะจ่ายก็ต่อเมื่อมีการนำสินค้าเข้าสู่ประเทศจอร์แดน โดยอัตราภาษีสำหรับสินค้าบางรายการสูงถึงร้อยละ 300 ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล

4.4.4.14 ภาษีการให้ (Gift Tax)

ภาษีที่ต้องชำระที่เกิดจากการได้รับรางวัลนั้น จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของรางวัลที่ได้รับ ตัวอย่างเช่น ลอตเตอรี่ อัตราจะอยู่ที่ร้อยละ 10 บวก 1 (ค่าบริการ) ถ้ามูลค่ารางวัลมากกว่า 1,000 ดินาร์

4.4.4.15 ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Double Taxation)

ประเทศจอร์แดนมีความตกลงในการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่มีผลบังคับใช้กับประเทศต่างๆ รวม 27 ประเทศ คือ แอลจีเรีย บาร์เรน โรมานีเย แคนาดา อียิปต์ ฝรั่งเศส อิรัก อินเดีย อินโดนีเซีย คูเวต เกาหลีใต้ ลิเบีย เลบานอน มาเลเซีย มอริเตเนีย โปแลนด์ ปากีสถาน ปาเลสไตน์ ซูดาน โซมาเลีย ซีเรีย ตุนิเซีย ตุรกี สหราชอาณาจักร สหรัฐอาหรับฯ สหรัฐฯ และ เยเมน ทั้งนี้ ทางสายการบินรอยัลจอร์แดนเนี่ยน (R.J Airlines) ได้ยื่นขอให้รัฐบาลจอร์แดนเจรจาความตกลงนี้กับประเทศไทยและทางรัฐบาลจอร์แดนได้ยื่นข้อเสนอแก่รัฐบาลไทยในปี 2547 ซึ่งทางรัฐบาลไทยยังไม่ได้มีการตอบกลับเพื่อเริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการ²⁰

4.4.5 กฎระเบียบการจ้างงานและการเคลื่อนย้ายบุคคล

กฎหมายแรงงานที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ กฎหมายแรงงาน พ.ศ. 2539 (Labor Law No.8 of 1996) ซึ่งสามารถนำไปบังคับใช้ได้กับทั้งผู้จ้างและลูกจ้างตามที่ได้ระบุไว้ในมาตราที่ 2 ของกฎหมาย โดยได้กำหนดกรอบกฎระเบียบในประเด็นต่างๆ ของการจ้างงาน เช่น สภาพแวดล้อมการทำงาน การยกเลิกสัญญาจ้างงาน โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ เช่น

1. มาตรา 14 และ 34 ปกป้องสิทธิลูกจ้างในกรณีได้รับบาดเจ็บ ทูพลภาพ หรือเสียชีวิตจากการทำงาน รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของนายจ้าง
2. มาตรา 15 ระบุรายละเอียดการทำสัญญาจ้างงาน
3. มาตรา 28 ระบุกรณีที่นายจ้างสามารถไล่คนงานออก โดยไม่ต้องแจ้งได้ เช่น กรณีลูกจ้างไม่ได้ปฏิบัติงานตามที่ระบุไว้ในสัญญาว่าจ้าง
4. มาตรา 31 ระบุกรณีที่นายจ้างสามารถเลิกจ้างพนักงานได้ ในกรณี เช่น มีปัญหาทางเศรษฐกิจ การเงิน หรือในกรณีที่มีการปฏิรูปองค์กร
5. มาตรา 45-77 ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทน รวมถึงสิทธิต่างๆ ของพนักงาน เช่น สิทธิการลางาน

4.4.5.1 เวลาทำงานและสิทธิการลา

ระยะเวลาการทำงานสูงสุด คือ 48 ชั่วโมง ต่อ ระยะเวลา 6 วันโดยวันที่ 7 จะเป็นวันหยุดประจำสัปดาห์ และเวลางานที่นอกเหนือจากนี้จะถูกคิดเป็นค่าล่วงเวลาเพิ่มในอัตราร้อยละ 25 ของค่าจ้างปกติ ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีฉุกเฉิน หรือ การเพิ่มชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน ซึ่งจะต้องได้รับการอนุมัติจากกรมแรงงานก่อน ผู้รับจ้างมีสิทธิลางานได้ 14 วัน ภายในระยะเวลา 1 ปี ในกรณีที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล ผู้รับจ้างจะได้รับสิทธิการลาเพิ่มอีก 14 วัน โดยจะได้รับเงินเดือนเต็มจำนวนในช่วงที่ลา นอกจากนี้ผู้รับจ้างยังมีสิทธิลาเพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนาที่นครเมกกะ เป็นระยะเวลา 14 วัน แต่ต้องมีหนังสือยืนยันว่าได้ทำงานที่บริษัทนั้นๆ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

²⁰ http://www.incometax.gov.jo/incometax/en_main%20menu/conventions/4.aspx ข้อมูล ณ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2553

4.4.5.2 การจ้างแรงงานสตรีและเยาวชน

ผู้รับจ้างเพศหญิงได้รับอนุญาตให้ลาคลอดได้เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ จะได้รับเงินเดือนเต็มจำนวน ในช่วงที่ลา (มาตรา 70) และผู้ว่าจ้างที่มีลูกจ้างเพศหญิงจำนวน 20 คน หรือมากกว่าจะต้องจัดให้มีการดูแลเด็กทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 4 ปี สำหรับกรณีการจ้างแรงงานเด็กนั้น ผู้รับจ้างจะต้องมีอายุขั้นต่ำ 16 ปี ซึ่งกฎหมายใหม่ได้กำหนดให้มีชนิดของงานที่ทำและชั่วโมงการทำงานของผู้รับจ้างที่เป็นเด็กไว้ด้วย

4.4.5.3 ประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กฎหมายมิได้ระบุให้นายจ้างต้องมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้ลูกจ้าง อย่างไรก็ตาม หากมีระบุไว้ในสัญญาจ้างงาน นายจ้างไม่สามารถหลีกเลี่ยงภาระรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ได้ ในส่วนประกันสังคมในกรณีที่นายจ้างมีการจ้างลูกจ้างมากกว่า 5 คนต้องลงทะเบียนลูกจ้างเข้าระบบประกันสังคมของประเทศ ซึ่งนายจ้างต้องสมทบในอัตราร้อยละ 11 และต้องหักจากรายได้พนักงานเพิ่มร้อยละ 5.5 โดย นำส่งทางการเป็นรายเดือน

4.4.5.4 สหภาพแรงงาน

กฎหมายได้มีการบัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับสหภาพแรงงานและสหพันธ์ของผู้ว่าจ้าง โดยผู้รับจ้างสามารถเข้าร่วมกับสหภาพแรงงานโดยปราศจากการคัดค้านของผู้ว่าจ้าง ปัจจุบัน จอร์แดนมีสหภาพแรงงานที่ได้รับการรับรองทั้งสิ้น 17 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างแรงงานและกระทรวงแรงงาน โดยในบางกรณีทำหน้าที่เป็นตัวแทนเจรจาให้แรงงานในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากสหภาพแรงงานยังมีหน่วยงานหรือองค์กรในลักษณะนี้อีกมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ สถิติทางการในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่ากว่าร้อยละ 30 ของแรงงานและเจ้าหน้าที่รัฐเป็นสมาชิกสหภาพ หรือองค์กรดังกล่าว อนึ่ง แรงงานชาวต่างชาติในประเทศจอร์แดนไม่สามารถเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานได้

4.4.5.5 วีซ่าเข้าประเทศ

ชาวต่างชาติที่ประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศจอร์แดนทุกคนจะต้องมีพาสปอร์ตที่มีอายุอย่างน้อย 6 เดือน และมีหน้าว่างเพียงพอที่จะประทับตราเข้า – ออกประเทศ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวหรือนักธุรกิจจะต้องมีตัวเดินทางกลับประเทศ หลักฐานทางการเงิน และจดหมายเชิญในกรณีที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว โดย ระยะเวลาสูงสุดที่อนุญาตให้พำนักอยู่ในประเทศจอร์แดนได้จะแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ (การต่ออายุของวีซ่าสามารถต่อได้อีก 3 หรือ 6 เดือน โดยทำได้ที่สถานทูตจอร์แดนในประเทศจอร์แดน) ผู้ประสงค์เดินทางเข้าประเทศต้องติดต่อกับสถานทูต/สถานกงสุลจอร์แดนเพื่อดำเนินการขอวีซ่า²¹ ซึ่งมีค่าใช้จ่าย 800 บาท สำหรับวีซ่าเข้าประเทศ 1 ครั้ง (Single Entry Visa) และ 1,600 บาท สำหรับวีซ่าเข้าประเทศ 2 ครั้ง (Double Entry Visa)

²¹ http://www.jordanbkk.com/visa_th.htm ข้อมูล ณ วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2553

4.4.6 การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการลงทุน

United National Conference on Trade and Development (UNCTAD) ได้รายงานสถานการณ์และจัดอันดับให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสู่ประเทศจอร์แดนติดอันดับ 20 ประเทศแรกของโลกที่มีศักยภาพสูงในการดึงดูดเงินลงทุน ทั้งนี้เนื่องจากประเทศจอร์แดนได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาภาคการเงิน รวมถึงประสบความสำเร็จในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เอกชนดำเนินงาน นอกจากนี้ นโยบายการค้าต่างประเทศของจอร์แดนอยู่บนพื้นฐานของรูปแบบการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ มีระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพสูง ประชากรมีการศึกษาสูง เสถียรภาพทางการเมืองและมีสังคมและวัฒนธรรมที่รักสงบ ประเทศจอร์แดนยังได้ชื่อว่าเป็นตัวอย่างในด้านของนโยบายเศรษฐกิจสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่สามารถก้าวผ่านสภาวะวิกฤติของการขาดแคลนวัตถุดิบและทรัพยากรทางธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ประเทศจอร์แดนยังประสบกับอุปสรรคหลักๆ ซึ่งก็คือ อัตราการว่างงานที่สูงมาก (ร้อยละ 12.1 ในไตรมาสแรกของปี 2552)

ตารางที่ 4.9: มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศจอร์แดนระหว่างปี 2538-2552

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	2538-2548 (เฉลี่ยต่อปี)	2549	2550	2551	2552
FDI Flow	523	3,544	2,622	2,829	2,385
ปี	2538	2543	2550	2551	2552
FDI Stocks	1,379	3,135	16,058	16,320	18,705

ที่มา: UNCTAD, World Investment Report 2010; www.unctad.org/fdistatistics ข้อมูล ณ วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2553

ตารางด้านบนแสดงให้เห็นมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศจอร์แดนซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากระดับ 523 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในระหว่างปี 2538-2548 เป็น 3,544 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2549 ก่อนลดระดับลงมาในปี 2550 โดยเงินลงทุนสะสม (FDI Stocks) ได้เพิ่มขึ้นจากระดับประมาณ 1,379 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อปี 2538 สู่ระดับ 18,705 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2552 ซึ่งส่งผลให้จอร์แดนได้อันดับ 14 จาก 141 ประเทศระหว่างปี 2550-2552 ในการจัดอันดับของ UNCTAD เพื่อวัดประสิทธิภาพในการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศของประเทศต่างๆ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาแบบก้าวกระโดดเมื่อเทียบกับอันดับที่ 132 ระหว่างปี 2536-2538

4.5 ระบบการเงินและการธนาคารในจอร์แดน

ในภาพรวมคะแนนรวมเสรีภาพทางการเงินของประเทศจอร์แดน วิเคราะห์และสำรวจ โดย World Heritage Foundation ได้ให้คะแนนประเทศจอร์แดนอยู่ที่ 60 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 48.5 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศจอร์แดนค่อนข้างมีเสรีภาพในการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน ทั้งนี้ อุตสาหกรรมธนาคารมีอิทธิพลสูงสุดในภาคการเงินของประเทศ โดยรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการแข่งขันเสรี และได้ปรับกฎระเบียบต่างๆ ในการกำกับดูแลตลาดเงินให้ได้มาตรฐานสากล โดย ในปัจจุบันธนาคารอาหรับ (The Arab Bank) มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ โดย ครองทรัพย์สินกว่าร้อยละ 60 ของทรัพย์สินทั้งหมดในอุตสาหกรรม โดยที่ภาครัฐไม่ได้เป็นเจ้าของธนาคารพาณิชย์ในประเทศ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐมีสถาบันการเงินที่ให้บริการเฉพาะทางเพื่อช่วยสนับสนุนนโยบายต่างๆ ของรัฐ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่ออุตสาหกรรมและการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ภาคการเงินอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมประกันภัยยังไม่ค่อยมีบทบาทและพัฒนาเท่าที่ควร แต่มีการเปิดเสรีให้ต่างชาติสามารถเข้ามาแข่งขันได้ สำหรับตลาดทุนแม้ยังมีขนาดเล็กแต่ได้รับการยอมรับในระดับภูมิภาค

ผลกระทบจากวิกฤตการเงินของสหรัฐฯ ในปี 2551 สร้างความท้าทายให้ภาคการเงินของประเทศจอร์แดนที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ ทั้งนี้ ธนาคารกลางประเทศจอร์แดน (CBJ) ได้ดำเนินนโยบายทางการเงินเพื่อรองรับวิกฤตการณ์เงินโลก เช่น การรักษาสมดุลระหว่างอัตราเงินเฟ้อที่พุ่งสูงกว่าร้อยละ 14.9 ในปี 2551 และอัตราแลกเปลี่ยน รวมไปถึงการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการปรับอัตราดอกเบี้ย ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการบริหารนโยบายทางการเงิน โดยในปี 2551 ได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยถึงสองครั้ง ส่งผลให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มสูงขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 3.82 จากร้อยละ 3.3 ณ สิ้นปี 2550

ประเทศจอร์แดนถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีภาคบริการทางการเงินและการธนาคารที่เฟื่องฟู โดยภาคธุรกิจนี้ได้รับประโยชน์จากการที่ประเทศจอร์แดนเปรียบเสมือนศูนย์กลางทางการค้าในภูมิภาคตะวันออกกลาง สถาบันการเงินในปัจจุบันของประเทศจอร์แดนมี ดังนี้

4.5.1 ธนาคาร

ปัจจุบันประเทศจอร์แดนมีธนาคารที่เปิดดำเนินการทั้งหมด 23 แห่ง เป็นธนาคารพาณิชย์ของประเทศจอร์แดน 13 แห่ง ธนาคารต่างชาติ 8 แห่ง และธนาคารอิสลาม 2 แห่ง โดยมีสาขาที่เปิดบริการทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศรวมทั้งสิ้น 795 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีสาขาธนาคารของประเทศจอร์แดนที่ดำเนินการในประเทศปาเลสไตน์ทั้งสิ้น 59 สาขา ธนาคารทั้งหมดจะดำเนินงานภายใต้นโยบายของธนาคารกลางแห่งประเทศจอร์แดน (Central Bank of Jordan) ธนาคารทั้ง 23 แห่งมีรายชื่อ ดังนี้

4.5.1.1 ธนาคารท้องถิ่น

1. Arab Bank PLC.
2. Arab Banking Corporation (Jordan)
3. Arab Jordan Investment Bank
4. Bank of Jordan PLC
5. Cairo Amman Bank
6. Capital Bank of Jordan
7. Jordan Commercial Bank
8. Jordan Investment and Finance Bank
9. Jordan Kuwait Bank
10. Jordan Ahli Bank JAB
11. Societe Generale de Banque / Jordanie
12. The Housing Bank for Trade & Finance
13. Union Bank for Saving & Investment

4.5.1.2 ธนาคารอิสลาม

1. Islamic International Arab Bank PLC
2. Jordan Islamic Bank for Finance and Investment

4.5.1.3 ธนาคารต่างชาติ

1. Standard Chartered
2. Egyptian Arab Land Bank
3. HSBC Bank Middle East
4. CitiBank
5. Rafidain Bank
6. National Bank of Kuwait
7. Banque Audi / sardar Audi Group
8. Blom Bank

4.5.2 สถาบันการเงินที่ให้บริการเฉพาะทาง (Specialized Credit Institutions)

แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ Public Ownership 3 แห่ง มีจำนวนสาขาทั้งสิ้น 35 สาขา และ Joint Ownership 1 แห่ง จำนวน 4 สาขา

4.5.3 หน่วยงานที่ให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตรา (Money Changers)

มีสาขาที่เปิดให้บริการทั้งภายในกรุงอัมมานของประเทศจอร์แดนทั้งสิ้น 122 สาขา และภายนอกกรุงอัมมาน 76 สาขา ทั้งนี้หน่วยงานที่ให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราเหล่านี้มีเสรีในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้ธนาคารกลาง ดังเช่นธนาคารพาณิชย์ทั่วไปจึงทำให้หน่วยงานเหล่านี้ได้เปรียบในการให้บริการ

4.5.4 สำนักงานตัวแทน (Representative Offices)

ของธนาคารของประเทศจอร์แดนที่ดำเนินการในต่างประเทศ มีทั้งสิ้น 9 แห่ง

4.5.5 ประกันภัย

ปัจจุบันประเทศจอร์แดนมีบริษัทประกันภัยที่ดำเนินการอยู่ทั้งหมด 29 บริษัท โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่เป็นบริษัทต่างชาติ และเน้นเฉพาะด้านการประกันชีวิต นอกจากนี้ 29 บริษัทดังกล่าวมีบริษัทประกันภัยที่ให้บริการในด้านการประกันทั่วไป 11 บริษัท ส่วนที่เหลือจะให้บริการทั้งการประกันทั่วไป และการประกันชีวิต

4.5.6 ตลาดหลักทรัพย์

ในประเทศจอร์แดนมีบริษัทหลักทรัพย์ที่ดำเนินการอยู่ คือ Amman Stock Exchange (ASE) ซึ่งมีผลประกอบการที่ดีขึ้นในปี 2550 เมื่อเทียบกับผลประกอบการในปีก่อนหน้า โดย มูลค่าตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นเป็น 40.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปริมาณการลงทุนจากชาวต่างชาติมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 47 สัดส่วนมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 289 และมีบริษัทจดทะเบียนอยู่รวมทั้งสิ้น 245 บริษัท

ตารางที่ 4.10: ผลประกอบการตลาดหลักทรัพย์ของประเทศจอร์แดนในปี 2550 และ 2553

	2553	2550
มูลค่าตลาด	29.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	40.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
มูลค่าตลาดต่อ GDP	ร้อยละ 138	ร้อยละ 289
ดัชนี	2323 จุด	3675 จุด
จำนวนหุ้นซื้อขาย	5.7 พันล้าน	4.5 พันล้าน
มูลค่าซื้อขาย	12.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
จำนวนบริษัทจดทะเบียน	275	245
สัดส่วนการถือหุ้น		
ชาวจอร์แดน	ร้อยละ 51.2	ร้อยละ 52.8
ต่างชาติ	ร้อยละ 48.8	ร้อยละ 47.2

ที่มา: Amman Stock Exchange

4.5.7 บริษัทรับประกันเงินฝาก (Deposit Insurance Corporation)

เป็นบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ในการดูแลด้านการประกันเงินฝากของธนาคาร โดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของ The Corporation's Law for 2000 เพื่อที่จะส่งเสริมให้มีการออมและสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเงินการธนาคารของประเทศจอร์แดน ในปัจจุบันบริษัทสามารถรับประกันเงินฝากรวมมูลค่า 15,658.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 82.6 ของปริมาณเงินฝากทั้งหมดในระบบธนาคาร

4.5.8 บริษัทรับประกันสินเชื่อ (Jordan Loan Guarantee Corporation)

วัตถุประสงค์ของบริษัท คือ การพัฒนาการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจให้เป็นไปได้ในทิศทางที่ดีขึ้น โดยการจัดให้มีการประกันสินเชื่อด้านต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนเครดิตให้แก่โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการส่งออก โดยเฉพาะโครงการขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ ในปี 2551 มูลค่าของสินเชื่อที่รับประกันมีมูลค่า 12.4 ล้านดอลลาร์ (17.49 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

4.5.9 บริษัทรีไฟแนนซ์ (Jordan Mortgage Refinance Company - JMRC)

ทำการขยายสินเชื่อโดย JMRC เพื่อพัฒนาและกระตุ้นตลาดสินเชื่อที่อยู่อาศัย และตอบสนองความต้องการที่อยู่อาศัยของกลุ่มบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ในปี 2551 JMRC ได้ให้วงเงิน 119.0 ล้านดอลลาร์ (167.84 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) แก่ธนาคาร สำหรับสินเชื่อที่มีระยะเวลาระหว่าง 1-5 ปี เพื่อที่จะกำหนดวงเงินสินเชื่อที่อยู่อาศัยใหม่

4.5.10 บริษัทประกันสังคม (Social Security Corporation - SSC)

บริษัทประกันสังคมที่มีบทบาททั้งในแง่ของสังคมและเศรษฐกิจ โดยทำให้การคุ้มครองแรงงานมีความแข็งแกร่งมากขึ้นภายใต้ระบบความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ทาง SSC ได้มีการลงทุนผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินทรัพย์ที่มีอยู่ โดย ในปี 2551 มูลค่าสินทรัพย์ของบริษัท คือ 4,980.5 ล้านดอลลาร์ (7,024.68 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 1.2

4.5.11 อัตราแลกเปลี่ยนและเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ

ปัจจุบันประเทศจอร์แดนใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตายตัว (Fixed exchange rate) โดยผูกเงินดิงาร์ (Jordanian Dinar) กับ Special Drawing Rights (SDRs) ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กล่าวคือ 1 ดิงาร์ เทียบเท่ากับ 1.41 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งระบบอัตราแลกเปลี่ยนนี้ ส่งผลในการสร้างความเชื่อมั่นต่อสกุลเงินจอร์แดนในการค้าขาย และช่วยส่งเสริมการส่งออก โดยผู้ส่งออกไม่ต้องกังวลกับการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้น และไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในการปกป้องธุรกรรมจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

ตารางที่ 4.11: อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศในกลุ่ม GCC และประเทศจอร์แดน ปี 2535-2552

หน่วย: หน่วยเงินท้องถิ่น/ดอลลาร์สหรัฐฯ

กลุ่ม GCC + Jordan							
ปี	จอร์แดน	บาห์เรน	คูเวต	โอมาน	กาตาร์	ซาอุดีอาระเบีย	เอมิเรต
2535	0.691	0.376	0.303	0.385	3.640	3.750	3.671
2536	0.704	0.376	0.298	0.385	3.640	3.750	3.671
2537	0.701	0.376	0.300	0.385	3.640	3.750	3.671
2538	0.709	0.376	0.299	0.385	3.640	3.750	3.671
2539	0.709	0.376	0.300	0.385	3.640	3.750	3.671
2540	0.709	0.376	0.305	0.385	3.640	3.750	3.673
2541	0.709	0.376	0.302	0.385	3.640	3.750	3.673
2542	0.709	0.376	0.304	0.385	3.640	3.750	3.673
2543	0.709	0.376	0.305	0.385	3.640	3.750	3.673
2544	0.709	0.376	0.308	0.385	3.640	3.750	3.673
2545	0.709	0.376	0.300	0.385	3.640	3.750	3.673
2546	0.709	0.376	0.295	0.385	3.640	3.750	3.673
2547	0.709	0.376	0.295	0.385	3.640	3.750	3.673
2548	0.709	0.376	0.292	0.385	3.640	3.750	3.673
2549	0.709	0.376	0.289	0.385	3.640	3.750	3.673
2550	0.709	0.376	0.273	0.385	3.640	3.750	3.673
2551	0.709	0.376	0.276	0.385	3.640	3.750	3.673
2552	0.709	0.376	0.287	0.385	3.640	3.750	3.673

ที่มา: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, October 2009 ข้อมูล

ณ วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2553 รวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

แม้จอร์แดนไม่มีทรัพยากรพลังงานที่เพียงพอและยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากประเทศข้างเคียง เช่น อิรัก แต่ประเด็นดังกล่าวมิได้ส่งผลกระทบต่อการสะสมเงินทุนสำรองระหว่างประเทศของจอร์แดน จอร์แดนมีเงินทุนสำรองเพิ่มขึ้นจากปี 2545 เช่นเดียวกับประเทศส่งออกพลังงานอื่นๆ ในกลุ่ม GCC โดย ในปี 2551 เงินทุนสำรองอยู่ที่ 7.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งถือเป็นสถิติสูงสุดเท่าที่เคยมีมา

ตารางที่ 4.12: เงินทุนสำรองระหว่างประเทศของกลุ่ม GCC และประเทศจอร์แดน ปี 2545-2552

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

กลุ่ม GCC + Jordan								
ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
จอร์แดน	3,975.9	5,194.30	5,266.60	5,250.30	6,722.00	7,542.00	7,700	N/A
บาห์เรน	1,725.7	1,778.40	1,940.50	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
คูเวต	9,208.1	7,557.00	8,241.90	8,862.80	12,566.00	16,660.00	17,112.80	9,819.70
โอมาน	3,173.5	3,593.5	3,597.30	4,358.10	5,014.00	9,523.50	11,581.90	N/A
กาตาร์	1,566.8	2,944.2	3,395.90	4,542.40	5,382.70	9,416.40	9,649.50	10,918.90
ซาอุดีอาระเบีย	20,610.0	22,620.0	27,291.00	26,530.00	27,523.00	33,760.00	30,342.00	29,581.00
เอมิเรต	15,219.4	15,087.8	18,529.90	21,010.30	27,617.40	77,238.80	31,694.50	N/A

ที่มา: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, October 2009 ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2553 รวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.6 ระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศจอร์แดน

ประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่มีระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่ทันสมัย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การดำเนินธุรกิจภายในประเทศมีความรวดเร็ว สะดวกสบาย และอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการของประเทศเข้าสู่ตลาดได้ง่ายขึ้น

4.6.1 พลังงาน (Energy)

กลุ่มพลังงานของประเทศจอร์แดนถือได้ว่าการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งรัฐบาลของประเทศจอร์แดนก็มีความพยายามที่จะรณรงค์ให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด โดยเพิ่มการพัฒนาแหล่งพลังงานทดแทนเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารความต้องการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปัจจุบันประเทศจอร์แดนมีแผนดำเนินการมากมายเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาด้านพลังงาน และรัฐบาลมีความพยายามที่จะพัฒนาแหล่งพลังงานทดแทนต่างๆ ทั้งจากยูเรเนียม หินน้ำมัน พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานลม

นอกจากนี้ จอร์แดนยังได้วางแผนที่จะเข้าร่วมกับกลุ่มเศรษฐกิจพลังงานภายในภูมิภาค ซึ่งสามารถสร้างผลประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงแหล่งผู้ผลิตด้านพลังงานได้มากขึ้น และช่วยลดต้นทุนในการนำเข้า รวมทั้งเป็นการเพิ่มอัตราการจ้างงานและผลผลิตมวลรวม (GDP) ของประเทศ

4.6.2 ระบบการขนส่ง (Transportation)

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมของประเทศจอร์แดนโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นทางถนน รถไฟหรือทางอากาศ ได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจสาขาการคมนาคมของประเทศจอร์แดนมีส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของ GDP โดยมีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 6 ต่อปี ทั้งนี้การพัฒนากลยุทธ์ทางด้านการคมนาคมของประเทศเพื่อที่จะต่อ ยอดระบบโครงสร้างพื้นฐาน และทำให้ประเทศน่าเชื่อถือเปรียบจากสภาพภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ตารางที่ 4.13: โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม

รางรถไฟ	620 กิโลเมตร
ทางหลวง	80,000 ตารางกิโลเมตร
ความสามารถในการรับน้ำหนักที่ท่าเรือ	21 ล้านตัน
สนามบิน	8 แห่ง โดยมีสนามบินพาณิชย์ 3 แห่ง คือ Queen Alia International Airport, Makra Airport และ Aqaba King Hussein International Airport

ที่มา: Ministry of Transport, Ministry of Public Works and Housing, Civil Aviation Authority ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2553

4.6.2.1 ทางอากาศ (Airway)

1. Queen Alia International Airport (QAIA) ปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุง โดยมีโครงการปรับปรุงเริ่มตั้งแต่ปี 2551 ใช้เงินทุนทั้งหมด 550 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และทำสัญญากับผู้ดำเนินการก่อสร้าง คือ Aeroports de Paris ซึ่งหลังจากที่โครงการปรับปรุงนี้สิ้นสุดลง สนามบินสามารถรองรับผู้โดยสารได้มากถึง 9 ล้านคน จากเดิม 3 ล้านคน ในขณะที่คลังสินค้าก็มีพื้นที่รองรับมากยิ่งขึ้นเช่นกัน
2. King Hussein International Airport (KHIA-Aqaba) การบริการทางอากาศแห่งชาติของประเทศคูเวต ชนะการประมูลในการจัดหาอุปกรณ์ และบริหารสนามบินนี้รวมระยะเวลา 15 ปี โดยใช้เงินทุนสำหรับการปรับปรุงสนามบินแล้วประมาณ 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ KHIA สามารถให้บริการเชื่อมต่อการขนส่งสินค้าทางทะเล และทางอากาศควบคู่กันไปยังประเทศอิรักและที่อื่นภายในภูมิภาค นอกจากนี้ KHIA ยังมีนโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรี
3. The Royal Jordanian (RJ) Airlines สายการบินรอยัลจอร์แดนเนียน มีการให้บริการบินตรงไปยังประเทศต่างๆ มากถึง 55 ประเทศ และอีก 700 จุดหมาย โดยการร่วมมือกับสายการบินพันธมิตร

ทำให้สายการบินนี้มีเครื่องบินโดยสารที่ทันสมัย นอกจากนี้ ทางสายการบินยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม One World Alliance ในเดือนเมษายนปี 2550 และได้เปลี่ยนมาเป็นองค์กรเอกชนในปีเดียวกัน และเมื่อไม่นานมานี้ทางสายการบินได้มีการลงทุนในการปรับปรุงโกดังเก็บสินค้าครั้งใหญ่

4.6.2.2 ถนนและทางหลวง (Road and Highway)

ประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่มีเส้นทางคมนาคมทางบกที่เชื่อมต่อกับประเทศซีเรียม อีกทั้งยังมีเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย โดยมีเนื้อที่ที่เป็นถนนลาดยางและทางหลวงทั้งหมด 80,000 ตารางกิโลเมตร ตั้งแต่ปี 2002 The Ministry of Public Works and Housing ได้ริเริ่มดำเนินการแผน 25 ปี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างขยายเส้นทางคมนาคมทางถนนทั่วประเทศ โดยรวมไปถึงการสร้างถนนวงแหวนรอบเมืองหลักๆ ของประเทศและพื้นที่ต่างๆ เช่น อัมมาน ซอลท์ อีร์บีด ซึ่งการลงทุนในการปรับปรุงและพัฒนาเส้นทางภายในระยะเวลา 25 ปีนั้นใช้เงินมากกว่า 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

4.6.2.3 ระบบทางรถไฟ (Railway System)

รัฐบาลประเทศจอร์แดนเตรียมแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเส้นทางรถไฟให้มีระบบและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ปัจจุบันจอร์แดนมีรางรถไฟ ระยะทางรวมทั้งสิ้น 620 กิโลเมตร ซึ่งดำเนินการ โดย

1. Jordan Hejaz Railway: ระยะทาง 217 กิโลเมตร เป็นเส้นทางที่ใช้งานได้ ส่วนอีก 111 กิโลเมตรเป็นเส้นทางที่ยังไม่มีการใช้งาน เส้นทางนี้ให้บริการสำหรับผู้โดยสารที่ต้องการเดินทางระหว่าง อัมมาน และดามัสกัส สัปดาห์ละ 2 ขบวน ส่วนการขนส่งสินค้าให้บริการตามต้องการ
2. Aqaba Railway Corporation บริหารเส้นทางรถไฟที่สามารถใช้งานได้ 293 กิโลเมตร โดยใช้ขนส่งแร่ฟอสเฟตประมาณ 2.5-3 ล้านตัน จากเหมืองไปสู่ท่าเรือ Aqaba

นอกจากนี้ ในปี 2551 โครงการ “A Light Railway BOT” ได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการโดยความร่วมมือระหว่างคูเวตและสเปน เพื่อเชื่อมต่อกับเมือง Amman และ Zarqa รวมระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร โดยวางงบประมาณทั้งสิ้นอยู่ที่ 330 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และใช้ระบบรถไฟไฟฟ้า ซึ่งคาดว่าจะเริ่มให้บริการได้ภายในปี 2554 โดยสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้วันละประมาณ 90,000 คน

4.6.2.4 ระบบการเดินเรือ (Marine System)

ประเทศจอร์แดนมีทางออกทะเลเพียงทางเดียว คือ อ่าวอคาบา (The Gulf of Aqaba) ฝั่งทะเลแดง ปัจจุบันท่าเรือแห่งนี้ ถูกแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 เขตหลักภายใต้การดำเนินงานของรัฐบาลที่ต้องการปรับปรุงท่าเรือนี้ให้เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจระดับโลก โดยใช้เงินลงทุนในการปรับปรุงท่าเรือหลักสำหรับใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการก่อสร้างอาคารคลังสินค้าทั้งสิ้นประมาณ 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และคาดว่าโครงการนี้น่าจะเสร็จสิ้นภายในปี 2563

4.6.3 เส้นทางขนส่งสินค้าจากประเทศไทย

การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศจอร์แดนปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ โดยการขนส่งทางเรือและทางอากาศ ดังนี้

4.6.3.1 ทางเรือ

ตารางที่ 4.14: เวลาและค่าขนส่งสินค้าทางเรือสู่ท่าเรือ Aqaba จากประเทศไทย

จุดหมายจากประเทศไทย	โหมด	ค่าใช้จ่ายต่อตู้สินค้า 20 ฟุต (ดอลลาร์สหรัฐฯ)	เวลา (วัน)
Aqaba	เรือ	2,000	26

ที่มา: ค่าเฉลี่ยจากการสำรวจบริษัทที่ให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยและประมวลผลโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2553)

ปัจจุบัน การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยสู่ประเทศจอร์แดนใช้เวลาประมาณ 26 วัน โดย การขนส่งสินค้าทางเรือจากท่าเรือในประเทศไทย เข้าสู่ท่าเรือ Aqaba ของประเทศจอร์แดน จากท่าเรือแหลมฉบังผ่านท่าเรือที่สิงคโปร์ก่อนเข้าสู่ท่าเรือ Aqaba ของจอร์แดน โดย ค่าใช้จ่ายในการขนส่งตู้สินค้าขนาด 20 ฟุต อยู่ที่ประมาณ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสินค้าถูกส่งต่อทางบก (รถไฟ/รถบรรทุก) เข้าสู่กรุงอัมมานซึ่งมีระยะทางห่างประมาณ 365 กิโลเมตร ภายใน 1 วัน

4.6.3.2 ทางอากาศ

ตารางที่ 4.15: เวลาและค่าขนส่งสินค้าทางอากาศสู่สนามบิน Queen Alia International Airport (QAIA) จากสนามบินสุวรรณภูมิประเทศไทย

จุดหมายจากประเทศไทย	โหมด	ค่าใช้จ่ายต่อน้ำหนักสินค้า 100 กิโลกรัม (ดอลลาร์สหรัฐฯ)	เวลา (วัน)	พัสดุสินค้า
QAIA	เครื่องบิน	1,516.02	2	ตู้ใบ

ที่มา: ค่าเฉลี่ยจากการสำรวจบริษัทที่ให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยและประมวลผลโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2553)

ปัจจุบัน การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยสู่ประเทศจอร์แดน โดยการขนส่งสินค้าทางอากาศจากสนามบินสุวรรณภูมิประเทศไทยเข้าสู่สนามบิน Queen Alia International Airport (QAIA) ของประเทศจอร์แดน ใช้เวลาประมาณ 2 วัน ซึ่งจะต้องมีการแวะพัสดุสินค้าที่ดูไบ ส่วนค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าน้ำหนัก 100 กิโลกรัม อยู่ที่ 1,516.02 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 53,060.62 บาท (35 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ)

4.6.4 ระบบสาธารณูปโภค

4.6.4.1 ระบบไฟฟ้า (Electricity)

การผลิตพลังงานไฟฟ้าในประเทศจอร์แดนพึ่งพาแหล่งพลังงานความร้อนจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นสำคัญ ในปี 2553 ประเทศจอร์แดนมีความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้ากว่า 8,850 กิกะวัตต์ (GWh) โดยกว่า 1 ใน 3 เป็นอุปสงค์จากภาคการผลิตอีก 1 ใน 3 เป็นอุปสงค์จากภาคครัวเรือน และที่เหลือเป็นอุปสงค์จากภาคการค้า การผลิตน้ำประปา เป็นต้น ประชากรกว่าร้อยละ 95 สามารถเข้าถึงแหล่งไฟฟ้าได้โดยสะดวก

4.6.4.2 ระบบน้ำ (Water)

ประเทศจอร์แดน ถือเป็น ประเทศที่ขาดแคลนแหล่งน้ำติดอันดับหนึ่งในสิบของโลก การเพิ่มขึ้นของประชากรอพยพอย่างรวดเร็วภายหลังสงครามในภูมิภาคตะวันออกกลางภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เพิ่มพูน ความต้องการใช้น้ำของจอร์แดนอย่างมาก ปัจจุบันจอร์แดนพึ่งพาแหล่งน้ำใต้ดินเป็นสำคัญ เนื่องจากแหล่งน้ำบน ดิน คือ แม่น้ำจอร์แดนและแม่น้ำยาร์โมก (Yarmouk River) ต้องแบ่งใช้กับประเทศซีเรียและอิสราเอล อย่างไรก็ตาม กว่าร้อยละ 97 ของประชากรจอร์แดนสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดได้ ซึ่งถือเป็นอัตราสูงสุดประเทศหนึ่งใน ภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ และเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างถาวรในอนาคต ประเทศ จอร์แดนมีแผนเพิ่มการผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำเค็มและการรีไซเคิลน้ำเสีย

4.6.4.3 ระบบโทรคมนาคม (Telecommunication)

ระบบโทรคมนาคมของประเทศจอร์แดน ถือว่ามีความทันสมัยและมีการแข่งขันด้านโทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ตที่สูงมาก นอกจากนี้ ประเทศจอร์แดนยังมีตลาดโทรคมนาคมที่มีการเปิดเสรีมากที่สุดแห่งหนึ่งใน แถบตะวันออกกลาง ในส่วนของดัชนีความพร้อมทางด้านเครือข่ายปี 2549-2550 ประเทศจอร์แดนได้ถูกจัดอันดับ ให้อยู่ในอันดับที่ 5 เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาหรับ

ตารางที่ 4.16: โครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม

จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่	4.34 ล้าน (ร้อยละ 70 ของประชากร)
จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์	614,000
จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต	796,900
จำนวนสาขาบริการไปรษณีย์	356

ที่มา: Telecommunications Regulatory Network 2006; International Communications Union (ITU);

Department of Statistics 2007

4.7 การวิเคราะห์เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และโครงสร้างพื้นฐาน

จากการประมวลข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis) โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ จอร์แดน ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.17: การวิเคราะห์ PERSI ของประเทศจอร์แดน

หัวข้อ	บรรยากาศ (C: Climate)			ขีดความสามารถ (C: Competitiveness)	
	การเมือง (P: Politics)	เศรษฐกิจ (E: Economy)	กฎระเบียบ/นโยบาย (R: Regulation/Policy)	สังคม (S: Society)	โครงสร้างพื้นฐาน (I: Infrastructure)
จุดแข็ง (S: Strengths)	<ul style="list-style-type: none"> มีเสถียรภาพทางการเมือง เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศอาหรับที่เคยเป็นปรปักษ์ เช่น อียิปต์ และซาอุดีอาระเบีย มีการพัฒนาและปฏิรูประบบการปกครองประเทศอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ภาคการเงินของประเทศ มีมาตรฐานที่เทียบเท่าสากล มีรายได้จากการมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม เช่น Petra และ Dead Sea เป็นต้น ให้ความสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนที่พร้อมอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนต่างชาติที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศในลักษณะ “One-Stop Shop” จอร์แดนได้ปฏิรูปกฎระเบียบและปรับปรุงนโยบายการสนับสนุนการลงทุน อุตสาหกรรมต่างๆ เช่น การท่องเที่ยว ไอที อุตสาหกรรมผลิตยาและเวชภัณฑ์ เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> ประชากรจอร์แดนเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูง มีสังคมและวัฒนธรรมที่รักสงบ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ซึ่งสามารถรักษาความสมดุลระหว่างกฎระเบียบทางศาสนาและเสรีภาพได้อย่างดี 	<ul style="list-style-type: none"> มีระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพสูง โครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างพร้อม มีทางออกทางทะเลที่ Aqaba มีสนามบินและสายการบินของชาติ (Royal Jordan)
โอกาส (O: Opportunities)		<ul style="list-style-type: none"> การเปิดเสรีการค้ากับหลายประเทศ เช่น สหรัฐฯ EU และ สิงคโปร์ การเป็นสมาชิกของ WTO มี Oil Shale และยูเรเนียม ซึ่งสามารถนำมาผลิตพลังงานได้ 	<ul style="list-style-type: none"> การมีการลงนามในสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความตกลงด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ากับหลายประเทศ และมีความตกลงเสรีการค้ากับหลายประเทศซึ่งทำให้จอร์แดนมีแนวโน้มที่จะลดข้อจำกัดด้านกฎระเบียบการค้าการลงทุนลง 		

หัวข้อ	บรรยากาศ (C: Climate)			ขีดความสามารถ (C: Competitiveness)	
	การเมือง (P: Politics)	เศรษฐกิจ (E: Economy)	กฎระเบียบ/นโยบาย (R: Regulation/Policy)	สังคม (S: Society)	โครงสร้างพื้นฐาน (I: Infrastructure)
จุดอ่อน (W: Weaknesses)	<ul style="list-style-type: none"> • การไหลเข้าประเทศของผู้ลี้ภัยชาวอิรัก • การอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งของประเทศอาหรับกับประเทศตะวันตกรวมถึงอิสราเอล 	<ul style="list-style-type: none"> • ภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อภาคการผลิตทั้งเกษตรและอุตสาหกรรม • ขาดแคลนวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> • การประกอบธุรกิจในจอร์แดนยังคงมีเสรีภาพจำกัดจากกฎระเบียบที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ระบบกฎหมายที่อ่อนแอไม่สามารถรองรับแรงกดดันทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นได้ และการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ ยังไม่มีความสอดคล้องกัน 	<ul style="list-style-type: none"> • ปัญหาการว่างงาน • ประชากรอพยพจากถิ่นต่างๆ มากกว่าครึ่งของประชากรจอร์แดน เช่น ปาเลสไตน์และอิรัก 	<ul style="list-style-type: none"> • ต้องพึ่งพาพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานในระดับหนึ่ง • เขตชายฝั่งทางทะเลมีความยาวเพียง 27 กิโลเมตร • ระบบรางค่อนข้างล้าสมัย
อุปสรรค (T: Threats)		<ul style="list-style-type: none"> • ปัญหาการทุจริตและความไม่มั่นคงของการบังคับใช้กฎหมายที่มีอิทธิพลทางการเมืองครอบงำเป็นอุปสรรคต่อการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> • การดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับราชการ เช่น การขอใบอนุญาต หรือการเปิดกิจการ ยังคงล่าช้าและซับซ้อน 		

4.8 อุตสาหกรรมที่สำคัญ

4.8.1 การคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง

ในการศึกษาอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในประเทศจอร์แดนได้ใช้เกณฑ์ในการชี้วัด 3 เกณฑ์ คือ

1. ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพในการผลิต หรือ มีทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมสาขานั้นๆ
2. ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิต หรือ มีความรู้และเทคโนโลยี หรือ การบริหารจัดการและการตลาด ในอุตสาหกรรมสาขานั้นๆ
3. รัฐบาลจอร์แดนให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมสาขานั้นๆ

4.8.1.1 อุตสาหกรรมที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพ

การวิเคราะห์ว่าอุตสาหกรรมใดที่จอร์แดนมีศักยภาพ ส่วนหนึ่งวิเคราะห์จากรายการสินค้าหลักที่ประเทศไทยนำเข้าจากประเทศจอร์แดน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศจอร์แดนในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำ การวิเคราะห์จากสินค้านำเข้าอาจยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ในงานศึกษานี้ จึงได้มีการวิเคราะห์ค่า RCA (Reveal Comparative Advantage) และ ค่า ECI (Export Comparative Index)²² เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาศักยภาพของอุตสาหกรรมประกอบด้วย โดยที่สินค้าที่มีค่า RCA และ ECI สูงกว่า 1 จะเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกของประเทศจอร์แดน (นำเข้าของประเทศไทย) และมีการผลิตที่มากเพียงพอต่อการขยายการลงทุนไปยังประเทศจอร์แดนได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1) รายการสินค้านำเข้าหลักของประเทศไทยจากประเทศจอร์แดน

ตารางที่ 4.18 ชี้ให้เห็นกลุ่มสินค้า 5 อันดับแรกที่ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าสูงสุดจากประเทศจอร์แดน ในปี 2552 โดยกลุ่มสินค้าประเภทปุ๋ยมีมูลค่าการนำเข้าสูงสุดคือ 2,119,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้ากลุ่มเคมีภัณฑ์อินทรีย์มีมูลค่าการนำเข้าอันดับ 2 คือ 965,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาคือ สินค้าในกลุ่มอุปกรณ์ถ่ายภาพ เทคนิค ยา และเบ็ดเตล็ด เครื่องจักรกล และอุปกรณ์ในการผลิตเบ็ดเตล็ด ตามลำดับ

²² ECI (Export Comparative Index) เป็นดัชนีที่พัฒนาโดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง เพื่อใช้ในการชี้วัดอุตสาหกรรมที่มีการผลิตสูงเพียงพอและคุ้มค่าต่อการเข้ามาลงทุน ดูรายละเอียดวิธีการศึกษาวิเคราะห์ได้ในภาคผนวกที่ 3

สำหรับส่วนแบ่งตลาดของมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศไทยจากประเทศจอร์แดนและจากทั่วโลก นั้น มีส่วนแบ่งที่ค่อนข้างต่ำ และโดยรวมแล้วสินค้าทั้ง 5 กลุ่มนี้ถือได้ว่ายังไม่มีศักยภาพที่เพียงพอสำหรับประเทศไทยที่จะขยายตลาดการนำเข้าจากประเทศจอร์แดน เนื่องจากมูลค่าสินค้าทั้ง 5 กลุ่มที่ประเทศจอร์แดนส่งออกไปทั่วโลกนั้นค่อนข้างต่ำ และประเทศไทยก็มีความต้องการสินค้าเหล่านี้สูงกว่า โดยพิจารณาได้จากมูลค่าการนำเข้าสินค้าเหล่านี้ของประเทศไทยจากทั่วโลก โดยสรุปแล้ว ประเทศจอร์แดนถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพค่อนข้างต่ำที่ประเทศไทยสามารถขยายตลาดการนำเข้าสินค้านี้ดังกล่าว

ตารางที่ 4.18: รายการสินค้ามูลค่านำเข้าหลักของประเทศไทยจากประเทศจอร์แดนและจากทั่วโลก และมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปทั่วโลก ประจำปี 2552

อันดับที่	กลุ่มสินค้า	มูลค่าไทยนำเข้าจากจอร์แดน (พันดอลลาร์สหรัฐฯ)	มูลค่าไทยนำเข้าจากโลก (พันดอลลาร์สหรัฐฯ)	ส่วนแบ่ง (ร้อยละ)	มูลค่าการส่งออกของจอร์แดนไปทั่วโลก (พันดอลลาร์สหรัฐฯ)
1	ปุย	2,119	1,335,185	0.16	787,468
2	เคมีภัณฑ์อินทรีย์	965	1,002,580	0.10	226,644
3	อุปกรณ์ถ่ายภาพ เทคนิค ยา และเบ็ดเตล็ด	116	3,086,775	0.004	48,071
4	เครื่องจักรกล	115	18,935,274	0.0006	302,085
5	อุปกรณ์ในการผลิตเบ็ดเตล็ด	70	194,329	0.04	9,540

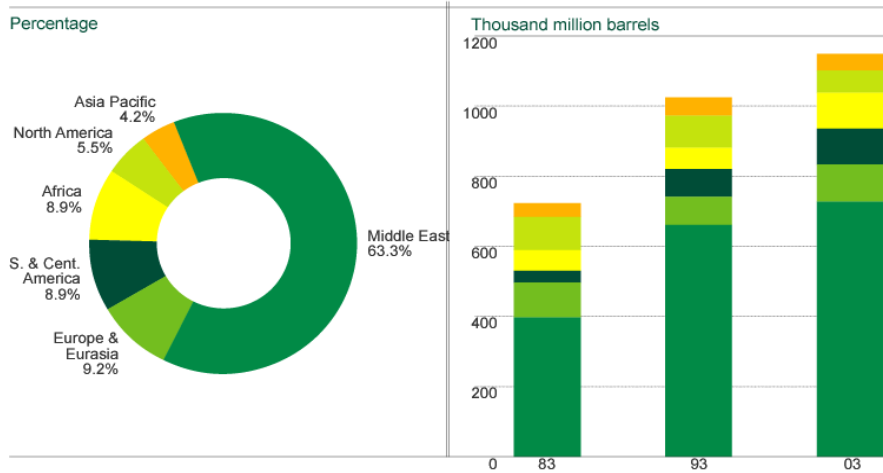
ที่มา: Trademap ข้อมูล ณ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2553

เนื่องจากประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่มีแหล่งน้ำจืดน้อยมากและไม่มีแหล่งน้ำมันเป็นของตนเอง และจากการพิจารณาข้อมูลกลุ่มสินค้าที่ไทยนำเข้าและประเทศจอร์แดนส่งออก จะเห็นได้ว่า มูลค่าสินค้าที่ประเทศจอร์แดนส่งออกนั้นต่ำกว่าที่ประเทศไทยนำเข้าจากทั่วโลก จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอสำหรับประเทศไทยที่จะขยายตลาดการนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากประเทศจอร์แดน

รูปภาพที่ 4.3: ปริมาณน้ำมันสำรองของโลก

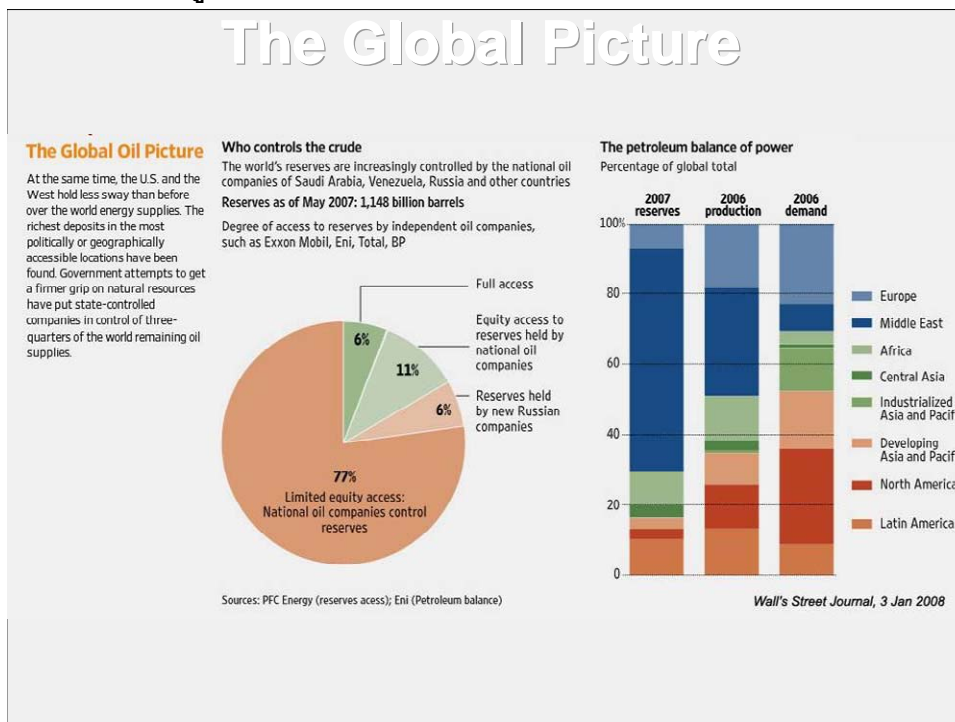
World Oil Reserves

Distribution of proved oil reserves

ที่มา: Wall Street Journal 2008

รูปภาพที่ 4.4: ภาพรวมปริมาณน้ำมันสำรองทั่วโลก

ที่มา: Wall Street Journal 2008

รูปภาพที่ 4.3 และ 4.4 แสดงปริมาณน้ำมันสำรองในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ประเทศในกลุ่ม GCC เช่น ซาอุดีอาระเบีย และ ประเทศนอกกลุ่มเช่น อิรัก และ อิหร่าน มีน้ำมันสำรองมหาศาล แต่ประเทศจอร์แดนที่มีที่ตั้งใกล้เคียงติดกับประเทศเหล่านี้กลับไม่มีน้ำมัน และ ก๊าซ²³ ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศในกลุ่ม GCC ด้วยเหตุดังกล่าว กลุ่ม GCC ที่ถูกเรียกจากชาวอาหรับอื่นๆ ว่า “กลุ่มประเทศร่ำรวยน้ำมัน (Oil-rich countries)” จึงไม่ได้รวมประเทศจอร์แดนเข้าเป็นสมาชิก²⁴ ด้วยเหตุที่ ประเทศจอร์แดน ไม่อาจสร้างรายได้อย่างมหาศาลจากก๊าซและน้ำมันอย่างประเทศอาหรับที่อยู่ใกล้เคียงกัน ประเทศจอร์แดนจึงต้องสร้างรายได้จากช่องทางอื่น ซึ่งจะได้มีการวิเคราะห์รายการสินค้าที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพต่อไป

2) รายการสินค้าที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพ

ในการศึกษาว่าสินค้าใดที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพ จะใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ คือ สินค้าที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพในการผลิต และประเทศจอร์แดนมีการผลิตมากเพียงพอที่คุ้มค่าต่อการลงทุน โดยในการวิเคราะห์ว่าสินค้าใดมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกจะใช้ค่า RCA เป็นเกณฑ์ในการวัด ส่วนการวิเคราะห์ว่าสินค้านั้นมีการผลิตมากเพียงพอจะใช้ค่า ECI เป็นเกณฑ์ในการวัด โดยที่ สินค้าที่มีค่า RCA และ ECI สูงกว่า 1 จะเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก และมีการผลิตที่มากเพียงพอต่อการเข้ามาลงทุน

²³ ประเทศจอร์แดนสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติได้เองบ้าง แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศจึงต้องนำเข้ามาบริโภคภายในมาก โดยแต่ละปี ประเทศจอร์แดนต้องการก๊าซธรรมชาติถึงประมาณ 3 พันล้านคิวบิกเมตร ในขณะที่ผลิตได้เพียง 250 ล้านคิวบิกเมตรเท่านั้น

²⁴ นอกจากประเทศจอร์แดนที่มีภูมิประเทศใกล้เคียงติดกับประเทศทั้ง 6 แต่ไม่ได้เป็นสมาชิก GCC ยังมีประเทศอื่น เช่น เยเมน ด้วย

ตารางที่ 4.19: สินค้าที่มีค่า RCA และ ECI มากกว่า 1 (พิกัดศุลกากรระดับ 2 หลัก) ปี 2551

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

พิกัดศุลกากร	สินค้า	มูลค่าการส่งออก ของจอร์แดน	ค่า RCA	ค่า ECI
'02	เนื้อสัตว์	51.36	1.07	17.14
'04	นม และผลิตภัณฑ์ ไข่และน้ำผึ้ง	87.26	2.52	10.95
'07	ผัก	393.46	16.39	12.18
'08	ผลไม้	57.15	1.66	2.93
'15	ไขมัน และน้ำมันจากพืชและสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากแป้ง เช่น มอลต์สกัด	95.19	2.17	3.35
'19	พาสตา ขนมอบัง	39.57	1.73	1.41
'21	ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ	66.71	3.04	1.51
'22	เครื่องดื่ม	60.13	1.37	3.20
'24	ยาสูบ	52.24	3.16	11.01
	เกลือ กำมะถัน ยิปซัม ซีเมนต์ หิน			
'25	อ่อน หินแกรนิต ฯลฯ	570.43	22.97	15.01
'28	สารเคมีอินทรีย์	452.43	7.25	24.37
'30	ยา	530.99	2.73	44.49
'31	ปุ๋ย	1,355.05	37.88	336.33
'32	สี และน้ำยาฟอก	47.43	1.42	3.59
'48	กระดาษ	163.04	1.88	2.81
'56	แวดดิ้ง	17.84	1.87	1.24
'57	พรม	8.99	1.30	1.19
'60	ผ้าถัก	16.82	1.38	2.01
'61	เครื่องนุ่งห่มถัก	794.89	8.97	8.54
'62	เครื่องนุ่งห่มทอ	244.41	2.74	3.97
'68	พลาสติก ไมกา หินชนวน	23.33	1.11	1.93
'76	อลูมิเนียม	200.68	2.52	3.61
'78	ตะกั่ว	5.27	1.62	9.61

ที่มา: ข้อมูลจาก TradeMap UNCTAD, คำนวณค่า RCA และปรับปรุงข้อมูล โดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

จากตารางที่ 4.19 สรุปได้ว่าสินค้าที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพมีทั้งสิ้น 23 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ สินค้าเกษตร (ทั้งแปรรูปและไม่แปรรูป) ยาสูบ แร่ (เช่น อลูมิเนียม ตะกั่ว ยิปซัม หินอ่อนหินแกรนิต) เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย ยา และ สิ่งทอ

4.8.1.2 อุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพ

1) รายการสินค้าส่งออกหลักของประเทศไทยไปประเทศจอร์แดน

ตารางที่ 4.20 ซึ่งให้เห็นกลุ่มสินค้าที่ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกไปประเทศจอร์แดนสูงสุด 5 อันดับแรก ในปี 2552 โดยกลุ่มสินค้ายานบกมีมูลค่าการส่งออกสูงสุด คือ 97,887,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้ากลุ่มเครื่องจักรไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้ามีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับ 2 คือ 15,364,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาคือสินค้าในกลุ่มเนื้อสัตว์ ปลา และอาหารทะเลสำเร็จรูป พลาสติกและผลิตภัณฑ์ ัญญาพืช ตามลำดับ

สำหรับส่วนแบ่งตลาดของมูลค่าการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปประเทศจอร์แดนและทั่วโลก ถึงแม้ว่าจอร์แดนมีส่วนแบ่งที่ค่อนข้างต่ำ แต่โดยรวมแล้วสินค้าทั้ง 5 กลุ่มนี้ ถือได้ว่ามีศักยภาพที่ค่อนข้างสูงสำหรับประเทศไทยที่จะขยายตลาดการส่งออกไปยังประเทศจอร์แดน เนื่องจากมูลค่าสินค้าทั้ง 5 กลุ่มที่ประเทศจอร์แดนนำเข้าจากทั่วโลกนั้นสูงมาก และประเทศไทยก็มีความต้องการส่งออกสินค้าเหล่านี้สูงเช่นเดียวกัน โดยพิจารณาได้จากมูลค่าการส่งออกสินค้าเหล่านี้ของประเทศไทยไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสินค้าเครื่องจักรไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า ในปี 2552 ประเทศจอร์แดนนำเข้าจากทั่วโลกสูงถึง 1,208,001,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และประเทศไทยส่งออกไปยังโลกสูงถึง 26,235,912,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่ประเทศไทยส่งออกไปประเทศจอร์แดนเพียง 15,364,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้น โดยสรุปแล้วประเทศจอร์แดนถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงที่ประเทศไทยสามารถขยายตลาดการส่งออกสินค้าในกลุ่มนี้

ตารางที่ 4.20: รายการสินค้า มูลค่าส่งออกหลักของประเทศไทยไปประเทศจอร์แดนและทั่วโลก และมูลค่าการนำเข้าของประเทศจอร์แดนจากทั่วโลก ประจำปี 2552

อันดับที่	กลุ่มสินค้า	มูลค่าส่งออก ของไทยไป ยังจอร์แดน (พันดอลลาร์สหรัฐฯ)	มูลค่าส่งออก ของไทยไปโลก (พันดอลลาร์สหรัฐฯ)	ส่วนแบ่ง (ร้อยละ)	มูลค่านำเข้าของ จอร์แดนจากโลก (พันดอลลาร์สหรัฐฯ)
1	ยานบก	97,887	11,994,653	0.82	1,385,341
2	เครื่องจักรไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า	15,364	26,235,912	0.06	1,208,001
3	เนื้อสัตว์ ปลา และอาหารทะเลสำเร็จรูป	14,954	5,389,604	0.28	54,408
4	พลาสติกและผลิตภัณฑ์	12,733	6,813,723	0.19	481,657
5	ัญญาพืช	11,097	5,302,413	0.21	526,988

ที่มา: Trademap ข้อมูล ณ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2553

จากรายการสินค้าส่งออกและมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศจอร์แดน จะเห็นได้ว่าประเทศไทยสามารถขยายตลาดส่งออกสินค้าไปยังประเทศนี้ได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจอร์แดนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และสามารถขยายฐานการส่งออกไปยังประเทศอื่นๆได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในกรณีของประเทศจอร์แดนซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอิรัก ถ้าประเทศไทยสามารถขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศจอร์แดนได้ ก็จะสามารถใช้ประเทศจอร์แดนเป็นฐานในการส่งออกต่อไปยังประเทศอิรักได้อีกด้วย ซึ่งจะส่งผลดีต่อภาคการค้าระหว่างประเทศ

2) รายการสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพ

รายการตามพิภคของสินค้าที่มี ค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 จากรายการ ในตารางที่ 4.21 ได้สรุปสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพ (ระดับพิภค 2 หลัก) มีทั้งหมด 32 กลุ่ม ซึ่งจัดได้เป็น 10 กลุ่มหลัก ได้แก่ **สินค้าเกษตร เครื่องสำอาง เหมืองแร่ พลาสติก ยาง สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ (เช่น นาฬิกา) เครื่องจักรเครื่องใช้ไฟฟ้า และ ยานยนต์**

ตารางที่ 4.21: สินค้าที่มีค่า RCA มากกว่า 1 (พิภคศลภากรระดับ 2 หลัก) ของไทย ปี 2552

พิภค	สินค้า	ค่า RCA	พิภค	สินค้า	ค่า RCA	พิภค	สินค้า	ค่า RCA
'03	ประมง	3.23	'33	เครื่องสำอาง	1.15	'58	สิ่งทอพิเศษ	1.20
'07	ผัก	1.35	'34	สบู่ แชมพู เทียนไข และขี้ผึ้ง	1.93	'61	เครื่องนุ่งห่มที่ได้จากการถัก	1.05
'10	ข้าว	5.50	'35	สตาร์ช กาว และ เอนไซม์	2.10	'67	ขนนก ผมนมนุษย์ วิก	1.13
'11	แป้ง	3.21	'39	พลาสติก	1.54	'69	เชรามิก	2.01
'16	เนื้อสัตว์และประมงแปรรูป	12.85	'40	ยาง	6.69	'71	อัญมณี	2.15
'17	น้ำตาล	4.52	'41	หนังดิบและหนังฟอก	1.38	'80	ดีบุก	4.59
'19	ผลิตภัณฑ์จากแป้ง เช่น มอลต์สกัด พาสตา ขนมปัง	1.23	'49	สิ่งพิมพ์	2.71	'84	เครื่องจักรกลต่างๆ (รวมคอมพิวเตอร์)	1.43
'20	ผัก	3.08	'54	สิ่งทอใยยาวสังเคราะห์	1.41	'85	เครื่องใช้ไฟฟ้า	1.21
'21	อาหารอื่นๆ	2.02	'55	สิ่งทอใยสั้นสังเคราะห์	2.85	'87	รถยนต์	1.21
'23	อาหารสัตว์	1.35	'56	แวตดิ่ง	1.50	'91	นาฬิกา	1.25
'25	เกลือ กำมะถัน ยิปซัม ซีเมนต์ หินอ่อน หินแกรนิต ฯลฯ	1.53	'57	พรม	1.09			

ที่มา: ข้อมูลจาก TradeMap UNCTAD, คำนวณค่า RCA และปรับปรุงข้อมูล โดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.8.1.3 สินค้าที่ประเทศจอร์แดนส่งเสริมให้ลงทุน

ในการพิจารณาว่าอุตสาหกรรมใด ประเทศจอร์แดนส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน นอกจากการศึกษาด้วยข้อมูลสถิติแล้ว²⁵ คณะวิจัยได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ คือ การสำรวจภาคสนามในประเทศจอร์แดน ประกอบการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งพบว่าอุตสาหกรรมที่ประเทศจอร์แดนให้การส่งเสริมมาก ได้แก่ อุตสาหกรรมพลังงาน การเกษตร สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม เคมีภัณฑ์ ยา และ เหมืองแร่

4.8.1.4 สรุปอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพระหว่างกัน

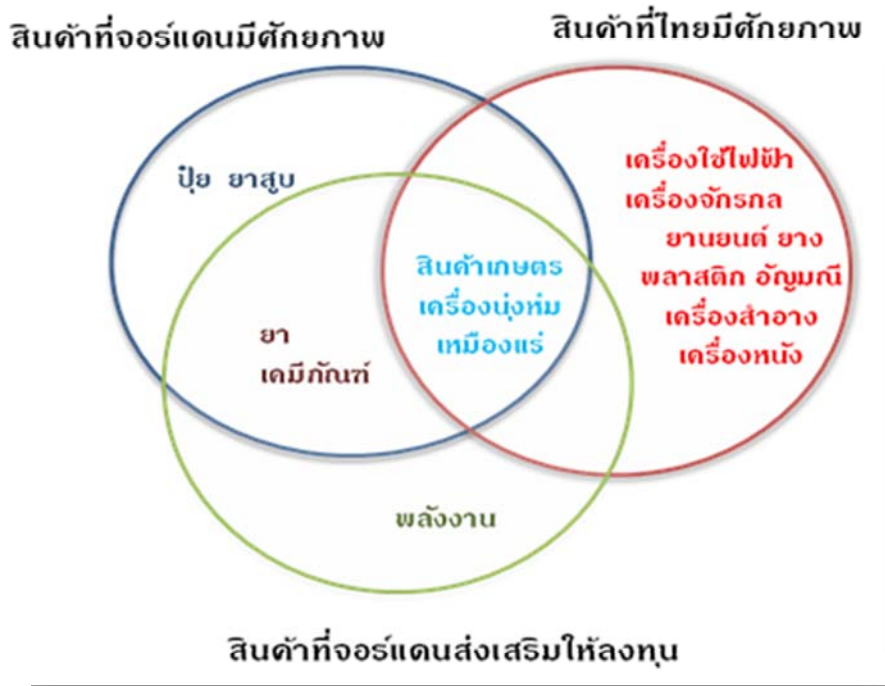
จากการคัดเลือกว่าอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลงทุนระหว่างกันโดยใช้องค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพในการผลิต ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิต และ รัฐบาลจอร์แดนให้การส่งเสริม พบว่า

1. อุตสาหกรรมที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพในการผลิต ได้แก่ สินค้าเกษตร ยาสูบ แร่ เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย ยา และ สิ่งทอ
2. อุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิต ได้แก่ สินค้าเกษตร เครื่องสำอาง เหมืองแร่ พลาสติก ยาง สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องจักรเครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์
3. อุตสาหกรรมที่รัฐบาลจอร์แดนให้การส่งเสริม ได้แก่ อุตสาหกรรมพลังงาน การเกษตร สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เคมีภัณฑ์ ยา และ เหมืองแร่

เมื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อหาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลงทุนระหว่างกัน ได้ข้อสรุปดังรูปภาพที่ 4.5 ที่ชี้ให้เห็นถึงสินค้าที่ประเทศจอร์แดนมีศักยภาพ ประเทศไทยมีศักยภาพ และประเทศจอร์แดนส่งเสริมให้ลงทุน โดยกลุ่มสินค้าที่มีครบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กลุ่มสินค้าเกษตร กลุ่มเครื่องนุ่งห่ม และ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากแร่

²⁵ เช่น ข้อมูลจาก Jordan Investment Board (<http://www.jordaninvestment.com>) ณ วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2553

รูปภาพที่ 4.5: อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพระหว่างกัน

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.8.2 สาขาบริการที่มีศักยภาพระหว่างกัน

จากการวิเคราะห์สาขาบริการที่ประเทศจอร์แดนส่งเสริมให้ลงทุน และบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการไปลงทุนยังต่างประเทศ ทั้งจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ และการสำรวจภาคสนาม พบว่า บริการที่ประเทศจอร์แดน ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติลงทุนทั้งสิ้น 5 อุตสาหกรรม ได้แก่

- 4.8.2.1 บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)
- 4.8.2.2 บริการท่องเที่ยว
- 4.8.2.3 ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์
- 4.8.2.4 บริการสุขภาพ
- 4.8.2.5 บริการการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพของประเทศไทย จาก 5 สาขาบริการดังกล่าว สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้
ดังนี้

4.8.2.1 บริการ ICT

บริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นบริการที่ประเทศไทยขาดแคลนบุคลากร จากการศึกษ
ของสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง²⁶ และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 ของ
ประเทศไทย (พ.ศ.2552-2556) พบว่า บุคลากร ICT ของไทยร้อยละ 70 อยู่ในกลุ่มทักษะต่ำ โดยมีโปรแกรมเมอร์
และผู้เชี่ยวชาญไม่ถึงร้อยละ 10 ของบุคลากรทั้งหมด อีกทั้งยังประสบปัญหาด้านคุณภาพของผู้ที่จบการศึกษา
ด้าน ICT ของไทย

นอกจากนั้น ตลาด ICT ของประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดกระจุกอยู่ที่ผู้นำตลาดเพียงไม่กี่รายเป็น
ส่วนใหญ่ หรือกล่าวได้ว่า บริการ ICT จำนวนมากของประเทศไทยยังผูกขาดโดยบริษัทเพียงไม่กี่บริษัท ดังนั้น
หากมีการส่งเสริมให้ประเทศไทยไปลงทุนในกิจการ ICT ในประเทศจอร์แดน จึงน่าจะอยู่ในรูปของการลงทุนบริหาร
จัดการ มากกว่าการเข้าไปทำงานของบุคลากรด้าน ICT ดังนั้น แม้บริการดังกล่าวจะสามารถเข้าไปลงทุนได้ แต่กั
ยังไม่น่าจะเป็นบริการที่ประสบความสำเร็จมากนัก

4.8.2.2 บริการท่องเที่ยว

บริการท่องเที่ยวเป็นบริการที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับอย่างสูงในระดับโลก โดย นอกจากชื่อเสียง
ด้านสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ยังมีชื่อเสียงด้านความสามารถของบุคลากร เช่น พนักงานโรงแรม พ่อครัว/แม่ครัว
มัคคุเทศก์ ที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงจากต่างประเทศ

นอกจากนั้น ประเทศไทยยังมีจำนวนบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยในปี
2552 ประเทศไทยมีบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมากถึง 1.9 ล้านคน ดังนั้น บริการท่องเที่ยวของประเทศไทย
(ซึ่งรวมถึง ร้านอาหาร สปา และ โรงแรม) จึงน่าจะเป็นบริการที่มีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนยังประเทศจอร์แดนได้

4.8.2.3 บริการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์

จากการศึกษาด้วยข้อมูลทุติยภูมิ²⁷ พบว่า บริการก่อสร้างเป็นอีกหนึ่งบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพใน
การออกไปลงทุนต่างประเทศ และมีแรงงาน รวมถึงบุคลากรที่มีความสามารถสูงอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้
ผู้ประกอบการประเทศไทยสามารถออกไปลงทุนยังต่างประเทศได้มากโดยในปัจจุบัน บริการก่อสร้างของประเท
ศไทยได้ออกไปลงทุน ยังหลายประเทศทั่วโลก ทั้งในภูมิภาคอาเซียน และ ภูมิภาคอื่นๆ

²⁶ โครงการศึกษาศักยภาพของประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ระยะที่ 1

²⁷ โครงการศึกษาศักยภาพของประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ระยะที่ 1

4.8.2.4 บริการสุขภาพ

บริการสุขภาพเป็นบริการที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงในระดับโลก โดยประเทศไทยสามารถผลักดันจนเป็นที่ยอมรับในฐานะของ Medical Hub ของเอเชียได้ โดยมีโรงพยาบาลที่มีมาตรฐานสูง เช่น มาตรฐาน JCI ถึง 9 โรงพยาบาล ประเทศไทยสามารถนำรายได้เข้าประเทศจากธุรกิจบริการสุขภาพได้มาก

ตารางที่ 4.22: ประมาณการความต้องการแพทย์รวม (ปี 2554 - 2558)

หน่วย: คน

ปี	จำนวนแพทย์ที่ต้องการเฉลี่ยต่อ 2 ปี (A)	จำนวนแพทย์ที่ต้องการเฉลี่ยต่อปี (B)=A/2	จำนวนแพทย์จบใหม่แต่ละปี (C)	จำนวนแพทย์เกษียณแต่ละปี (D)	จำนวนแพทย์เกินความต้องการ (+) / ไม่พอกความต้องการ (-) (E)=C - (B+D)
2554	2,116-2,621	1,058-1,310	1,500	400	(+42) - (-210)
2556	2,265-2,831	1,133 - 1,415	1,500	400	(-33) - (-315)
2558	2,419-3,084	1,210 - 1,542	1,500	400	(-110) - (-442)

ที่มา: ทักษพล ธรรมรังสี (2549) “การกระจายแพทย์ทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า”

อย่างไรก็ตาม ตารางที่ 4.22 แสดงให้เห็นว่าแม้ในปัจจุบัน (ปี 2552) ประเทศไทยจะมีจำนวนแพทย์เพียงพอกับอัตราที่ WHO กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน แต่ด้วยเหตุที่ปริมาณการผลิตแพทย์ในแต่ละปีไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ในปี 2558 ไทยอาจประสบปัญหาการขาดแคลนแพทย์อย่างรุนแรงได้ (หากไม่มีนโยบายเร่งผลิตแพทย์เพิ่มขึ้น) ด้วยเหตุผลของการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ ดังกล่าว **บริการสุขภาพจึงไม่น่าจะเป็นสาขาที่ไทยสามารถไปลงทุนในต่างประเทศได้** โดยหากจะมีการลงทุนก็น่าจะอยู่ในรูปแบบที่ไทยเข้าไปร่วมลงทุน และมีการบริหารจัดการ เท่านั้น

4.8.2.5 บริการการศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเทศไทยมีอัตราส่วนการรู้หนังสือ (Literacy Rate) สูงถึงร้อยละ 92.6 ของประชากร²⁸ ในขณะที่ทั่วโลกโดยเฉลี่ยอยู่เพียงร้อยละ 82 เท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศยูกันดาที่สูงเพียงร้อยละ 66.8 ของประชากร จึงพบว่าประเทศไทยมีอัตราการรู้หนังสือที่สูงกว่ามาก (ประเทศนามิเบียอยู่ที่ร้อยละ 85.0 ในขณะที่ ประเทศจอร์แดนอยู่ที่ร้อยละ 89.9 ของประชากร ซึ่งประเทศไทยก็ยังมีอัตราส่วนที่สูงกว่า)²⁹

²⁸ สยามในประชากรปี 2543

²⁹ CIA - The World Factbook ข้อมูล ณ วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2553

นอกจากนั้น ในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในระดับที่สูง โดยจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ Times Higher Education 2009 ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับ 500 มหาวิทยาลัยโลก อยู่ทั้งหมด 3 มหาวิทยาลัยคือ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับที่ 138 ของโลก อันดับที่ 20 ของเอเชีย)
2. มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับที่ 220 ของโลก อันดับที่ 37 ของเอเชีย)
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อันดับที่ 401 - 500 ของโลก อันดับที่ 73 - 90 ของเอเชีย)

เมื่อเปรียบเทียบกับ กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา และตะวันออกกลาง ในตารางที่ 4.23 จะพบว่าไทยได้รับการจัดอันดับที่สูงมาก

ตารางที่ 4.23: อันดับมหาวิทยาลัยโลก ของ มหาวิทยาลัยในไทย ทวีปแอฟริกา และ ตะวันออกกลาง

มหาวิทยาลัย	ประเทศ	อันดับโลก
CHULALONGKORN University	ไทย	138
MAHIDOL University	ไทย	220
THAMMASAT University	ไทย	401-500
University of CAPE TOWN	แอฟริกาใต้	146
University of The WITWATERSRAND	แอฟริกาใต้	321
University of PRETORIA	แอฟริกาใต้	401-500
CAIRO University	อียิปต์	401-500
UNITED ARAB EMIRATES University	ยูเออี	374
KING SAUD University	ซาอุดีอาระเบีย	247
KING FAHD University of Petroleum & Minerals	ซาอุดีอาระเบีย	266
American University of BEIRUT (AUB)	เลบานอน	351
University of TEHRAN	อิหร่าน	368

ที่มา: Times Higher Education-QS World University Rankings 2009

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปลงทุนยังต่างประเทศ ยังคงมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในหลายประเทศที่ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะ “ครู” โดยในปี 2550 ประเทศไทยมีการขาดแคลนครูมากถึง 30,000 อัตรา³⁰

จากการศึกษาของ ชนิตา รัชพลเมือง และ จุฑุญศรี มาติลลโกวิท พบว่า สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณของรัฐในการเพิ่มอัตราบรรจุ และปัญหาการขาดการวางแผนผลิตครูที่เหมาะสม โดยนอกจากพบว่าไม่มีงบประมาณจ้างแล้ว ยังพบว่า ในบางสาขาที่มีความต้องการ เช่น มัธยมศึกษา มีการผลิตครูไม่เพียงพอ ในขณะที่สาขาประถมกลับมีการผลิตครูเกิน

³⁰ มีการเปลี่ยนแปลงสูตรคำนวณ ซึ่งหากใช้สูตรคำนวณเดิมจะขาดแคลนมากถึง 70,000 อัตรา

ด้วยเหตุดังกล่าวกอบปรักกับปัจจัยอื่น เช่น การขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียนการสอนบางประการ เช่น อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ World Economic Forum ซึ่งทำการศึกษา “The Global Competiveness Report (2009)” พบว่า ประเทศไทยมีคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ โดยประเทศไทยอยู่เพียงอันดับที่ 69 และในระดับมัธยม ประเทศไทยอยู่เพียงอันดับที่ 67 ของการจัดอันดับเท่านั้น ด้วยเหตุที่ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา

บริการการศึกษาจึงไม่น่าเป็นสาขาที่ประเทศไทยสามารถไปลงทุนในต่างประเทศได้อย่างเต็มที่ โดยหากจะเข้าไปจะอยู่ในสถานะของการบริหารการศึกษา หรือ ความร่วมมือต่างๆ มากกว่า การเข้าไปจัดตั้งกิจการโดยใช้บุคลากรจากประเทศไทย

โดยสรุป จากการพิจารณา 2 ปัจจัย คือ ประเทศไทยมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุน และบริการดังกล่าวเป็นบริการที่ประเทศจอร์แดนให้การส่งเสริมการลงทุน สรุปได้ว่า บริการ ICT สุขภาพ และ ศึกษา ไม่ใช่บริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนยังต่างประเทศมากนัก ดังนั้น บริการที่คาดว่าจะมีโอกาสในการเข้าไปลงทุนในประเทศจอร์แดน จึงได้แก่ บริการก่อสร้าง และ บริการท่องเที่ยว

4.8.3 การวิเคราะห์โอกาสและลู่ทางการลงทุนที่เหมาะสมในแต่ละอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรมที่น่าสนใจสำหรับประเทศไทยในการเข้าไปลงทุนในประเทศจอร์แดน ประกอบด้วย กลุ่มสินค้าเกษตร เครื่องนุ่งห่มและเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมบริการ 2 กลุ่ม ได้แก่ บริการก่อสร้าง และ บริการท่องเที่ยว ในส่วนนี้เป็นการแสดงรายละเอียดการวิเคราะห์รูปแบบและกิจกรรมย่อย 5 กลุ่มอุตสาหกรรม ที่ประเทศไทยควรเข้าไปลงทุน ว่าควรเข้าไปในรูปแบบใดและในกิจกรรมย่อยใด ดังนี้

4.8.3.1 อุตสาหกรรมเกษตร

ประเทศไทยและประเทศจอร์แดนมีสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านสภาพอากาศ และสภาพที่ดิน นอกจากนี้ ประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่มีแหล่งน้ำจืดที่จำกัดมาก จึงเป็นการยากในการทำการเพาะปลูก อย่างไรก็ตามประเทศจอร์แดนก็มีพื้นที่ที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ ประมาณ 89 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสมเพียงร้อยละ 4.5 ของพื้นที่ทั้งหมด ไทยมีพื้นที่ในการเพาะปลูกทั้งสิ้น 513 ตารางกิโลเมตร และเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการเพาะปลูกทั้งสิ้นร้อยละ 34.5 โดยที่ผลิตผลทางการเกษตรของทั้งสองประเทศไม่เหมือนกัน ประเทศไทยมีความสามารถสูงในการผลิตสัตว์ประมงทุกประเภท ผลไม้สด ผลไม้แห้ง ข้าว อาหารสัตว์ และน้ำตาล ในขณะที่ประเทศจอร์แดนมีความสามารถผลิตเนื้อไก่ นมและครีม เนย มันฝรั่ง อินทผาลัม ฯลฯ ดังแสดงในตารางที่ 4.24

ในด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการเพาะปลูกของไทยและจอร์แดน มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปุย จอร์แดนเป็นประเทศที่มีแร่ธาตุตามธรรมชาติมาก ทำให้มีแร่ธาตุที่สามารถนำมาผลิตปุยได้ ส่งผลให้ประเทศจอร์แดนสามารถส่งออกปุยได้มาก ส่วนประเทศไทยไม่มีความสามารถในการผลิตปุย และจากสถิติการนำเข้าสินค้าจากประเทศจอร์แดนของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยนำเข้าปุยจากประเทศจอร์แดนมากเป็นอันดับหนึ่ง ทำให้ประเทศจอร์แดนเป็นตลาดที่มีศักยภาพสำหรับประเทศไทยในการนำเข้าปุย

ตารางที่ 4.25 ได้แสดงมูลค่าการส่งออกของประเทศจอร์แดนในปี 2551 ประเทศจอร์แดนส่งออกสินค้าเกษตร (พิกัด 01-23) มูลค่า 1,001 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ร้อยละ 40 เป็นการส่งออกผัก เช่น มะเขือเทศ (193 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ ร้อยละ 19 ของการส่งออกสินค้าเกษตร) มันฝรั่ง กะหล่ำ ผักกาด แดงกวา (พิกัด 07) ทั้งนี้ 10 ประเทศที่จอร์แดนส่งออกไปมากที่สุด เป็นประเทศในกลุ่มอาหรับทุกประเทศ โดย 10 อันดับคิดเป็นร้อยละ 85 ของการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด

ตารางที่ 4.24: ผลผลิตทางการเกษตรที่ประเทศไทยและประเทศจอร์แดนมีความสามารถในการผลิต³¹

	ความสามารถของประเทศไทย	ความสามารถของประเทศจอร์แดน
ปุย	เป็นผู้นำเข้าปุย	เป็นผู้ส่งออกปุยขั้นต้น
ความอุดมสมบูรณ์ดินและน้ำ	พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูก 34.5 % ปลูกถั่ว 6.93% ยังไม่ได้ปลูกถั่ว 27.54% (พื้นที่ 513 ตารางกิโลเมตร)	พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูก 4.5 % ปลูกถั่ว 1.2% ยังไม่ได้ปลูกถั่ว 3.3% (พื้นที่ 89 ตารางกิโลเมตร)
สินค้าที่ ถนัด (RCA สูง)	ประมงทุกประเภท ผักแช่แข็ง มันสำปะหลัง ผลไม้ไทย ผลไม้แห้ง ข้าว น้ำตาล อาหารสัตว์	เนื้อไก่ นมและครีม เนย โยเกิร์ต ไข่ มันฝรั่ง มะเขือเทศ กะหล่ำ ผักกาด แดงกวา อินทผาลัม ผลไม้ต่างๆ
การแปรรูป	เนื้อแปรรูป น้ำผลไม้ ปลากระป๋อง ผลิตภัณฑ์มัน สำปะหลัง	น้ำมันมะกอก ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เนื้อแปรรูป ผักแปรรูป
การตลาด	ตลาดหลัก คือ อาเซียน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ	ตลาดหลัก คือ อิรัก ซีเรีย ยูเออี และ อาหรับอื่นๆ

ที่มา: ข้อมูลการส่งออกจาก TradeMap, UNCTAD ประเมินผลและรวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง
หมายเหตุ: ความสามารถในการแข่งขันพิจารณาจากค่าดัชนี RCA หากสูงกว่า 1 แสดงว่ามีความสามารถ

³¹ ข้อมูลปี 2551

ตารางที่ 4.25: มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศจอร์แดน 10 อันดับแรก ปี 2551

ประเทศ	มูลค่าส่งออก
โลก	1001.10
อิรัก	417.35
ซีเรีย	105.39
ยูเออี	85.38
คูเวต	50.69
ซาอุดีอาระเบีย	46.81
กาตาร์	39.90
อิสราเอล	33.12
เลบานอน	31.79
บาห์เรน	19.61
ปาเลสไตน์	18.47

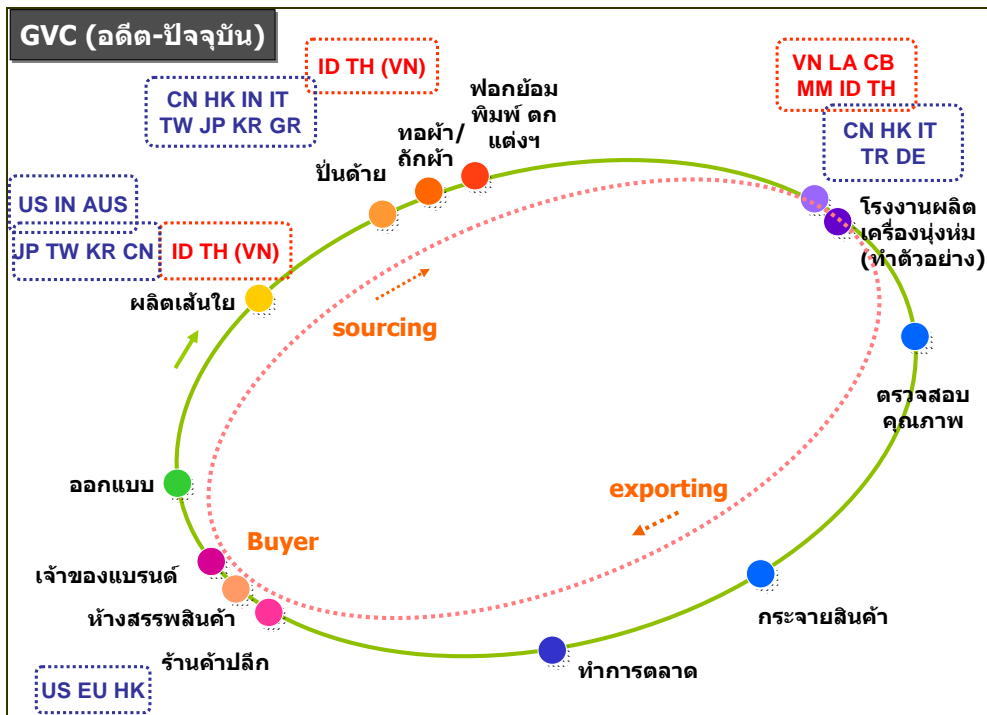
ที่มา: ข้อมูลการส่งออกจาก TradeMap, UNCTAD ประเมินผลและรวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

โดยสรุป ประเทศไทยน่าจะมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนทำธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเกษตรในประเทศจอร์แดน ในแง่ของการแปรรูปวัตถุดิบในประเทศจอร์แดน เช่น เนื้อแปรรูป ปลากระป๋อง และผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง ส่วนในแง่ของการส่งออกสินค้าจากประเทศไทย ประเทศไทยสามารถขยายการส่งออกสินค้าแปรรูป เช่น ปลากระป๋อง หรือ ผลิตภัณฑ์จากประมงทุกชนิด ทั้งนี้ ยังเป็นโอกาสดีที่ประเทศไทยจะสามารถขยายตลาดการส่งออกไปยังประเทศตลาดใหม่อีกด้วย เนื่องจากประเทศจอร์แดนสามารถเป็นฐานการกระจายสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านในแถบตะวันออกกลางได้

4.8.3.2 อุตสาหกรรม สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายกิจกรรม และมีขั้นตอนกระบวนการผลิตหลายขั้นตอน รูปภาพที่ 4.6 แสดงห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเริ่มตั้งแต่การออกแบบ การผลิตเส้นใย ไปจนถึงการผลิตเป็นเครื่องนุ่งห่มส่งออกไปจนถึงผู้บริโภค มีขั้นตอนสำคัญ จำแนกได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ การผลิตเส้นใย การผลิตด้าย การผลิตผ้าผืน การผลิตเครื่องนุ่งห่ม และการตลาด (รวมถึงการออกแบบ และการสร้างตราสินค้า) ในการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาแนวทางการลงทุนที่เหมาะสมระหว่างกัน จึงเลือกพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศจอร์แดน ในแต่ละขั้นตอนดังนี้

รูปภาพที่ 4.6: ห่วงโซ่มูลค่าของการผลิตสิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

หมายเหตุ: US=สหรัฐอเมริกา EU=สหภาพยุโรป HK=ฮ่องกง JP=ญี่ปุ่น TW=ไต้หวัน KR=เกาหลี CN=จีน IN=อินเดีย AUS=ออสเตรเลีย IT=อิตาลี DE=เยอรมนี TR=ตุรกี

ในขั้นตอนการผลิตเส้นใย สามารถแบ่งชนิดของเส้นใยออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก คือ เส้นใยสังเคราะห์ และเส้นใยธรรมชาติ โดยเฉพาะจากพืช สัตว์ โดยเส้นใยธรรมชาติที่มีการนิยมนำมาผลิตสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มมากที่สุด ได้แก่ เส้นใยฝ้าย สำหรับประเทศจอร์แดน ด้วยภูมิอากาศที่ไม่เหมาะสม และไม่มีโรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ ทำให้ไม่มีความสามารถในการผลิตใยฝ้ายและใยสังเคราะห์ สิ่งทอขั้นต้นที่ประเทศจอร์แดนมีความสามารถในการผลิต จึงมีเพียง รังไหมและเวดดิ้ง

ส่วนขั้นตอนในการผลิตสินค้าสิ่งทอขั้นกลางน้ำ ซึ่งก็คือ ด้าย และ ผ้าผืน ที่ประเทศไทย มีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าในกลุ่มด้ายฝ้าย และผ้าผืน แต่ประเทศจอร์แดน ไม่มีความสามารถในการผลิตด้าย แต่สามารถผลิตผ้าผืน เช่น พรม และผ้าติดผนัง ส่วนเครื่องนุ่งห่ม ทั้งประเทศไทยและประเทศจอร์แดนมีศักยภาพในการผลิตได้หลากหลาย

เมื่อพิจารณาด้านการตลาด พบว่า ตลาดที่ประเทศจอร์แดนส่งออกสิ่งทอเป็นหลัก คือ อีลิปต์ อีรักและอาหรับ อื่นๆ ในขณะที่เครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่ส่งออกไปสหรัฐฯ ตลาดเหล่านี้ โดยเฉพาะอาหรับในแถบ GCC มีความต้องการใช้เครื่องนุ่งห่มสูงมาก และยังมีการผลิตใช้เองได้ไม่เพียงพอ³² ทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าอย่างมาก ด้วยความขาดแคลนดังกล่าวกอบปรักบรายได้ที่สูงจากการส่งออกน้ำมัน ส่งผลให้ราคาเครื่องแต่งกายในประเทศอาหรับเหล่านี้สูงมาก ดังนั้น จึงเป็นโอกาสดีของประเทศไทยในการเข้าไปลงทุนผลิตเครื่องแต่งกายในประเทศจอร์แดนเพื่อส่งออกไปยังประเทศเหล่านี้

ในส่วนของการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มของประเทศจอร์แดน ถึงแม้ว่าประเทศจอร์แดนไม่มีวัตถุดิบขั้นต้น คือ ฝ้ายและด้ายฝ้าย แต่สามารถผลิตรีดใหม่และแวดดิงได้ อีกทั้งยังสามารถผลิตเครื่องนุ่งห่มได้ ส่วนประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตด้ายฝ้าย ฝ้ายฝ้าย ด้ายสังเคราะห์และผ้าสังเคราะห์ รวมถึงสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ด้วยความแตกต่างดังกล่าวทำให้สามารถสร้างโอกาสให้นักลงทุนไทยในการไปทำธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตผ้าฝืนต่างๆ โดยนำเข้าวัตถุดิบขั้นต้นจากประเทศไทย หรือ จากกลุ่ม GCC ที่กำลังพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เพื่อผลิตใยสังเคราะห์ออกมาทอเป็นผ้าฝืน และเครื่องนุ่งห่มในประเทศจอร์แดน ซึ่งประเทศจอร์แดนเป็นประเทศที่เน้นการส่งออกเครื่องนุ่งห่ม และมีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้อาหรับและยุโรป จึงนับเป็นโอกาสในการสร้างฐานการผลิตและฐานการส่งออกของประเทศไทยเพื่อเปิดตลาดใหม่ๆ ในการส่งออกเครื่องนุ่งห่มในภูมิภาคดังกล่าว

ตารางที่ 4.26: เปรียบเทียบสินค้าจากอุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่ประเทศไทยและประเทศจอร์แดนมีความสามารถในการผลิต³³

	ความสามารถของประเทศไทย			ความสามารถของประเทศจอร์แดน		
เส้นใย	ใยมะพร้าว	ใยสังเคราะห์		รังไหม แวดดิง		
ด้าย	ด้ายจากซีไหม ด้ายใยสังเคราะห์ ด้ายฝ้าย ฯลฯ			ไม่มี		
ผ้าฝืน	ผ้าฝ้าย ผ้าใยสังเคราะห์ ผ้าเคลือบ ฯลฯ			พรม ผ้าติดผนัง		
เครื่องนุ่งห่ม	เสื้อผ้าบุรุษ เสื้อผ้าสตรี ทำได้หลากหลาย			เสื้อผ้าบุรุษ เสื้อผ้าสตรี ทำได้หลากหลาย		
การตลาด	สิ่งทอ ร้อยละ 30 ส่งไปอาเซียน (เวียดนามมากที่สุด) รองลงมาคือ จีน และญี่ปุ่น	เครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 40 ส่งไปสหรัฐฯ ร้อยละ 30 ไป EU ประเทศอื่นๆ อีกร้อยละ 30	ไทยส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มใกล้เคียงกัน คือ 3.2 และ 3.3 พัน ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ ตามลำดับ	สิ่งทอ (ร้อยละ 28 เป็น แวดดิง) ส่งในอียิปต์ อีรัก และอาหรับ	เครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 90 ส่งไปสหรัฐฯ	จอร์แดนเน้นเครื่องนุ่งห่มคือส่งออก สิ่งทอ 60 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เครื่องนุ่งห่ม 1,044 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ข้อมูลจาก TradeMap, UNCTAD

³² ส่วนหนึ่งมาจาก ชาวอาหรับจำนวนมาก นิยมแต่งกายด้วยชุดประจำชาติ เพราะนอกจากจะสุภาพแล้ว ยังเหมาะสมกับภูมิอากาศที่ร้อนแห้งแล้ง และมีฝุ่นทราย แต่ชุดเหล่านี้กลับมีผู้ผลิตไม่มาก

³³ ข้อมูลปี 2551

4.8.3.3 อุตสาหกรรมแร่

จอร์แดนมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกแร่ จากดัชนีค่า RCA พบว่าแร่ที่จอร์แดนมีค่าดัชนีสูงกว่า 1 มีอยู่หลายรายการที่สำคัญ ได้แก่ ตะกั่ว อลูมิเนียม ฟอสฟอรัส ไนโตรเจน โบแตสเซียม เกลือ ทราาย ซอล์ก แคลเซียม และ หินอ่อน แร่ธาตุที่สำคัญ โดยเฉพาะ ฟอสฟอรัส ไนโตรเจน และโบแตสเซียม เป็นแร่ตั้งต้นในการผลิตปุ๋ย จึงส่งผลให้ประเทศจอร์แดนเป็นผู้นำในการส่งออกปุ๋ยขั้นต้น

นอกจากนี้ จากการสำรวจภาคสนาม โดยการประชุมร่วมกับ Natural Resources Authority (NRA) ของประเทศจอร์แดนพบว่า ประเทศจอร์แดนยังมี Oil Shale³⁴ หรือหินน้ำมัน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุดของประเทศจอร์แดน โดยประเทศจอร์แดนเป็นแหล่งที่มี Oil Shale มากที่สุด 5 อันดับแรกของโลก อย่างไรก็ตาม ประเทศจอร์แดนยังไม่สามารถนำหินน้ำมันมาใช้ได้โดยตรง เนื่องจากต้องมีการสกัดออกมาเป็นน้ำมัน โดยประเทศจอร์แดนต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจาก ประเทศอื่นๆ ในการสกัดหินน้ำมันมาเป็นพลังงาน

สำหรับการเข้าไปลงทุนประกอบกิจการเหมืองแร่ของประเทศจอร์แดน กล่าวได้ว่า ปัจจัยหลายประการเอื้ออำนวยค่อนข้างมาก ด้านการขอใบอนุญาตประกอบกิจการด้านเหมืองแร่ ประเทศจอร์แดน มี One Stop Shop ช่วยอำนวยความสะดวกในขั้นตอนต่างๆ³⁵ ซึ่งเปิดให้บริการใน NRA นอกจากนี้ บุคลากรด้านเหมืองแร่ของประเทศจอร์แดนก็มีคุณภาพสูง การเข้าไปประกอบกิจการเหมืองแร่ในประเทศจอร์แดน จึงเป็นการลงทุนที่น่าสนใจอย่างมาก

4.8.3.4 บริการก่อสร้าง

บริการก่อสร้างเป็นอีกหนึ่งบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการออกไปลงทุนต่างประเทศ และมีแรงงาน รวมถึงบุคลากรที่มีความสามารถสูงอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการไทยสามารถออกไปลงทุนยังต่างประเทศได้มาก³⁶ ทั้งนี้ ประเทศจอร์แดนถือเป็นประเทศที่มีโอกาสสูงประเทศหนึ่งที่นักลงทุนไทยสามารถเข้าไปให้บริการในสาขานี้เนื่องจากปัจจุบันภูมิภาคตะวันออกกลางมีโครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับสาขาการผลิตรวมมูลค่ากว่า 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยไทยสามารถใช้จอร์แดนเป็นฐานในการเข้าสู่ประเทศอื่นในภูมิภาคได้ นอกจากนี้ มีการคาดการณ์ว่าอุตสาหกรรมการก่อสร้างภายในจอร์แดนจะมีอัตราการเติบโตกว่าร้อยละ 20 ต่อปี ภายในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ทั้งจากอุปสงค์ภาคครัวเรือนที่ปัจจุบันมีสัดส่วนร้อยละ 75 และ

³⁴ มีสารประกอบอินทรีย์ที่สำคัญ คือ เคอโรเจน (Kerogen) แทรกอยู่ระหว่างชั้นหินตะกอน เมื่อถูกทำให้ร้อนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งประมาณ 50 องศาเซลเซียส จะให้น้ำมันและก๊าซไฮโดรคาร์บอนออกมา ซึ่งสามารถนำไปกลั่นเป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันหลายประเภทเช่นเดียวกับการกลั่นน้ำมันดิบ แหล่งหินน้ำมันที่พบในปัจจุบัน และอาจสามารถสกัดและผลิตน้ำมันได้คุ้มค่า ได้แก่ แหล่งหินน้ำมันในสหรัฐอเมริกา ซึ่งครอบคลุมบริเวณของมลรัฐโคโลราโด ไวโอมิ่ง ยูทาห์ โดยสามารถให้น้ำมันถึง 240 ลิตรต่อเมตริกตัน แหล่งที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง และนับว่าเป็นประเทศที่สามารถผลิตและสกัดน้ำมันจากหินน้ำมันเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก ได้แก่ แหล่งในประเทศจีน โดยหินน้ำมันสามารถให้น้ำมันได้ถึง 320 ลิตรต่อเมตริกตัน ปัจจุบันนี้ มีการทำเหมืองหินน้ำมัน ที่ ประเทศออสเตรเลีย รัสเซีย บราซิล และจีน

³⁵ อย่างไรก็ตาม ในการขออนุมัติประกอบกิจการจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการก่อน

³⁶ โครงการศึกษาศักยภาพของประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ระยะที่ 1

ภาคอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนความต้องการร้อยละ 25 โดยคาดว่า อัตราการขยายตัวของประชากร ธุรกิจและโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล เช่น การก่อสร้างและพัฒนาสนามบิน รางรถไฟ และทางเชื่อมระหว่างทะเลแดงและทะเลสาบเดดซี เป็นต้น³⁷ จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของภาคการก่อสร้างในประเทศจอร์แดน

อนึ่ง อุตสาหกรรมการก่อสร้างเป็นหนึ่งใน 13 อุตสาหกรรมสำคัญที่ทางรัฐบาลประเทศจอร์แดนให้การส่งเสริม การลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติ³⁸ โดยผ่อนผันให้กฎระเบียบในการเข้าลงทุนในอุตสาหกรรมนี้มีความสะดวกยิ่งขึ้น เช่น ความพยายามลดจำนวนใบอนุญาตในการขอนำเข้าสินค้าที่จำเป็นในการดำเนินงาน เป็นต้น ดังนั้น อุตสาหกรรมการก่อสร้าง จึงเป็นอีกสาขาที่ประเทศไทยมีโอกาสดีในการเข้าไปลงทุนยังประเทศจอร์แดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างด้านระบบสาธารณูปโภค ซึ่งภาครัฐควรมีส่วนร่วม และช่วยเหลือเอกชนในการรับงาน จากรัฐบาลจอร์แดน

4.8.3.5 บริการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศจอร์แดน พบว่า ประเทศจอร์แดนมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอยู่มากมาย โดยมีแหล่งมรดกโลกถึง 3 แห่ง³⁹ โดยเฉพาะ เพตรา (Petra) ยังได้รับการยกย่องให้เป็น 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก ในปัจจุบันอีกด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาด้านแหล่งท่องเที่ยว จึงพบว่า ประเทศจอร์แดน มีแหล่งท่องเที่ยวมากพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

รูปภาพที่ 4.7: มรดกโลกของ จอร์แดน

ที่มา: รวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

³⁷ ข้อมูลจาก Jordan Board of Investment

³⁸ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคสนามและจากหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนประเทศจอร์แดน (Jordan Investment Board - <http://www.jordaninvestment.com>) ซึ่งได้ระบุอุตสาหกรรมบริการก่อสร้างไว้เป็นหนึ่งใน 13 อุตสาหกรรมที่จอร์แดนให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

³⁹ ได้แก่ Petra, Um er-Rasas, และ Quseir Amra

แต่เมื่อพิจารณา ด้านบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ที่แสดงในตารางที่ 27 พบว่า ประเทศจอร์แดนมีแรงงานในอุตสาหกรรมนี้ไม่เพียงพอ กล่าวคือ หากเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวต่อแรงงาน จะอยู่ที่ 25.6 คนต่อแรงงานหนึ่งคน ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ที่ 7.8 คนต่อแรงงานหนึ่งคน ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยมีจำนวนแรงงานให้บริการมากกว่ามาก จึงมีความเป็นไปได้สูงที่แรงงาน เช่น มัคคุเทศก์ พ่อครัว แม่ครัว พนักงานสปา พนักงานโรงแรม ฯลฯ จะขาดแคลนในประเทศจอร์แดน เมื่อธุรกิจท่องเที่ยวเติบโต

นอกจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานแล้ว จากการสัมภาษณ์และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การให้บริการของประเทศไทย เปี่ยมด้วยคุณภาพและได้รับการยอมรับมากกว่าผู้ให้บริการชาวจอร์แดนมาก⁴⁰ ด้วยองค์ประกอบดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีโอกาสดี ในประเทศจอร์แดน โดยควรมุ่งเน้นไปที่สาขาการให้บริการทางตรง เช่น มัคคุเทศก์ พ่อครัว แม่ครัว พนักงานสปา พนักงานโรงแรม ฯลฯ เป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.27: เปรียบเทียบอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวของประเทศไทยและประเทศจอร์แดนปี 2551

หน่วย: คน	จอร์แดน	ไทย
แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	134,000	1,858,000
แรงงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง	312,000	3,911,000
จำนวนนักท่องเที่ยว	3,431,000	14,464,000
นักท่องเที่ยวต่อแรงงานในอุตสาหกรรม	25.60	7.78
นักท่องเที่ยวต่อแรงงานเกี่ยวเนื่อง	11.00	3.70

ที่มา: *The Travel and Tourism Competitiveness Report, 2009*

จากการศึกษาและวิเคราะห์อุตสาหกรรมและบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในประเทศจอร์แดน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.28

⁴⁰ จากการสัมภาษณ์การลงทุนในตลาดใหม่ในวันออกกลางและแดนซาฟารี วันพุธที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2553 "จอร์แดนสันติภาพแห่งตะวันออกกลาง" วิทยากร 2 ท่านคือ คุณณาลัย หาญสุนันทนนท์ เคน และ ดร.อณิรุท สมุทรโคจร ให้ความเห็นตรงกันคือ บุคลากรให้บริการของจอร์แดน มีคุณภาพและจิตใจในการให้บริการ (service mind) ดีกว่าไทยมาก นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์ "อาระเบีย...โอกาสใหม่ของอาเซียนในวันออกกลาง" วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ดร.อณิสต์ อมาตยกุล ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ชาวอาหรับ โดยเฉพาะกลุ่ม GCC ขึ้นชมความสามารถด้านการให้บริการของไทยมาก จึงมีการติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยมหิดล ให้เปิดหลักสูตรปริญญาด้านการให้บริการให้ชาวอาหรับมาทำการศึกษาในไทย ด้วย

**ตารางที่ 4.28: ข้อเสนอแนะในการลงทุนและทำธุรกิจของประเทศไทยในอุตสาหกรรม
และบริการที่น่าสนใจในประเทศจอร์แดน**

อุตสาหกรรมหรือบริการ	ข้อแนะนำ
ผลิตภัณฑ์แร่	แร่ที่มีโอกาสดีในประเทศจอร์แดนคือ ตะกั่ว อลูมิเนียม ฟอสฟอรัส ไนโตรเจน โบแตสเซียม แกลีอ ทราเย ซอสท์ก แคลเซียม หินน้ำมัน และ หินอ่อน
สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม	ควรใช้ประเทศจอร์แดนเป็นฐานการผลิตและฐานการส่งออกของประเทศไทยเพื่อเปิดตลาดใหม่ๆในการส่งออกเครื่องนุ่งห่มในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดอาหรับ และ ยุโรป อนึ่ง ประเทศจอร์แดนไม่มีศักยภาพในการผลิตสิ่งทอ แต่ประเทศไทยมีสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากใยสังเคราะห์ ซึ่งอาหรับกลุ่ม GCC มีศักยภาพในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตใยสังเคราะห์ ประเทศไทยจึงอาจนำประเด็นดังกล่าวเป็นโอกาสในการสร้างให้ประเทศจอร์แดนเป็นฐานการผลิตเสื้อผ้าของประเทศไทย
เกษตร	กิจกรรมที่มีโอกาสดีในประเทศจอร์แดนคือ การแปรรูปวัตถุดิบ เช่น เนื้อแปรรูป ปลากระป๋อง และผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสดีในการขยายตลาดไปยัง ยุโรป และ อาหรับอื่นๆ ด้วย
ท่องเที่ยว	ควรมุ่งเน้นไปที่สาขาการให้บริการทางตรง เช่น มัคคุเทศก์ พ้อคริว แม่ครัว พนักงานสปา พนักงานโรงแรม ฯลฯ เป็นสำคัญ โดยควรใช้แรงงานชาวไทยที่มีศักยภาพด้านการให้บริการสูงกว่าเป็นจุดเด่นในการให้บริการ
ก่อสร้าง	อุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นสาขาที่ประเทศไทยมีโอกาสดีในการเข้าไปลงทุนยังประเทศจอร์แดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างด้านระบบสาธารณูปโภค แต่ภาครัฐของประเทศไทยควรมีส่วนร่วม และช่วยเหลือเอกชนในการติดต่อและประสานกับรัฐบาลจอร์แดน

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.9 สรุปผลการสำรวจภาคสนาม ณ ประเทศจอร์แดน (วันที่ 15-18 มิถุนายน 2553)

4.9.1 รายชื่อทีมคณะวิจัยที่ร่วมเดินทาง

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สผค.)

1. ดร.พิชญ์ นิตยเสมอ	หัวหน้าทีมวิจัย
2. น.ส.ปรีญา ผาติชล	นักวิจัยอาวุโส
3. นายกีรติต สัจเดว์	นักวิจัย
4. น.ส.ชลิตา เฉลิมชัยพันธุ์	นักวิจัย

ร่วมกับทีมงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กระทรวงอุตสาหกรรม

1. น.ส.อัจฉรินทร์ พัฒนพันธ์ชัย	รองเลขาธิการ รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านการลงทุน
2. นายธวัช ยุววิทยา	นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนชำนาญการพิเศษ
3. นางยุววรรณี ฤชุพันธุ์	นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนชำนาญการ
4. นายภัทรกฤตย์ วิจิตรภัทร	พนักงานราชการ

4.9.2 ผลสรุปการสำรวจภาคสนาม

การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ณ ประเทศจอร์แดน ระหว่างวันที่ 15-18 มิถุนายน 2553 ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนของประเทศจอร์แดนทั้งภาครัฐ และเอกชนในการเข้าร่วมประชุมหารือถกประเด็นทิศทางการค้า และการลงทุนที่มีศักยภาพระหว่างไทยกับประเทศจอร์แดน รวมทั้งสิ้น 6 หน่วยงาน (ตามรายละเอียดกำหนดการเดินทาง ดังปรากฏในภาคผนวก 1) ซึ่งสรุปผลการสำรวจข้อมูลได้ดังนี้

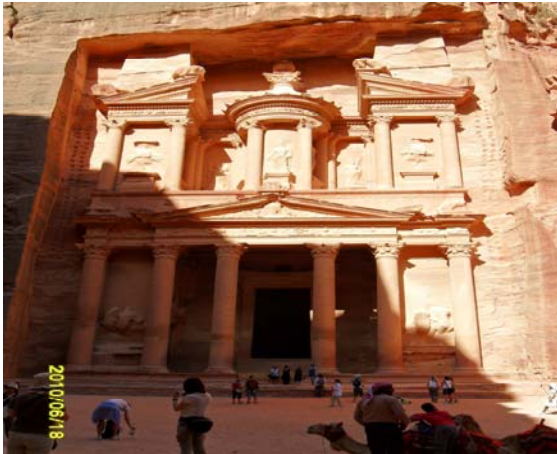
4.9.2.1 วันอังคารที่ 15 มิถุนายน 2553 เวลา 10.30-11.30 น. Ministry of Tourism and Antiquities

นาย Issa Gammoh, Secretary General และนาย Muna Habib, Director of Communication ผู้แทนของ Ministry of Tourism and Antiquities ได้ประชุมร่วมกับคณะผู้วิจัยและทีมงานของ BOI สรุปประเด็นสำคัญในการประชุมได้ดังนี้

1. ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจอร์แดน ปัจจุบันความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยและจอร์แดน แม้ว่าประเทศไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า แต่ความพยายามในการเพิ่มความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับจอร์แดนก็นับเป็นการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจระหว่างสองประเทศให้มากขึ้น ทั้งนี้ จอร์แดนมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เพิ่มขึ้นทุกปี โดยส่วนใหญ่มาจากภาคการท่องเที่ยว ซึ่งถือได้ว่าเป็นสาขาที่มีส่วนต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีที่สุดของจอร์แดน
2. ประเด็นความตกลงระหว่างประเทศ จอร์แดนมีความตกลงการค้าเสรี (FTA) กับหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ฯลฯ โดยล่าสุด ในปี 2009 ได้มีการลงนามความตกลงกับตุรกี (Jordan-Turkey Agreement)
3. ประเด็นทรัพยากรบุคคล (Human Resources) ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศจอร์แดนมีการศึกษาที่ดี โดยเฉพาะในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) ซึ่งได้รับความนิยมในหมู่นักศึกษามาก และถือเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากที่สุดสาขาหนึ่งของจอร์แดน เนื่องจากปัจจุบันระบบการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตของจอร์แดนได้รับการพัฒนาให้มีการครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น
4. ประเด็นด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากสาขาการท่องเที่ยวของประเทศจอร์แดนนั้น ถือเป็นสาขาหลักที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจของจอร์แดน ดังนั้นรัฐบาลจึงส่งเสริมและสนับสนุนให้นักลงทุนชาวต่างชาติมาลงทุนในด้านนี้ โดยเฉพาะในส่วนของโรงแรมและร้านอาหาร นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายส่งเสริมด้านการลงทุนในภาคการท่องเที่ยว เช่น นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของโรงแรมได้ 100% ส่วนกิจการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับโรงแรม เช่น ร้านอาหาร หรือธุรกิจสปา จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของโรงแรมจึงจะเป็นเจ้าของได้ 100% แต่หากเป็นร้านอาหาร หรือ ธุรกิจ

ปาที่ตั้งขึ้นมาเดี๋ยวนั้น จะต้องมีหุ้นส่วนเป็นชาวจอร์แดน 50% ทั้งนี้การลงทุนจากต่างชาติส่วนใหญ่มาจากประเทศแถบอ่าวอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศคูเวต นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มาจากประเทศในแถบอาหรับเช่นกัน โดยในปี 2009 มีปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 6.3 ล้านคน จึงมีการเพิ่มปริมาณโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยมีสาขาโรงแรมเปิดเพิ่มขึ้นถึง 14 แห่ง เช่น Movenpick, Sheraton, Hyatt เป็นต้น

รูปภาพที่ 4.8: สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในประเทศจอร์แดน

ที่มา: ภาพถ่ายจริงจากการสำรวจภาคสนาม รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

5. ประเด็นโครงการ/อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพอื่นๆ ได้แก่
 - 5.1 *Healthcare* ในปี 2551 ปริมาณ Medical Tourists เพิ่มขึ้น โดยสูงกว่า 210,000 คน ทั้งนี้ เห็นว่าประเทศไทยน่าจะมีศักยภาพในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ และสปา ซึ่งปัจจุบันก็มีสปาของไทยมาเปิดที่ Dead Sea แล้ว
 - 5.2 *Energy* ประเทศจอร์แดนมีการใช้พลังงานทดแทน จาก Oil Shale, พลังงานนิวเคลียร์, พลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์ สำหรับประเทศไทย ได้มีบริษัท ปตท.สผ. ให้ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแร่ยูเรเนียมเพื่อที่จะนำไปทำเป็นพลังงานนิวเคลียร์
 - 5.3 *Infrastructure Project* ประเทศจอร์แดนได้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคภายในประเทศให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระบบบำบัดน้ำเสีย

เพราะประเทศจอร์แดนไม่มีแหล่งน้ำ รวมทั้งการพัฒนาด้านพลังงานทดแทน ด้านระบบการขนส่ง สำหรับประเทศไทยน่าจะพัฒนาความร่วมมือกับจอร์แดนได้ในเรื่องของการทำฝนเทียม โดยร่วมมือในเรื่องการพัฒนา/ถ่ายทอดเทคโนโลยีกับทางมหาวิทยาลัยของจอร์แดน

6. ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ประเทศจอร์แดนมีเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ เช่น Ma'an Development Area เป็นเขตเศรษฐกิจที่ได้รับการพัฒนาน้อยที่สุด ส่วน Madaba Development Area นั้นถือเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงที่สุด นอกจากนี้ยังมีเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆ เช่น King Hussein Business Park (KHBP), King Hussein Bin Talal Development Area KHBTD (Mafrag), Irbid Development Area, Dead Sea Development Zone, Ajloun development Area , Aqaba Special Economic Zone โดยแต่ละเขตก็จะมีแผนงานพัฒนาในแต่ละภาคเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน
7. กฎระเบียบในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะแตกต่างจากกฎระเบียบโดยทั่วไป โดยธุรกิจที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าธุรกิจทั่วไป เช่น ในเรื่องของแรงงานโดยทั่วไปแล้วธุรกิจหนึ่งๆสามารถมีแรงงานต่างชาติได้ทั้งสิ้น 30% แต่ถ้าหากตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะสามารถมีแรงงานต่างชาติได้มากถึง 70% ทั้งนี้แรงงานส่วนใหญ่ในประเทศจอร์แดนจะเป็นชาวอียิปต์ โดยปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 350,000 คน
8. สำหรับประเด็นการส่งเงินกลับประเทศของธุรกิจที่ตั้งอยู่ในจอร์แดน สามารถส่งเงินกลับประเทศตนเองได้โดยไม่มีข้อจำกัดใดใดทั้งสิ้น
9. โดยสรุป ไทยและจอร์แดนน่าจะมี Roadmap ในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างกันได้ ในสาขาการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเสื้อผ้า และโครงการความร่วมมือด้านการทำฝนเทียม ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะมีการเจรจาเกี่ยวกับการทำฝนเทียม โดยทาง Ministry of Water and Irrigation ของจอร์แดนจะส่งตัวแทนไปดูงานที่ประเทศไทย และกลับมาพัฒนาที่ Aqaba

รูปภาพที่ 4.9: คณะวิจัยประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จาก Ministry of Tourism and Antiquities

ที่มา: ภาพถ่ายจริงจากการสำรวจภาคสนาม รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.9.2.2 วันอังคารที่ 15 มิถุนายน 2553 เวลา 14.30-16.00น. Jordan Investment Board

Dr.Bashar Al-Zu'bi, Senior Advisor to the CEO และ นาย Ahmad El-Zubi, Researcher of Studies & IT Department ผู้แทนของ Jordan Investment Board ได้ประชุมร่วมกับคณะผู้วิจัยและทีมงานของ BOI สรุปประเด็นการประชุมได้ดังนี้

1. Investment Climate and Business Opportunities in Jordan จอร์แดนเป็นประเทศที่มีทำเลที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์ที่ดี โดยถือได้ว่าเป็นสะพานระหว่างเอเชียและยุโรปได้ นอกจากนี้จอร์แดนยังได้มีการใช้ Investment Promotion Law (IPL) ซึ่งนักลงทุนต่างชาติจะได้รับประโยชน์ โดยนักลงทุนชาวไทยได้รับผลประโยชน์จาก IPL นับตั้งแต่ปี 1996 เป็นต้นมา
2. The Investment Map Project ทาง JIB มีแผนดำเนินการการลงทุนทั้งสิ้นใน 15 สาขาเศรษฐกิจ ซึ่งสาขาหลักที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศจอร์แดน คือ พลังงาน พลังงานทดแทน ICT สุขภาพ และอุตสาหกรรมยา
3. สำหรับการลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศจอร์แดนนั้น ทาง JIB มีมาตรการจูงใจด้านภาษีเป็นสิทธิประโยชน์โดยปกติของการส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นในภาคการก่อสร้างที่ไม่มีสิทธิประโยชน์/ มาตรการจูงใจด้านภาษี (incentive tax) สำหรับนักลงทุนต่างชาติ

รูปภาพที่ 4.10: คณะวิจัยประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จาก Jordan Investment Board (JIB)

ที่มา: ภาพถ่ายจริงจากการสำรวจภาคสนาม รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.9.2.3 วันพุธที่ 16 มิถุนายน 2553 เวลา 10.00-12.00 น. Jordan Chamber of Commerce

Dr. J. Maani, Member of the Board of Directors และนาย Hisham Qattan, Member of the Board of Directors, ICT Sector ผู้แทนของ Jordan Chamber of Commerce ประชุมร่วมกับคณะวิจัยและผู้แทน BOI สรุปประเด็นการประชุมได้ดังนี้

1. จอร์แดนเป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติ การเกษตรและอุตสาหกรรม แต่มีโอกาสสูงด้านบริการโดยเฉพาะด้านการศึกษา และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ จอร์แดนยังมีศักยภาพสูงด้าน ICT ทั้งด้าน Hardware และการพัฒนา Software โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT ของจอร์แดนมีประสิทธิภาพ มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระดับสูง บุคลากรด้าน ICT มีความสามารถ
2. สำหรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของจอร์แดน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ Dead Sea อุตสาหกรรมยา รวมถึงบริการด้านสุขภาพ นอกจากนี้จอร์แดนกำลังเร่งพัฒนาพลังงานทดแทน เนื่องจากค่าไฟฟ้าในจอร์แดนอยู่ในระดับที่สูงมาก
3. ความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนมีส่วนช่วยผลักดันโครงการสำคัญๆของประเทศจอร์แดน โดยความร่วมมือจะเป็นลักษณะ Public Private Partnership สำหรับโครงการ/แผนงานที่เป็นยุทธศาสตร์ของประเทศ

รูปภาพที่ 4.11: คณะวิจัยประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จาก Jordan Chamber of Commerce (JOCC)

ที่มา: ภาพถ่ายจริงจากการสำรวจภาคสนาม รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.9.2.4 วันพุธที่ 16 มิถุนายน 2553 เวลา 14.00-15.30 น. Natural Resource Authority (NRA)

Dr. Maher Hijazin, Director General เป็นผู้แทนของ Natural Resource Authority ในการเข้าร่วมประชุมกับคณะผู้วิจัย และทีมงานของ BOI สรุปประเด็นสำคัญของการประชุมได้ดังนี้

1. นอกเหนือจากทรัพยากรธรรมชาติของจอร์แดน เช่น Hydrocarbon และ ไปแต่สจาก Dead Sea ที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปแล้ว จอร์แดนมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด 2 อันดับแรกของประเทศ คือ Oil Shale (ถือเป็นแหล่ง Oil Shale 5 อันดับแรกของโลก) และยูเรเนียม
2. จอร์แดนเป็นประเทศนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศประมาณ 96% มีการนำเข้าน้ำมันดิบเพื่อมากลั่นในประเทศ และส่วนใหญ่จะนำเข้าจากอิยิปต์ มีการนำเข้าไฟฟ้าจากอิยิปต์ ซีเรีย ไชปรีเรีย ซึ่งมีคุณภาพที่ดีมาก ทั้งนี้ ราคาพลังงานในจอร์แดนไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล
3. การดำเนินธุรกิจทำเหมืองของจอร์แดนต้องได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และขั้นตอนการขอใบอนุญาตประกอบกิจการด้านเหมืองแร่มี One Stop Shop ใน NRA บุคคลกรด้านนี้ของจอร์แดนถือว่ามีความสูง ทั้งนี้ ในมุมมองเชิงศักยภาพของไทย ไทยน่าจะมีโอกาสในด้านโรงกลั่นน้ำมันที่ไทยมีศักยภาพได้

รูปภาพที่ 4.12: คณะวิจัยประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จาก Natural Resource Authority (NRA)

ที่มา: ภาพถ่ายจริงจากการสำรวจภาคสนาม รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4.9.2.5 วันพฤหัสบดีที่ 17 มิถุนายน 2552 เวลา 10.00-12.00 น. Aqaba Special Economic Zone Authority (ASEZA)

นาย Salim M. Al Moghrabi, Commissioner for Environment⁴¹ และ Eng. Mohamed Saqer, Chief Commissioner ผู้แทนของ ASEZA เข้าร่วมประชุมกับคณะผู้วิจัย และทีมงานของ BOI สรุปประเด็นสำคัญของการประชุมได้ ดังนี้

1. Aqaba ได้สถานะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยมีกฎหมายเฉพาะเพื่อกระตุ้นการลงทุน และมีหน่วยงาน Aqaba Special Economic Zone Authority (ASEZA) ดำเนินการจัดการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจาก Aqaba เป็นพื้นที่ที่มีทางออกทางทะเลเพียงแห่งเดียวของประเทศ (มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลแดงยาวประมาณ 27 กิโลเมตร) สามารถเข้าถึงได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ จึงถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านการค้า (การขนส่งทางเรือ) และการท่องเที่ยว
2. นโยบายการพัฒนาพื้นที่ยุทธศาสตร์แห่งนี้ริเริ่ม โดย King Abdullah ที่ 2 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาจุดต่อของ 3 ทวีปให้กลายเป็น Business Hub ที่มีการเติบโตอย่างยั่งยืน (โดย คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) และมีเป้าหมายในการดึงดูดการลงทุนให้ได้ 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

⁴¹ Commissioner for Environment มีหน้าที่ในการตรวจสอบผลกระทบของโครงการต่างๆต่อสิ่งแวดล้อมของ Aqaba โดยมีอำนาจเด็ดขาดในการยับยั้งโครงการหากข้อเสนอในการปกป้องผลกระทบของกิจการต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการไม่ผ่านมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย (เช่น EIA)

ภายในปี 2010 โดย ร้อยละ 50 ของการลงทุนจะพุ่งเป้าไปที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ ได้ประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ค่อนข้างมาก ซึ่ง ณ ปัจจุบันการลงทุนในพื้นที่ที่มีมูลค่าสูงกว่า 18 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดย กว่าร้อยละ 80 ของการลงทุนเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ ASEZA มีการสนับสนุนงบประมาณรัฐจากกำไรของการดำเนินงานรวมมูลค่ากว่า 140 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯต่อปี

- นโยบายที่สำคัญในการดึงดูดการลงทุน คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 5 นอกเหนือจากนี้ ธุรกิจจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งหมด นักลงทุนสามารถถือครองที่ดินได้ (มีข้อยกเว้นสำหรับบางอุตสาหกรรม) อย่างไรก็ตาม การเช่าในระยะยาว 49 ปี สามารถขออนุมัติได้ตามปกติ⁴² โดยการดำเนินการทั้งหมด เช่น การขออนุญาตจัดตั้งธุรกิจ การจ้างแรงงานต่างชาติ⁴³ (การขอใบอนุญาตทำงาน) การขออนุมัติการถือครองที่ดินสามารถดำเนินการผ่าน ASEZA ซึ่งมีบริการ One-stop-service สำหรับนักลงทุนและใช้เวลาในการดำเนินการไม่เกิน 1 สัปดาห์ (หากการยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาไม่มีอะไรผิดพลาดระเบียบที่กำหนด)
- Commissioner ผู้ควบคุมเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีทั้งหมด 6 คน พื้นที่รวมทั้งสิ้น 375 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอยู่อาศัยประมาณ 80,000 คน ทาง ASEZA ได้มีการวางผังเมืองเพื่อกำหนดเขตอุตสาหกรรมต่างๆอย่างชัดเจน เช่น เขตชุมชน เขตอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามแนวชายหาด เขตอุตสาหกรรมเบาและเขตกักเก็บสินค้าทางเหนือ หรือเขตอุตสาหกรรมหนักทางใต้ ปัจจุบัน Aqaba มีโรงพยาบาล 2 แห่ง และมีสาขาของมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนนานาชาติเพื่อรองรับครอบครัวของนักลงทุน และแรงงานต่างชาติความสำเร็จในการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ได้กลายเป็นรูปแบบ (model) ที่สำคัญในการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆทั่วประเทศ กล่าวคือได้มีการปฏิรูปนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยรวม
- ในด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีการลงทุนสูงสุดส่งผลให้ Aqaba ได้กลายเป็นที่ตั้งของโรงแรมระดับสูงมากมาย โดย จำนวนห้องพักได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 1,800 ห้องในปี 2005 เป็นกว่า 4,000 ห้องในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีสนามบิน King Hussein International Airport ที่สามารถเปิดบริการรองรับการลงจอดของเครื่องบินขนาดใหญ่ได้ ASEZA มองว่า Aqaba ยังมีศักยภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวจากไทยอีกมาก⁴⁴ โดยเฉพาะในด้านการบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไทยมีศักยภาพ เช่น ร้านอาหาร⁴⁵ บริการสปา บริการช้อปปิ้งต่างๆ

⁴² สามารถขออนุญาตพิเศษต่ออายุการเช่าเป็น 99 ปีได้ค่อนข้างง่าย

⁴³ สามารถจ้างแรงงานต่างชาติได้ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 70 แต่สามารถขออนุญาตเพิ่มสัดส่วนนี้ได้เป็นกรณีๆไป ในกรณีการจ้างงานไม่เกิน 5 คนในธุรกิจขนาดเล็กสามารถจ้างแรงงานต่างชาติได้ทั้งหมด

⁴⁴ นักท่องเที่ยวจากไทยเข้าสู่จอร์แดนเพิ่มจากระดับ 3000 คนในปี 2007 สู่กว่า 10000 คนในปี 2010

⁴⁵ ปัจจุบันมีร้านอาหารไทยแต่อยู่น้อยมาก เข้าใจว่าเนื่องจากขาดการทำตลาดที่ดี อาหารไทยส่วนใหญ่จำหน่ายอยู่ในลักษณะรวมเป็นร้านอาหารเอเชีย

(เครื่องปรับอากาศ) บริการซักรีด/ซักแห้ง เป็นต้น และนอกจากภาคบริการ สินค้าไทยในด้านการท่องเที่ยว เช่น ผลิตภัณฑ์สปาก็น่าจะมีโอกาสนำเข้ามาขายในจอร์แดนได้

6. ในปัจจุบัน ASEZA มุ่งที่จะขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมเบาเพื่อรักษาสมดุลของเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ ทั้งนี้ ASEZA มองว่า Aqaba น่าจะเป็นได้ทั้งแหล่งผลิต กักเก็บและขนส่งสินค้าที่มีประสิทธิภาพได้ ในด้านสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการลงทุนก็มีพร้อม ไฟฟ้ากว่าร้อยละ 50 ที่บริโภคในประเทศผลิตจากพื้นที่นี้ น้ำมีใช้ 24 ชั่วโมง (ไม่ขาดแคลน) มีท่อส่งก๊าซโดยตรงจากประเทศอียิปต์ ด้านการขนส่งมี สนามบิน⁴⁶ มีความพร้อมด้านการคมนาคมทางถนน และปัจจุบันกำลังจะบรรลุข้อตกลงในการพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่ร่วมกับบริษัทสัญชาติฝรั่งเศส การขนส่งระบบรางมีเพียงระบบเก่าเพื่อขนส่งแร่ฟอสเฟต เท่านั้น
7. โดยสรุป Aqaba เป็นพื้นที่ที่นักลงทุนให้ความสนใจลงทุนสูง เนื่องจากประเทศมีความปลอดภัย นโยบายและการบังคับใช้กฎหมายโปร่งใส นอกจากนี้รัฐยังมีความยืดหยุ่นในการปรับกฎระเบียบเพื่อสนองความต้องการนักลงทุน เช่น สัดส่วนการนำเข้าแรงงานต่างชาติ ยกเว้นในบางเรื่อง เช่น การเปิด Casino ที่ขัดกับศีลธรรมอย่างรุนแรง

รูปภาพที่ 4.13: คณะวิจัยประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จาก Aqaba Special Economic Zone Authority (ASEZA)

ที่มา: ภาพถ่ายจริงจากการสำรวจภาคสนาม รวบรวมโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

⁴⁶ รองรับการลงทุนของเครื่องบินได้ทุกชนิด ยกเว้น เครื่องรุ่น 783

4.10 สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน และโครงสร้างพื้นฐานทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ และปฐมภูมิโดยเฉพาะจากการสำรวจภาคสนามในประเทศจอร์แดน สรุปได้ว่า ปัจจุบันภาพรวมการลงทุนในประเทศจอร์แดนถือว่าอยู่ในระดับดี โดยจะเห็นได้จากการจัดอันดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสู่ประเทศจอร์แดน โดย UNCTAD ซึ่งให้เห็นว่าจอร์แดนติดอันดับ 20 ประเทศแรกของโลกที่มีศักยภาพสูงในการดึงดูดเงินลงทุน ทั้งนี้ เนื่องจากจอร์แดนได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาภาคการเงิน รวมถึงประสบความสำเร็จในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เอกชนดำเนินงาน นอกจากนี้นโยบายการค้าต่างประเทศของจอร์แดนอยู่บนพื้นฐานของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพสูง ประชากรมีการศึกษาสูง มีเสถียรภาพทางการเมือง และมีสังคมและวัฒนธรรมที่รักสงบ ประเทศจอร์แดนยังได้ชื่อว่าเป็นตัวอย่างในด้านของนโยบายทางเศรษฐกิจสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่สามารถก้าวผ่านสภาวะวิกฤติของการขาดแคลนวัตถุดิบและทรัพยากรทางธรรมชาติ อย่างไรก็ตามประเทศจอร์แดนยังประสบกับอุปสรรคหลักๆ ซึ่งก็คือ อัตราการว่างงานที่สูงมาก

สำหรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการขยายโอกาสการลงทุนระหว่างไทยกับจอร์แดน ได้แก่ กลุ่มสินค้าเกษตร กลุ่มเครื่องนุ่งห่ม และ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากแร่ ส่วนบริการที่มีศักยภาพ ได้แก่ บริการท่องเที่ยวและบริการก่อสร้าง

สำหรับขั้นตอนในการจัดตั้งธุรกิจในประเทศจอร์แดน มีค่าใช้จ่ายรวมประมาณ 1,800 ดอลลาร์สหรัฐฯ และมีระยะเวลาในการดำเนินการไม่เกิน 14 วันทำการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ที่สำคัญ คือ การจัดเตรียมเอกสารและการฝากเงินลงทุนขั้นต้น การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท และการขึ้นทะเบียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงในรูปภาพที่ 4.14

รูปภาพที่ 4.14: ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในประเทศจอร์แดน

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไทยที่สนใจเข้าไปประกอบธุรกิจ หรือลงทุนในประเทศจอร์แดน สามารถติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทย และประเทศจอร์แดนโดยตรงเพื่อศึกษาหรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมและขอความร่วมมือในการสนับสนุนอำนวยความสะดวกเบื้องต้นได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สำคัญปรากฏดังรูปภาพที่ 4.15

รูปภาพที่ 4.15: หน่วยงานที่ให้ข้อมูลการลงทุนในประเทศจอร์แดน

ที่มา: รวบรวมโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง